

Nr. 39

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1999-2000

29 februari 2000

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

Inhoud

Nr. 39

Dinsdag 29 februari 2000

Berichten van verhindering	1
Voorstel van decreet	
Indiening en verwijzing	1
Voorstellen van resolutie	
Indiening en verwijzing	1
Verslagen	
Indiening	1
Motie van aanbeveling	
Indiening	2
Met redenen omklede moties	
Indiening	2
Mededeling van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap	
Indiening	3
Kennisgeving van het Arbitragehof	
Indiening	4
Beleidsnota Onderwijs en Vorming 1999-2004, ingediend door mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming – 139 (1999-2000) – Nr. 1	
Bespreking	4
Sprekers : de heren Luc Martens, Kris Van Dijck, Ludo Sannen, Gilbert Van Baelen, André Moreau, Pieter Huybrechts, Eric Van Rompuy, Joris Van Hauthem, Dirk De Cock, Gilbert Vanleenhove, André Van Nieuwerkerke, André Denys, Chris Vandenbroeke, Julien Demeulenaere, Robert Voorhamme en Frans Ramon, mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Lucien Suykens en Jos De Meyer en minister Marleen Vanderpoorten	
Met redenen omklede moties	61
Regeling van de werkzaamheden	62

VOORZITTER : De heer André Denys, onder-voorzitter

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.03 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Niki De Gryze, Dominiek Lootens-Stael, Mark Van der Poorten, Frans Wymeersch : gezondheidsredenen ;

Jul Van Aperen : buitenlands ;

Herman De Reuse : ambtsverplichtingen.

VOORSTEL VAN DECREET**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : Het volgende voorstel van decreet werd ingediend :

- Voorstel van decreet van mevrouw Sonja Becq c.s. houdende scheidingsbemiddeling
– 223 (1999-2000) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen.

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : De volgende voorstellen van resolutie werden ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heren John Taylor, Stefaan Platteau, Herman De Reuse en Lucien Suykens, mevrouw Ann De Martelaer en de heer Chris Vandenbroeke betreffende aanbevelingen voor een efficiënt subsidiebeleid en -beheer in de gehandicaptensector van de Vlaamse Gemeenschap
– 218 (1999-2000) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.
- Voorstel van resolutie van de heren John Taylor, Stefaan Platteau, Herman De Reuse, Lucien Suykens, mevrouw Ann De Martelaer en de heer Chris Vandenbroeke betreffende aanbevelingen met betrekking tot de financiële toestand van de Openbare Psychiatrische Ziekenhuizen van de Vlaamse Gemeenschap
– 222 (1999-2000) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting.

VERSLAGEN**Indiening**

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- Verslag namens de Verenigde Commissies voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid en voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme uitgebracht door de heer Jan Laurys over de gedachtewisseling met een afvaardiging van Fabrimetal-Vlaanderen over de nota “Schokverklaring : verdrievoudiging aantal ICT-gediplomeerden nodig”
– 217 (1999-2000) – Nr. 1.
- Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen uitgebracht door mevrouw Trees Merckx-Van Goey over de gedachtewisseling over de jaarlijkse schriftelijke verslaggeving van de regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris omtrent de implementatie van het VN-verdrag van 20 november 1989 inzake de rechten van het kind Jaarverslag 1998
– 219 (1999-2000) – Nr. 1.
- Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid uitgebracht

Voorzitter

door de heer Frans Ramon over de gedachte-wisseling over de nota “Aanbeveling betreffende de non-discriminatie in het onderwijs” van het Kinderrechtencommissariaat
– 220 (1999-2000) – Nr. 1.

MOTIE VAN AANBEVELING**Indiening**

De voorzitter : De volgende motie van aanbeveling werd ingediend :

- Motie van aanbeveling van de heer Jan Penris, mevrouw Marijke Dillen en de heren Luk Van Nieuwenhuysen en Joris Van Hauthem tot besluit van het op 23 februari 2000 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de impact van de federale beslissing inzake de luchthaven in Zaventem (Brussel-Nationaal)
– 221 (1999-2000) – Nr. 1.

MET REDENEN OMKLEDE MOTIES**Indiening**

De voorzitter : De volgende met redenen omklede moties werden ingediend :

- Met redenen omklede motie van mevrouw Dominique Guns, de heer Tuur Van Wallendael, mevrouw Ann De Martelaer en de heer Dirk De Cock tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Vlaams Woonbeleid 1999-2004
– 143 (1999-2000) – Nr. 2.
- Met redenen omklede motie van mevrouw Veerle Heeren c.s. tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Vlaams Woonbeleid 1999-2004
– 143 (1999-2000) – Nr. 3.
- Met redenen omklede motie van de heren Felix Strackx, Johan Demol en Julien Librech tot be-

sluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Jeugd 1999-2004

– 144 (1999-2000) – Nr. 2.

- Met redenen omklede motie van de heren Marino Keulen, Dany Vandenbossche, Jos Stassen en Herman Lauwers tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Jeugd 1999-2004
– 144 (1999-2000) – Nr. 3.

- Met redenen omklede motie van de heren Dominiek Lootens-Stael, Johan Demol, Luk Van Nieuwenhuysen en Joris Van Hauthem tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Brusselse Aangelegenheden 1999-2004
– 145 (1999-2000) – Nr. 2.

- Met redenen omklede motie van mevrouw Brigitte Grouwels en de heer Walter Vandenbossche tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Brusselse Aangelegenheden 1999-2004
– 145 (1999-2000) – Nr. 3.

- Met redenen omklede motie van de heren Stefaan Platteau, Gilbert Bossuyt, Eloi Glorieux en Etienne Van Vaerenbergh tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Brusselse Aangelegenheden 1999-2004
– 145 (1999-2000) – Nr. 4.

- Met redenen omklede motie van mevrouw Dominique Guns en de heren Tuur Van Wallendael, Dirk Holemans en Sven Gatz tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Stedenbeleid 1999-2004
– 146 (1999-2000) – Nr. 2.

- Met redenen omklede motie van de heer Bart De Smet c.s. tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Stedenbeleid 1999-2004
– 146 (1999-2000) – Nr. 3.

- Met redenen omklede motie van mevrouw Brigitte Grouwels c.s. tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota De Vlaamse Rand 1999-2004
– 147 (1999-2000) – Nr. 2.

- Met redenen omklede motie van de heren Stefaan Platteau, Leo Peeters, Eloi Glorieux en Etienne Van Vaerenbergh tot besluit van de op

Voorzitter

- 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota De Vlaamse Rand 1999-2004 – 147 (1999-2000) – Nr. 3.
- Met redenen omklede motie van mevrouw Mieke Van Hecke, de heer Joachim Coens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen en de heer Luc Martens tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Cultuur 1999-2004 – 149 (1999-2000) – Nr. 2.
 - Met redenen omklede motie van de heren Marino Keulen, Dany Vandenbossche, Jos Stassen en Herman Lauwers tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Cultuur 1999-2004 – 149 (1999-2000) – Nr. 3.
 - Met redenen omklede motie van de heren Julien Librecht en Miel Verrijken tot besluit van de op 22 februari 2000 in plenaire vergadering besproken beleidsnota Cultuur 1999-2004 – 149 (1999-2000) – Nr. 4.
 - Met redenen omklede motie van mevrouw Mieke Van Hecke tot besluit van de op 17 februari 2000 door de heer Luk Van Nieuwenhuisen en mevrouw Mieke Van Hecke in commissie gehouden interpellaties tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de positie van de bijzondere vertegenwoordiger van de minister-president voor het investeringsbeleid – 213 (1999-2000) – Nr. 1.
 - Met redenen omklede motie van de heer Carl Decaluwe tot besluit van de op 17 februari 2000 door de heer Carl Decaluwe in commissie gehouden interpellatie tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid, Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden, over de problematiek van de sociale kredietmaatschappijen in relatie tot sociale leningen van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en het Vlaams Woningfonds – 214 (1999-2000) – Nr. 1.
 - Met redenen omklede motie van de heren Jef Van Looy en Luc Van den Brande tot besluit van de op 17 februari 2000 door de heer Jef Van Looy in commissie gehouden interpellatie tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de Kempense noord-zuid-as en de eventuele doorsnijding van beschermde landschappen – 215 (1999-2000) – Nr. 1.
 - Met redenen omklede motie van de heer Jan Laurys tot besluit van de op 17 februari 2000 door de heer Jan Laurys in commissie gehouden interpellatie tot de heer Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie, over de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van het gewestelijk expresnet (GEN) rond Brussel – 216 (1999-2000) – Nr. 1.
 - Met redenen omklede motie van de heer Frans Wymeersch tot besluit van de op 24 februari 2000 door de heer Frans Wymeersch in commissie gehouden interpellatie tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de eventuele afwerking van de ring rond Antwerpen, de verbinding Liefkenshoektunnel-E17 en de mobiliteitsproblemen in dit verband – 224 (1999-2000) – Nr. 1.
 - Met redenen omklede motie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen en de heren Luc Martens en Gilbert Vanleenhove tot besluit van de op 24 februari 2000 door mevrouw Riet Van Cleuvenbergen in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming, over de resultaten van de doorlichting van de opleidingen verpleegkunde – 225 (1999-2000) – Nr. 1.

MEDEDELING VAN HET MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
Indiening

De voorzitter : De volgende mededeling van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werd ingediend :

- Vlaamse onderwijsindicatoren in internationaal perspectief – editie 1999 (DOC 71/1999-2000).

Voorzitter

Deze mededeling van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ligt ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement.

KENNISGEVING VAN HET ARBITRAGEHOF
Indiening

De voorzitter : De volgende kennisgeving van het Arbitragehof betreffende beroepen tot vernietiging en prejudiciële vragen ligt ter inzage op de afdeling Decreetgevend Secretariaat van het Vlaams Parlement :

- Rolnummer 1820 en 1871 (samengevoegde zaken).

BELEIDSNOTA Onderwijs en Vorming 1999-2004, ingediend door mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming – 139 (1999-2000) – Nr. 1
Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de beleidsnota Onderwijs en Vorming 1999-2004, ingediend door mevrouw Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming.

De bespreking is geopend.

De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, onze fractie heeft deze beleidsnota aandachtig gelezen en heeft gepoogd een analyse te maken van de sterkten en de zwakten ervan.

Mevrouw de minister, uw nota bevat vele interessante aanzetten en positieve elementen. Hij biedt waardevolle perspectieven met betrekking tot het

lerarenberoep, de herwaardering van de directiefunctie, het actieplan voor het technisch en beroepsonderwijs, de inspanningen inzake het probleem van de dualisering, het thema van het levenslang leren, het engagement om meer financiële middelen voor het onderwijs vrij te maken en de gelijke behandeling. We hebben in de commissie constructieve gesprekken gevoerd over het dossier van de objectieve verschillen. Verder gaat het in de nota ook over rust brengen in het onderwijs, het vereenvoudigen van de regelgeving, enzovoort. Dat zijn allemaal interessante perspectieven, waarvoor we u graag zullen steunen.

Op andere vlakken lijkt de nota ons echter problematisch. Hoewel hij in het algemeen veel interessante voorstellen bevat, blijft het onduidelijk in welke stappen het beleid zal worden gerealiseerd, welke timing zal worden gehanteerd en welke budgetten ervoor zullen worden vrijgemaakt.

Met het oog op de toekomst zouden we, meerderheid en oppositie samen, spelregels moeten vastleggen inzake de beleidsnota's. Zijn het catalogen van interessante beloftes ? Of zijn het duidelijke actieplannen, waarin de context goed wordt beschreven, waarin kritische succesfactoren worden aangereikt, en waarin wordt aangegeven wat de actielijnen zijn, hoe die zullen worden geïmplementeerd, wat daarbij de timing is, en welke budgetten men ervoor vrijmaakt ? Die tweede keuze zou een objectiever basis zijn om met elkaar te spreken. Door de wijze waarop de beleidsnota's nu echter zijn geformuleerd, blijven we in de sfeer zitten van intenties en beloftes. Ik twijfel er niet aan dat die goedbedoeld zijn, maar het realiteitsgehalte ervan is niet duidelijk. Mevrouw de minister, enerzijds pleit u voor de ontwikkeling van een onderwijsvisie, maar anderzijds moet ik vaststellen dat die op een aantal punten faalt. Sta mij toe enkele voorbeelden te geven.

De wijze waarop u het onderwijs benadert, ligt nog te veel in het verlengde van de benadering die we kennen sinds de Tweede Wereldoorlog. In die benadering wordt onvoldoende rekening gehouden met het feit dat het onderwijs van morgen en overmorgen op een totaal andere wijze zal functioneren dan vroeger – denk maar aan het binnendringen van de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën die veel meer zijn dan zomaar een curiosum. Door de vorige regering werd het belang daarvan met het PC/KD-project duidelijk onderschreven.

In die ICT-context zal de positie van de leraar totaal anders worden. Zo zullen we het frontale on-

Martens

derwijs achter ons laten en zal de leerkracht eerder tot een coach uitgroeien. Bovendien zal het ons in de mogelijkheid stellen de leerlingen en studenten meer op hun eigen ritme te laten werken omdat het indelen in klassen in grote mate achterhaald zal zijn. Jongeren zullen zich daarbij op tal van andere plaatsen dan de klassieke klaslokalen kunnen vormen en informatie en kennis kunnen vergaren. Zij zullen daarbij worden geconfronteerd met waarden op grond waarvan zij voor zichzelf attitudes en houdingen zullen kunnen ontwikkelen. Met andere woorden : het onderwijs wordt anders en is zijn monopoliepositie duidelijk aan het verliezen. Dit hoeven we niet noodzakelijkerwijs te betreuren, zolang het onderwijs er maar in slaagt dit op een positieve manier in te vullen en zichzelf daarbij te zien als een soort knooppunt dat die vorming zal coördineren en managen in samenspraak en overleg met tal van partners van buitenaf. Mevrouw de minister, in uw nota stel ik vast dat sommige van die partners zich reeds met enige schroom aanmelden, maar helaas neemt u hen niet erg au sérieux. U trekt het onderwijs nog onvoldoende open tot een dynamisch en open geheel.

U zegt vaak – en we beamen dit – dat het onderwijs overbevraagd wordt. De leerkrachten lijken wel eens de meiden voor alle werk te zijn en alle maatschappelijke vragen lijken een antwoord vanuit of binnen het onderwijs te willen krijgen. Neem nu het niet-behoorlijk gedrag in het verkeer. Om dit op te lossen, wordt naar verkeersopvoeding op school verwezen. Neem nu relaties die onder druk staan. Dan wordt gevraagd naar een versterking van de relationele bekwaamheid via de school. Neem nu de problematiek van de verslaving. Ook op dat vlak wordt aan het onderwijs een grote rol toebedeeld. Dit is voor een deel wel terecht, maar u hebt onzes inziens, als minister van Onderwijs, ook de plicht te vragen of de samenleving, in haar diverse facetten, wel voldoende ruimte biedt opdat het onderwijs zijn opdracht op een goede manier zou kunnen vervullen. Met andere woorden : is onze economie wel voldoende kind- en gezinsvriendelijk ? Is er wel voldoende ruimte voor kinderen ? Getuigen de media wel van een oprechte zorg voor jongeren ? We verwachten van de minister van Onderwijs dat zij deze context incalculeert en dat zij daar, als behartiger van de belangen van een goed onderwijs, ook de andere actoren er telkens opnieuw toe dwingt de nodige aandacht te hebben voor hun eigen verantwoordelijkheid, in plaats van de handen in onschuld te wassen en de problematiek naar het onderwijs zelf door te schuiven.

Een andere bron waarmee ik wil aantonen dat uw visie onvoldoende ontwikkeld of voldragen is, is het rapport-Delors 'The Treasure Within' waar u zelf naar verwezen hebt. Elke jongere draagt met zijn of haar mogelijkheden een enorme schat met zich mee. Dat rapport is opgebouwd vanuit vier uitgangspunten, waaronder het 'learning to be', wat vertaald zou kunnen worden als het leren zijn of het leren staan in de existentie, uitgaande van de vragen die de jongeren zichzelf stellen. Ben ik de moeite waard voor de andere ? Kan ik zelf beslissen wat ik waardevol vind ? Mag ik falen in mijn zoektocht naar een eigen levensstijl ? Is er wel een toekomst die de moeite waard is ?

De antwoorden op die vragen zijn voor jongeren vaak negatief. Als jongeren vluchten in een vorm van verslaving, in gewelddadig gedrag of in een depressie die vaak uitmondt in zelfmoord, dan komt dat omdat zij voor zichzelf geen bevredigend antwoord vinden. Dat learning to be moet dan gezien worden als het aanreiken van een kompas dat hen oriënteert waardoor ze in wisselende omstandigheden in de samenleving voor zichzelf een weg vinden.

Jonge mensen kampen met een 'kreeftencomplex', want kreeften moeten regelmatig hun schaal afwerpen. Op dat ogenblik zijn ze heel broos en moeten ze heel behoedzaam worden behandeld. Daarmee moet rekening worden gehouden door ruimte te laten voor de vrijheid van het onderwijs zodat scholen een eigen project en een eigen cultuur kunnen ontwikkelen. In de tekst wordt dit onvoldoende gerespecteerd.

Ouders kiezen in de eerste plaats voor de kwaliteit van het onderwijs. Er is een onmiskenbare band tussen de vrijheid en de kwaliteit van het onderwijs. Die kwaliteit hangt immers niet enkel af van de materiële infrastructuur, maar ook van de inspiratiebron. De uitdrukkelijke keuze van scholen om een levensbeschouwing, een filosofie of een geprononceerde achtergrond zoals een pedagogische opvatting, als basis voor hun onderwijs te nemen, bepaalt mee de kwaliteit van het onderwijs. Bijgevolg moet de vrijheid van onderwijs met de grootste schroom worden aangepakt. Er moet een voldoende grote ruimte overblijven, weliswaar binnen het gedefinieerde algemene kader.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer Martens, ik kan u een heel eind volgen. U stelt echter dat de vrijheid van onderwijs onlosmakelijk is verbonden met de kwaliteit van dat onderwijs, en dat de le-

Van Dijck

vensbeschouwelijke invalshoek gevolgen heeft voor de kwaliteit. Neemt u daarmee geen risico? Hebben uw woorden dan niet tot gevolg dat scholen die geen levensbeschouwelijke basis hebben, een tekort aan kwaliteit zouden hebben?

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Dijck, uw vraag bewijst dat u selectief hebt geluisterd.

De heer Kris Van Dijck : Integendeel, ik heb uw betoeg met heel veel aandacht gevolgd.

De heer Luc Martens : Ik zei dat die levensbeschouwing ook een pedagogische benadering kan zijn. Ik denk hierbij aan de methodescholen. Er zijn vele achtergronden voor het onderwijs. De scholen moeten de vrijheid krijgen zelf een keuze te maken, zodat het pedagogisch project volgens eigen wetmatigheden kan ontwikkelen. In de beleidsnota worden heel wat vragen gesteld bij de vrijheid van onderwijs.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik heb de indruk dat u selectief leest. In de beleidsnota wordt de vrijheid van het onderwijs op geen enkele manier aangetast, wel integendeel. Ook wij staan achter de uitgangspunten en het belang dat u eraan hecht. Mijn fractie heeft steeds dezelfde belangen verdedigd.

Als er al sprake is van netoverschrijdende samenwerking, dan gaat het om nieuwe, meestal praktische, initiatieven. Die hebben vooral te maken met de infrastructuur, en niets met een overheid die de inhoud van het onderwijs wil sturen. We willen de vrijheid helemaal niet aantasten. De sfeer die u, net als heel wat inrichtende machten, schept, komt niet overeen met de realiteit. Ik kreeg graag heel duidelijke, concrete aanwijzingen waaruit blijkt dat de vrijheid van onderwijs zou worden aangetast.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Martens, ik sluit me aan bij de heer Sannen. Noch de eigenheid, noch de autonomie worden in vraag gesteld. U pleit voor kwaliteit, maar wat is volgens u de definitie van kwaliteit?

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Van Baelen, kwaliteit is geen containerbegrip. Het begrip werd reeds meermaals gedefinieerd. Het heeft te maken met doelstellingen, maar evenzeer met het gevoel van welbevinden van de jonge mensen. Die kwaliteit is perfect meetbaar.

We mogen ons bijgevolg niet enkel afvragen wat het onderwijs biedt aan de arbeidsmarkt – wat een van de belangrijke taken van het onderwijs is – maar vooral of de scholen erin slagen rekening te houden met de psycho-sociale omstandigheden waardoor de jonge mensen met plezier naar school gaan. In de pers hebben we heel recent kunnen lezen dat dit nu niet het geval is: heel wat lessen vervelen de jongeren. De bedrijfswereld, de social-profitsector en het onderwijs zijn reeds geruime tijd bezig met de omschrijving van kwaliteit. Er zijn dus voldoende definities voorhanden.

Mijnheer Sannen, de vrijheid van onderwijs wordt in de nota bedreigd. De nota is heel expliciet: hij zegt dat een evolutieve, hanteerbare omschrijving van de begrippen pedagogisch project en pedagogische vrijheid zal worden uitgewerkt. Daaraan wordt een nieuwe invulling van het begrip keuzevrijheid gekoppeld. Ik heb het raden naar wat dat inhoudt.

U spreekt vaak over netoverschrijdend samenwerken, en niet alleen op logistiek vlak. U wilt ook inhoudelijke samenwerking zoals gezamenlijke leerplannen. De overheid moet initiatieven nemen voor de onderwijsvernieuwing. De begeleidingsdiensten moeten beheersovereenkomsten sluiten met de overheid, terwijl ze tot nu toe aan een bepaald net gekoppeld zijn. Dat maakt duidelijk dat het netoverschrijdende niet alleen op materiële aspecten slaat – daar zou ik perfect kunnen mee leven – maar ook op de eigenheid van het pedagogisch project. Dit moet men in alle vrijheid kunnen definiëren.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, uw eerste citaat toont juist aan dat we het begrip vrijheid veel ruimer willen interpreteren dan tot nu toe het geval is. We beschouwen de eigen pedagogische en educatieve benadering van scholen als een onderdeel van die vrijheid. Ik denk daarbij aan Freinet- en Steinerscholen. Het is dus geen bedreiging van de vrijheid, maar een verruiming van het begrip. Vroeger dacht men bij vrijheid van onderwijs alleen aan het levensbeschouwelijke aspect.

Sannen

Als de overheid middelen ter beschikking stelt, lijkt het me niet meer dan logisch dat ze waarborgen voor het resultaat vraagt. We vragen om verantwoordelijkheidszin, en dat bestempelt u als onvrijheid. De vrijheid wordt misschien beperkt in die zin dat we de kwaliteit willen bewaken.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De CVP doet het voorkomen alsof wij streven naar één grote vlakke massa. Dat is absoluut niet onze bedoeling. We willen juist de rijkdom van verschillende scholen met verschillende projecten bewaren om ouders en jongeren meer keuzemogelijkheden te bieden.

U had het ook over de leerplannen. Daar is al overleg over gepleegd. We gaan daarvoor uit van het belang van de leerling. Voor bepaalde vakken zou één leerplan voor alle scholen een verbetering zijn. Dat is een voordeel voor de leerling als hij van school verandert. Dat is niet voor alle vakken mogelijk, maar bijvoorbeeld wel voor mechanica. We kunnen ons moeilijk voorstellen dat een dergelijk vak ideologisch gekleurd kan zijn.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : We hebben geen enkel probleem met een verruiming van de vrijheid, maar wees daar dan duidelijk over. Ik heb vroeger al herhaaldelijk gepleit om de achterhaalde opdeling te herzien. Een aantal betrokken partijen maakt zich daar zorgen over en heeft recht op duidelijkheid.

Netoverschrijdend samenwerken moet kunnen op een aantal punten. We kunnen er akkoord mee gaan dat u de netten wilt verlaten. Het valt me echter op dat u vrijwel niet spreekt over schooloverschrijdend samenwerken. Dat lijkt me pas iets nuttigs. Zelfs de gemeenschapsscholen moeten vrij initiatieven kunnen nemen.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mijnheer Martens, de onthaalklassen waar de minister werk van maakt, vormen een duidelijk voorbeeld van netoverschrijdende samenwerking.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Zegt u dan lokaal overstijgende samenwerkingsverbanden ? Is dat een beter woord voor wat u wilt uitdrukken ?

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik heb die terminologie niet gebruikt. We steunen het feit dat scholen vanuit een aantal thema's moeten werken, maar het liefst gebeurt dit van onderuit. Vernieuwing verloopt niet van boven naar beneden. De meest recente publicaties bevestigen dit. Mevrouw de minister, ik citeer toch maar uit uw tekst. Hierin staat heel uitdrukkelijk dat het initiatief tot vernieuwingen door de overheid moet worden genomen. Dit staat letterlijk in uw tekst.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Dit staat inderdaad in de tekst. Als u de tekst helemaal en grondig gelezen hebt, zult u merken dat wij voorstander zijn van sturing. Hiernaar verwijst u echter ook altijd en dit wil ik eveneens met klem tegenspreken. Uiteraard moet de overheid een kader uittekenen. Aan de andere kant komt in onze beleidsnota heel vaak naar voren dat wij grote voorstander van veel autonomie aan de basis, bij de scholen zelf. Uiteraard zullen wij alle initiatieven toejuichen die vanuit de basis vertrekken.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Dit is de contradictie die voortdurend in de tekst zit. Het is inderdaad juist dat u dat zegt, maar enkele lijnen verder zegt u iets anders. Hetzelfde geldt voor de verhouding tussen de begeleiding en de inspectiedienst. Het enige wat echter overblijft is verwarring en onzekerheid. Ik vind dat u in elk geval op een aantal punten duidelijkheid moet creëren. Als dit debat daartoe kan bijdragen is het op zich al bijzonder zinvol geweest.

Ik heb daarnet verwezen naar het netoverschrijdend werken. Ik herhaal dat het belangrijk is om vooral schooloverschrijdend te kunnen werken. We kunnen niet op één plaats zeggen dat de netten een achterhaalde discussie zijn om ze op andere plaatsen als referentie te hanteren. We willen discussie voeren op het niveau van de scholen. Laat dit zeer duidelijk zijn. Mevrouw de minister, dan moet u echter een consequente terminologie aanhouden en dan moet u over schooloverschrijding spreken. Ik heb daarmee niet gezegd dat dit moet gebonden zijn aan een geografische omschrijving. Men moet zelf zijn partners kunnen kiezen met wie men een

Martens

project wil realiseren. Als men mij uitdaagt tot vernieuwing, dan wil ik kiezen met wie ik die vernieuwing wil aangaan. Dan wil ik niet dat het door een bepaalde geografische ruimte a priori zo wordt gedefinieerd. Het zou best kunnen dat ik een aantal partners vind die zich willen engageren voor mijn project. Misschien vind ik ze niet, ik wens dit niet vooraf te zeggen. Ik denk dat dit ad hoc moet worden bekeken.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Het verbaast me dat de heer Martens het geografische aspect nu blijkbaar als een totaal ondergeschikt element beschouwt. Bij het vorige decreet secundair onderwijs heeft hij de zones en de scholengemeenschappen net sterk geografisch ingekleurd.

De heer Kris Van Dijck : Ik wens niet aan termfetisjisme te doen inzake net- of schooloverschrijdende samenwerking. Voor mij is netoverschrijdend ruimer dan schooloverschrijdend. Voor mij is netoverschrijdend schooloverschrijdend, in die mate dat men geen rekening moet houden met het net waartoe die andere school behoort. Het is ruimer, terwijl schooloverschrijdend ook kan worden gedefinieerd binnen eenzelfde net.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik heb begrepen uit de non-verbale communicatie dat u daar geen problemen mee had. Met schooloverschrijdend bedoelt men dat scholen zelf hun partners mogen kiezen in projecten waarvoor ze zich gezamenlijk willen engageren. Het heeft met andere woorden geen zin om voortdurend een soort doembeeld op te roepen alsof wat zou gebeuren tussen gelijkgezinde scholen uit den boze zou zijn. Waarom die sterke nadruk op dat netoverstijgende? Dat schooloverstijgende behoort tot de vrijheid en de autonomie van de scholen. Als u dit bedoelt, dan moet u bij de correctie van uw tekst – die u zeker zult herschrijven na dit debat – overal net- door schooloverschrijdend vervangen. (*Opmerking van de heer Ludo Sannen*)

Het wordt als dusdanig niet als sfeerschepping ervaren door de betrokkenen. Ze ervaren het als een reële dreiging omdat ze zich niet au sérieux genomen voelen in zovele gesprekken omdat ze lang in de wachtkamer moeten zitten. Dit komt zomaar niet uit de lucht vallen. Zij voelen ook die onzekerheid op het terrein. Dit gebeurt niet alleen in be-

lendende straten van de Wetstraat. Het gaat over hetgeen op het terrein leeft. Ik heb de moeite genomen om, met de beleidsnota in de hand, bij de betrokkenen te gaan luisteren.

De voorzitter : Mag ik vragen de spreker niet nodeeloos te onderbreken zodat alle thema's aan bod kunnen komen.

De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Martens, u zei daarnet dat schooloverschrijdend ook netoverschrijdend kon betekenen. Eigenlijk zei u dat u dit schooloverschrijdende enkel binnen bestaande netten ziet gebeuren. Bent u voor beide?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : De heer Martens is intellectueel oneerlijk. Hij weet zeer goed wat we bedoelen met deze begrippen. We hebben daarover in de commissie al vaak van gedachten gewisseld. Hij weet ook maar al te goed dat over dit punt alleszins geen onduidelijkheid en onzekerheid bestaat. Op het terrein staat men daarvoor open.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, het gaat over het schooloverstijgende. Het klopt niet dat die twee termen gelijk zijn aan mekaar. Het is niet toevallig dat u systematisch deze term gebruikt terwijl de term 'schooloverstijgend' maar één keer voorkomt. De school moet vrij kunnen bepalen met wie ze samenwerkt. We bepalen hier toch ook niet wie met wie moet samenwerken. De scholen moeten zelf nagaan met wie ze een partnership kunnen aangaan en welke schoolcultuur past bij hun pedagogisch project. Dat behoort toch tot de vrijheid van de scholen. (*Opmerkingen van de heer Ludo Sannen*)

Een ander zeer belangrijk thema is het levenslang leren. In uw nota geeft u een belangrijke aanzet, die echter nog moet worden versterkt. We weten maar al te goed dat het behalen van een diploma een garantie geeft voor 5 jaar. Dat is hetzelfde als de looptijd van een toeristenvisum. Mensen moeten reeds vanaf het initiële onderwijs, maar ook tijdens het postinitiële onderwijs en volwassenenonderwijs, voortdurend blijven leren en zich inschrijven in de intellectuele bewapeningswedloop. In de nota is het net of permanente vorming een curatieve ingreep zou zijn na een biografisch ongeval – werkloosheid, verkeerde studiekeuze – of een vorm van tweedekansonderwijs zou zijn. Het is

Martens

echter een zeer fundamenteel principe dat voor iedereen geldt, ook voor degene die zich vandaag moet inspannen opdat hij op het einde van het secundair onderwijs een startkwalificatie zou kunnen behalen.

U spreekt in uw nota ook over de rust. Die zal in het onderwijs zeker worden gewaardeerd. De hervormingen die tijdens de vorige legislatuur zijn ingezet, moet men nu afwerken. De heer De Meyer heeft vroeger al een vraag gesteld over het uitblijven van een aantal uitvoeringsbesluiten. Dit roept pas onrust op. Onrust ontstaat niet alleen door het uitvaardigen van steeds nieuwe regelgevingen maar ook doordat de evidente regels, die de voltooiing inhouden van wat reeds eerder werd goedgekeurd, uitblijven.

U stelt dat men het onderwijs niet mag overbevragen. Ik deel uw mening hierover. U moet er dan wel op toezien dat het onderwijs niet al te veel schatplichtig wordt gemaakt aan de samenleving. Ik ben er niet van overtuigd dat u dit doet. Ik zie immers een veelheid aan projecten en evaluaties en een behoorlijk centrale sturing. Ik hoop dat u slaagt in het terugdringen van de overbevraging, maar er zijn heel wat tegenindicaties. Men kan een hele lijst maken met projecten die de overheid wenst op te zetten. De taak van de overheid moet er onder meer in bestaan steun te geven aan de dynamiek die onmiskenbaar op het terrein aanwezig is. Het zou getuigen van mateloze overmoed wanneer we die sturing uitsluitend van bovenaf zouden doen. U gaat niet zover, maar u wenst wel dat er wordt gestuurd van bovenuit.

U hebt een evaluatie laten uitvoeren inzake de lerarenopleiding. Op het ogenblik dat het hoger onderwijs wordt geherstructureerd en een nieuwe lerarenopleiding wordt ingevoerd, wordt een audit uitgevoerd. Iedereen die het goed meent met de lerarenopleiding zegt dat het daarvoor niet het goede ogenblik is. De conclusies weerspiegelen in zekere mate de werkelijkheid, maar moeten worden geïnterpreteerd in het licht van de veranderingsprocessen die bezig zijn. Men zou een groep deskundigen aan het werk moeten zetten om de resultaten goed te interpreteren. Het is slechts een voorbeeld, waarmee ik wil aantonen dat evaluaties vragen en onrust oproepen. Bevragingen roepen vragen op en doen onrust ontstaan. De basis moet daarbij worden betrokken. Als u dat niet doet, zult u geen rust, maar onrust veroorzaken.

Ik wil nog even iets zeggen over enkele bijzondere doelstellingen. Anderen zullen het daarover ook nog hebben. In de commissie voor Onderwijs zullen we een brede discussie voeren over het leerkrachtenberoep. De minister heeft in haar beleidsnota een synthese gemaakt van tal van interessante en vaak goede voorstellen om het lerarenberoep te herwaarderen. In welke mate pas dat in de strategie van schoolontwikkeling? Via welke wegen van geleidelijkheid en vanuit welke pedagogische doelstellingen zal men dat waarmaken? Hoe zal men ervoor zorgen dat de leraar de referentiepersoon, de sparringpartner wordt met wie jonge mensen zich kunnen meten? Dat ontbreekt een beetje in wat u over het lerarenberoep schrijft. Een themadebat in de commissie zal ons de gelegenheid bieden daar dieper op in te gaan.

Ook aan het thema van het hoger onderwijs zullen we in de commissie een afzonderlijk debat wijden. De minister staat voor een immense taak, want nog meer dan in de andere landen van de Europese Unie het geval is, is ze verplicht om werk te maken van de bepalingen van de Verklaringen van de Sorbonne en Bologna. Straks is er een bijeenkomst in Praag, waar we wellicht het voorzitterschap kunnen waarnemen. We zullen dan moeten duidelijk maken welke doelstellingen we nastreven. We mogen dat dan niet alleen vanuit de problematiek van het universitair onderwijs bekijken. In de tekst neigt u nogal exclusief naar deze benadering. Het moet echter ook vanuit de invalshoek van het hoger onderwijs gebeuren. De CVP-fractie is bereid om constructief mee te zoeken naar oplossingen. Welke plaats moeten de kandidaturen- en licentiaatsopleidingen innemen? Welke voorwaarden moeten worden verbonden aan het accrediteren van 'bachelors' en 'masters'? Hoe moet de arbeidsmarktgerichtheid van 'bachelors' worden gedefinieerd? Zowel een bi- als tripolaire structuur van het tertiair onderwijs is mogelijk. Hoe zult u die structuur overstijgen en een continuüm van hoger onderwijs realiseren? U blijft in uw tekst daarover in het vage. Dat is nochtans essentieel om de Verklaring van Bologna uit te voeren.

U geeft enkele aanzetten om de kansengelijkheid in te voeren en de dualisering te bestrijden. U verwijst naar een concreet actieplan. Maar het buitengewoon onderwijs wordt bijzonder stiefmoederlijk behandeld. Zo valt het mij op dat u het BUSO bijna reduceert tot de onderwijsvorm-3. Het BUSO is echter meer dan dat. De problemen van zieke kinderen en jongeren worden onvoldoende aangepakt. Dat is zeker voor de jonge psychiatrische patiënten het geval. Ook dat moet u nog uitwerken.

Martens

Ik besluit. Uw beleidsnota oogt ambitieus. Maar eigenlijk worden geen echte keuzen gemaakt. Er komt geen duidelijkheid over het beleid. U zegt dat de onderwijsuitgaven met een bepaald percentage moeten stijgen. De middelen van vandaag volstaan echter niet. Ik herinner me dat de heer Sannen ooit eens in een boosaardige bui beweerde dat ik het in de commissie over 30 miljard frank en meer had gehad. Als u echter uw doelstelling wilt waarmaken, dan zult u die 30 miljard frank nodig hebben. Als u ze vindt, dan zullen we ze graag mee goedkeuren. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen (*Op de tribune*) : Mevrouw de minister, u pleit inderdaad voor rust in het onderwijs. Ik denk dat dit nuttig is. Het onderwijs heeft de laatste jaren immers heel wat hervormingen ondergaan. De implementatie daarvan op het terrein is, alleen al op didactisch vlak, niet vanzelfsprekend en vergt heel wat energie van de leerkrachten. Ze hebben tijd nodig om alle veranderingen te verwerken. Dit betekent echter niet dat deze rust in het onderwijs mag beginnen roesten. De heer Martens heeft er eveneens op gewezen dat aanvullingen en verdieping mogelijk moeten blijven. Onderwijs is immers een van de belangrijkste partners in het opvoedingsproces van onze kinderen. Er moet dan ook permanent worden bijgeschoold zodat een aantal maatschappelijke vragen kunnen worden beantwoord.

Het onderwijs maakt integraal deel uit van onze leefgemeenschap. Scholen zijn geen eilanden binnen dat sociaal-maatschappelijk wezen. Alleen al tijdens de voorbije maanden werden aan het onderwijs de volgende eisen gesteld : meer vreemde talen, meer Nederlands, meer sport, meer cultuur, meer muzische vorming, meer verkeersopvoeding, meer of andere wiskunde, meer vredesopvoeding, meer geschiedenis, meer ITC, meer zorgverbreding, en dit alles geïntegreerd en bij voorkeur vakoverschrijdend. De leukste eis was een middagdutje. Uit wetenschappelijk onderzoek bleek immers dat een middagdutje van 40 minuten goed deed. Wie zou daar nu tegen kunnen zijn ?

Al deze verzoeken van de voorbije maanden om het onderwijs meer maatschappijgericht te laten werken zijn goedbedoeld, maar de fundamentele vraag blijft wat de taak is van het onderwijs in de opvoeding van kinderen en jongeren. Daarbij moeten enerzijds kennis en kunde worden aangebracht

en moeten de jongeren anderzijds de kans krijgen om zich ten volle te vormen. Dit is het debat over de kerntaken van het onderwijs. In die zin moet vooral ondersteunend een bijkomende inspanning worden geleverd om het comfort van de leerkracht, de directie en de scholen te verhogen.

De minister stelt op dat vlak een aantal initiatieven voor. Ik heb het dan over de maatregelen in verband met het lerarentekort, de nascholing, de navormingsinitiatieven, kleinere klassen, een betere infrastructuur, maar ook over initiatieven waarbij begeleiding en ondersteuning centraal staan, zoals zorgverbreding, onderwijsvoorrangsbeleid, CLB's enzovoort. Vooral die ondersteunende maatregelen maken dat de leerkrachten voor een deel worden ondersteund en ontlast maar vooral dat de zwakkere leerlingen de kans krijgen om bij te benen. Dit is belangrijk.

Jongeren zitten verspreid over alle scholen en netten. Bijkomende middelen moeten mijns inziens dan ook, met respect voor de eigenheid en autonomie van elke inrichtende macht, prioritair via net- of schooloverschrijdende samenwerkingsverbanden op een zo laag mogelijk niveau worden opgestart. Ik ben ervan overtuigd dat een meer plaatselijk georiënteerd onderwijsbeleid dicht genoeg staat bij de bevolking om een wervend concept uit te werken. Rond dit concept kan in een offensief elan worden gewerkt aan het recht op kwalitatief onderwijs voor iedereen. Ik pleit er dan ook voor om op termijn een meer van onderaan opgebouwd en gestuurd onderwijsbeleid te ontwikkelen waarbij net- en schooloverschrijdende structuren worden uitgebouwd en ondersteund. Ik ben er vast van overtuigd dat de basis – de scholen, de directies, de leerkrachten, de ouders en de leerlingen – daarvoor eigenlijk vragende partij is. Het aanreiken van extra ondersteuning mag evenwel geen element van concurrentie of van kwaliteitsverschil tussen de scholen vormen.

Ouders en hun kinderen kiezen om diverse redenen voor een school. Meer en meer echter worden de ouders kritische onderwijshoppers. Scholen zullen in de toekomst meer rekening moeten houden met de vraag in hoeverre ze aan de wensen van de ouders tegemoetkomen. Ouders zullen een school steeds minder kiezen omwille van de buurt waarin een school is gevestigd of van een eventuele aloude reputatie.

Het aanbieden van gelijke kansen en het verstrekken van bijkomende initiatieven kan mijns inziens het best vanop dat territoriale niveau op een net- of schooloverschrijdende wijze worden opgestart.

Van Baelen

Kwaliteit mag daarbij alleszins geen concurrentiemiddel worden.

Ook de vraag naar een meer doorgedreven participatie aan het beleid van een school verdient hier de nodige aandacht. De samenwerkingsverbanden op lokaal vlak zullen dit proces mijns inziens overigens ten goede komen. De participatie van leerlingen, leerkrachten en ouders moet verder worden gestimuleerd.

De thans bekende participatiestructuren blijven mijns inziens vormelijk en inhoudelijk steken bij traditionele overleg- en vergadermomenten. Wij, politici, zijn wellicht goed geplaatst om te weten dat dit niet voor iedereen even stimulerend werkt. Ik ben zelf uit het vormingswerk afkomstig. In een ver verleden heb ik zelf nog projecten rond inspraak en participatie georganiseerd. Vanuit die ervaring lijkt het me dan ook aangewezen om een aantal bestaande goede initiatieven een ruimere kans te geven. Dit geldt overigens ook voor een aantal initiatieven uit andere sectoren rond inspraak en communicatietechnieken.

Leerlingenparticipatie kan op een actiever wijze plaatsvinden dan louter via vergadermomenten. Ook ouders kunnen actiever bij het beleid worden betrokken dan via de huidige overlegmomenten. Themagerichte brochures en projecten zijn slechts twee voorbeelden. De volledige lijst van mogelijkheden is veel langer en zou een aanzet kunnen geven om tot een grotere betrokkenheid van ouders, leerkrachten en leerlingen te komen. Het onderwijs moet jongeren opvoeden tot mondige, zelfstandige en verantwoordelijke burgers. Jong geleerd is oud gedaan. Iedereen is hierbij belangrijk.

De overstap van de participatie naar de doelstelling levenslang leren is mijns inziens niet zo groot. Levenslang leren is een opdracht voor elke burger die op middellange termijn geen analfabeet wil worden. Tal van initiatieven moeten worden ontwikkeld opdat dit soort van studeren als een permanent, maar vooral ook aangenaam en verrijkend proces zou worden ervaren.

Mevrouw de minister, u wijst er terecht op dat er in dit verband meer en meer dient te worden afgestapt van specifiek vakonderwijs en initieel moet worden overgestapt op het bijbrengen van basis-kennis, vaardigheden en attitudevorming. Iedereen is het er ook over eens dat deze stelling levensbreed moet worden ingevuld.

Dit betekent dat het leren niet beperkt mag blijven tot wat – en dan nog liefst onmiddellijk – nuttig is voor het arbeidsbestel. Iedereen zou ook het nodige moeten kunnen leren om zich verder op andere terreinen dan zijn of haar beroep te kunnen ontwikkelen. Deze gedachte steunt op het gegeven dat de basis voor het levenslang leren op jonge leeftijd moet worden gelegd. De scholen kunnen hierin een sleutelfunctie vervullen. Het leren 'leren voor het leven' van kinderen en – vooral – jongeren moet een doelstelling van het onderwijs worden.

Hierbij wordt ook uitgegaan van een nieuwe relatie tussen arbeid en leerproces. Thans heeft leren vooral betekenis als voorbereiding op een liefst goedbetaalde werksituatie. Jonge mensen moeten evenwel kunnen ervaren dat leren zinvol is, dat het betekenis geeft aan menselijke activiteiten binnen en buiten een beroepssituatie en dat het tevens boeiend en uitdagend is. Indien leren minder met werken zou worden geassocieerd, zouden er mijns inziens ook minder mislukkingen in het onderwijs zijn.

De scholen moeten zich meer openstellen voor het maatschappelijk gebeuren. De heer Martens heeft hier daarnet al op gewezen. De scholen moeten meer mensen van buiten het onderwijs bij het vormingsproces betrekken. Ze moeten het leren leven in een meer-generatiesamenleving en het intergenerationeel leren stimuleren. We kunnen altijd iets van elkaar leren, ongeacht onze leeftijd. Dit moeten we als een belangrijk vormingsdoel aanvaarden. In die zin wil ik de aandacht vestigen op een van de recent gepubliceerde onderwijsindicatoren waaruit blijkt dat het onderwijsbeleid er het volgende decennium rekening mee zal moeten houden dat de populatie van 0 tot 19 jaar zal dalen, zowel in absolute als in relatieve zin. In andere leeftijdscategorieën zal er, doordat men meer tijd heeft of wegens de arbeidsmarktsituatie, daarentegen behoefte ontstaan aan bijscholing en verdere vorming. In het onderwijs zijn momenteel sommige vormen van alternerend of deeltijds leren reeds minimaal aanwezig. Er moet echter worden overwogen deze vormen van leren verder te stimuleren. Dit veronderstelt dan ook wel dat de sociale partners mee hun verantwoordelijkheid opnemen voor de opleiding van jongeren, waartoe thans reeds een aantal aanzetten worden gegeven.

Naarmate leren een normaal onderdeel wordt van het werk en het leven, moet de overheid zich ook afvragen wie de kosten voor deze permanente educatie op zich neemt. Naast de werkgever zal ook de overheid een aantal initiatieven moeten ontwikkelen die verder gaan dan het huidige betaald educa-

Van Baelen

tief verlof. In het perspectief van het verder ontwikkelen van een brede en duurzame inzetbaarheid moet het thema van het vormingsverlof, of ruimer, van de nodige faciliteiten en stimulansen om te blijven leren, opnieuw worden bekeken. Dit moet leiden tot enige formele erkenning van de inspanningen van wie zich buiten het arbeidsbestel laat vormen en opleiden. Ik verwijs in dit verband naar de vraag van de heer Keulen over het niet-erkennen van een aantal opleidingen in de particuliere sector door de overheid zelf. Deze anomalieën moet men kunnen wegwerken.

Ten slotte wil ik even stilstaan bij de initiatieven die de minister wil nemen om de leerkrachtenberoep, en ruimer ook alle beroepen die samenhangen met het onderwijs, opnieuw aantrekkelijk te maken. De diverse voorstellen die u opsomt zijn zeker lovenswaardig, maar dient het onderwijs zich niet de fundamentele vraag te stellen of ze kant-en-klare leerkrachten kan blijven betrekken uit de hogescholen en de universiteiten? Zal het onderwijs niet moeten leren werken met mensen van verschillende opleidingsniveaus? Moet ze medewerkers dan ook niet de mogelijkheid bieden om zowel door interne als externe bijscholing door te stromen naar hogere of andere functies? Met andere woorden, moet het onderwijs niet voor een deel zijn eigen kader gaan opleiden? In andere sectoren is dat vandaag zeker al het geval.

Hierbij aansluitend rijst de vraag hoe het onderwijs de instroom van nieuw personeel van elders kan organiseren. Er moet een vlotte in- en uitstroom van leerkrachten komen. Ook moet de in de particuliere sector aanwezige knowhow worden gebruikt op een pedagogisch verantwoorde wijze. De bevruchtende werking die dit kan opleveren heeft het onderwijs tot op heden relatief zelden gekend. Zelfs intern, binnen het onderwijs, is de mobiliteit vandaag vrij miniem. Mee door deze relatieve geslotenheid zijn een aantal ontwikkelingen slechts deels of laattijdig doorgedrongen tot de school – denken we maar aan ICT-verhaal – en hebben we scholen noch van elkaar noch van ontwikkelingen in andere sectoren geleerd. Of cru gesteld: instellingen die deskundig zouden moeten zijn op het vlak van leren en leren leren zijn misschien deels achtergebleven in hun eigen ontwikkeling.

Scholen moeten zich dus met een open houding tegenover de buitenwereld opstellen: dat willen we allemaal. De poort kan niet meer 's morgens open en 's avonds dicht. Indien scholen zichzelf beschouwen als instellingen met een maatschappelijke taak

die verder reikt dan het aanbieden van onderwijs in de enge betekenis van het woord, dan moeten de maatschappij, met al haar actoren, en ook en vooral de ouders, die zich steeds meer ontwikkelen tot kritische onderwijsconsumenten, hun verantwoordelijkheid mee opnemen. We mogen het onderwijs niet in het defensief dringen of deels aan zichzelf overlaten. In die zin, mijnheer Martens, meen ik dat de overheid inderdaad een bepaald kader moet aanreiken waarbinnen die ontwikkeling moet plaatsvinden. Anders zou dit aanleiding kunnen geven tot een defensief collectief dat de maatschappelijke vragen over kwaliteit en doelstellingen zelf zou gaan interpreteren.

In die zin, mevrouw de minister, verheugt het me dat het onderwijs, zoals blijkt uit de regeringsverklaring maar ook uit deze beleidsnota, opnieuw hoog op de nieuwe politieke agenda van deze regering staat. Ik ben het volledig eens met de heer Martens dat dit dan ook de nodige middelen impliceert. (*Applaus bij de VLD, de SP, AGALEV en VU&ID*)

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, alles heeft voor- en nadelen. Niets is volledig positief of volledig negatief. Ook deze beleidsnota heeft dus goede en slechte kanten. Er staan positieve zaken in, maar er zijn ook lacunes. Het valt ons vooral op dat deze beleidsnota vrij populistisch is opgesteld. Aan iedereen worden bepaalde zaken beloofd, alsof de minister iedereen gerust probeert te stellen. Er is een mooie theorie, maar weinig strategie.

Mevrouw de minister, u begint uw beleidsnota met iets waar het Vlaams Blok in de vorige regeerperiode al verschillende keren op heeft gehamerd. Het onderwijs wordt de laatste jaren kapot hervormd. Het secundair onderwijs staat nu al jaren onder druk van hervormingen waarbij de leerkrachten nauwelijks werden betrokken. Leraren en leerlingen hebben rust en stabiliteit nodig. Dat zijn immers de voorwaarden om te leren. Als er echt moet worden hervormd, doet men best niet aan loodgieterij. Hier en daar wat sleutelen lost niets op. Als er moet worden hervormd, maakt men best realistische langetermijnplannen.

Mevrouw de minister, ik ben dan ook zeer verheugd te kunnen vaststellen dat u onze zienswijze om rust te brengen in het onderwijs, ondersteunt. Ik citeer: 'Na de vele hervormingen van de voor-

Huybrechts

bije jaren moeten de onderwijsinstellingen in staat worden gesteld die in alle kalmte door te voeren.' Dat is de theorie.

Als ik echter de zestig bladzijden tellende nota volledig lees, vraag ik me af of er van de door u beloofde rust en kalmte wel veel in huis zal komen. In uw beleidsnota worden talloze nieuwe initiatieven, herstructureringen en reglementeringen aangekondigd. De op gang zijnde vernieuwingen zullen verder worden uitgevoerd, geëvalueerd en bijgestuurd. Hoe dit alles te rijmen valt met de vraag naar de noodzakelijke rust en stabiliteit, is me echt niet duidelijk.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Huybrechts, als wij constateren dat er fouten zijn gemaakt bij vroegere decreten, wilt u toch niet dat we die fouten zomaar laten bestaan zonder ze bij te sturen ? De omkadering werd in de vorige regeerperiodes gecreëerd. Daar willen we inderdaad rust in brengen. Het is echter natuurlijk wel de bedoeling om bestaande fouten en knelpunten bij te sturen en recht te trekken. Als overheid is dat immers onze opdracht.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, de fouten uit het verleden moeten uiteraard worden bijgestuurd. Ik ga nu verder met mijn uiteenzetting.

Het is een goede zaak dat u wenst te onderhandelen met die partners die op het veld rechtstreeks zijn betrokken bij de implementatie van de regelgeving. U gaat geregeld de boer op. U gaat dus letterlijk en figuurlijk het veld verkennen. Dat is natuurlijk een goede zaak. Zult u echter ook in uw beleidsmaatregelen daadwerkelijk rekening houden met de grieven en de noden van de leerkrachten ? Wellicht zult u binnenkort moeten vaststellen dat de kloof tussen de structuren en de veldwerkers erg groot kan zijn.

U wilt voorts ook voorrang geven aan de politiek in de besluitvorming. De inspraakstructuren naar de overheid zullen worden gewijzigd. Alle participanten uit het onderwijs zullen deelnemen aan de beleidsvorming. Vooral de VLOR heeft het hier zeer moeilijk mee. Zijn taak zal beperkt blijven tot het geven van een advies betreffende de maatschappelijke en onderwijskundige visie waarop de

ontwerpen van nieuwe besluitvorming zullen steunen.

Daarenboven zullen de vakbonden en de koepels geen zitting meer hebben in de VLOR, maar zal het onderwijsveld hier op democratische wijze in vertegenwoordigd zijn. De vakbonden en koepels worden dus niet betrokken bij gesprekken over onderwijskundige materies. Tevens stelt u dat politieke keuzes moeten worden gemaakt door het parlement, de regering en de ministers. Mevrouw de minister, het is zeker niet onze taak de vakbonden te verdedigen. Ze zijn machtig en rijk genoeg om zelf voor hun belangen op te komen. Ik ben wel nieuwsgierig naar wat de vakbonden van uw voorstel zullen vinden. Het Vlaams Blok heeft er helemaal geen probleem mee dat u tegen bepaalde heilige huisjes wilt schoppen – voor ons absoluut niet gelaten. Ik wil u wel herinneren aan de zeer wijze woorden van Willem Elsschot : 'Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren'.

Van de partners wordt verwacht dat ze de beslissingen van de overheid respecteren en loyaal meewerken aan de realisatie ervan. Mevrouw de minister, ik vraag me af wat u zult doen met artikel 5 van de schoolpactwet die overleg voorschrijft aangaande fundamentele hervormingen : 'De organisatie van onderwijs is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de overheid en de inrichters van het onderwijs'.

Een volgend punt dat u aanraakt is dat de overheid zich moet concentreren op haar kerntaken. Hoewel u stelt dat de overheid niet altijd hoeft te sturen via regelgeving, stel ik na lezing van de nota toch vast dat de overheid meer dan ooit sturend en bestraffend zal optreden. Zo zal de toepassing van de regels gecontroleerd en afgedwongen worden. Anderzijds hoopt u tal van waarden en principes te bevorderen via projecties zoals bestrijding van sociaal bedrag, internationalisering, modularisering en leerlingenparticipatie. Ik vrees dat het enkel zal leiden tot oeverloze discussies zonder noemenswaardige resultaten. Voorts moet de kwaliteit voortstaan in alle instellingen die door de overheid worden erkend en gefinancierd of gesubsidieerd.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Bent u dan gekant tegen om het even welke vorm van participatie ?

De heer Pieter Huybrechts : In het verleden werd wel vastgesteld dat dit vaak slechts heel weinig re-

Huybrechts

sultaten oplevert. Dat kan toch niet de bedoeling zijn. Vanzelfsprekend mag u daar een andere mening over hebben, maar dan mogen wij ook onze mening hebben. Ik vrees inderdaad dat participatie niet altijd zal leiden tot de gewenste resultaten.

De heer Gilbert Van Baelen : Wat stelt u dan wel voor : een sturende overheid ? Een minister van Onderwijs die beslist ? Wat vindt u dan van de taak van dit parlement ? Dit is ook participatie.

De heer Pieter Huybrechts : Wij zijn wel voor participatie, maar dan voor degelijke participatie, en niet voor participatie die leidt tot oeverloze discussies.

Mevrouw de minister, de heer Martens heeft deze vraag daarnet al gesteld. Wat bedoelt u met het kwaliteitsonderwijs, waarover u het geregeld hebt ? In de beleidsnota wordt dit begrip nergens concreet omschreven. U voegt eraan toe dat er voldoende middelen en ruimte moeten worden geboden aan de inrichters. Zullen deze middelen voldoende zijn om de kosteloosheid van het basisonderwijs te waarborgen ? Waar zult u al deze middelen halen en binnen welk tijdschema ? Voor scholen is het bijvoorbeeld niet haalbaar om leerlingen gratis zwemlessen aan te bieden binnen het normale werkingsbudget. In vele gevallen komen bovendien op de toegangsprijs voor het zwembad nog extra kosten voor het vervoer. Bent u bereid het schoolbudget aan te passen ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Huybrechts, u weet dat tijdens de vorige regeerperiode de Polder- en Tivoli-akkoorden werden afgesloten en dat in de begroting 2000 is voorzien in een extra budget van 399 miljoen frank voor het basisonderwijs. Dit geld kunnen de basisscholen volledig autonoom gebruiken voor het zwemmen. Er is trouwens niemand die zegt dat alle kinderen in alle scholen elke week moeten gaan zwemmen. Scholen kunnen hun autonomie gebruiken en hier heel creatief in zijn om het probleem op te lossen.

Ik ben in ieder geval niet bereid om, zoals sommigen vragen, een miljard frank extra ter beschikking te stellen van de basisscholen om alle kinderen gratis te kunnen laten zwemmen. Er zijn andere mogelijkheden voor sportbeoefening.

De heer Pieter Huybrechts : Ik kan alleen maar akte nemen van uw beslissing. In verschillende scholen wordt nochtans gezegd dat, als de werkingsbudgetten niet worden verhoogd, de kinderen alleen nog in het vijfde en zesde leerjaar kunnen gaan zwemmen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, er is inderdaad een probleem. U hebt gelijk dat, mits enige creativiteit, met de vrijgemaakte middelen het schoolzwemmen kan worden georganiseerd, voor zover dat in functie is van de eisen uit de eindtermen. Dat zal wel gedeeltelijk kloppen.

Er blijft echter een probleem met de sociale voordelen. De middelen worden forfaitair verdeeld, zodat iedereen op voet van gelijkheid wordt behandeld. De situatie is echter lang niet voor iedereen gelijk. Op het terrein blijkt dat het in een aantal gevallen niet adequaat is te zeggen dat men maar creatief moet zijn. Het is te gemakkelijk om te oordelen dat degenen die problemen hebben, niet creatief zijn. Verschillende scholen moeten hun opdracht vervullen in ongelijke situaties. Schoolzwemmen is dwingend in het licht van de eindtermen, maar het probleem is breder. Dat weet u zelf ook.

Minister Marleen Vanderpoorten : Het is inderdaad dwingend in het licht van de eindtermen. De kinderen moeten kunnen zwemmen als ze twaalf jaar zijn. Dat betekent echter niet dat ze vanaf hun derde of vierde levensjaar aan schoolzwemmen moeten doen.

De heer Luc Martens : In dat opzicht hebt u wellicht gelijk, maar het probleem blijft dat, als u iedereen evenveel geeft, niet iedereen onder dezelfde voorwaarden kan werken. Er zijn scholen die over een eigen zwembad beschikken. Andere kunnen gratis gebruikmaken van het gemeentelijk of stedelijk zwembad. Er zijn dus circuits van parallelle subsidiëring waar niet alle scholen van kunnen genieten. De scholen die dat niet kunnen, moeten de eindtermen dwingend nakomen, maar kunnen het de facto niet.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ook nu werkt niet iedereen in dezelfde omstandigheden. Er zijn scholen die de problematiek kunnen oplossen, andere kunnen dat niet. Ik constateer dat er heel uiteenlopende reacties zijn.

Vanderpoorten

We moeten dit debat over de kosteloosheid van het zwemmen opentrekken naar de sportbeoefening in het algemeen. Daar werden enkele weken geleden al vragen over gesteld. Ook de buitenschoolse kinderopvang moet erbij worden betrokken. We moeten loskomen van de hokjesmentaliteit en de problematiek in haar algemeenheid durven bekijken.

De heer Luc Martens : U zegt hiermee wat ik zelf bepleit. Het debat moet worden opengetrokken naar de hele problematiek van de voordelen.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, u bepleit dat de overheid de dualisering zou bestrijden. Jammer genoeg klopt het dat de leerlingen niet met gelijke kansen in het onderwijs van start gaan. U meent dat u in de strijd tegen de dualisering successen zult boeken door onder meer het verwijzen van leerlingen naar het buitengewoon onderwijs te beperken tot de leerlingen die het echt nodig hebben, en door het aantal zittenblijvers te verminderen. De drempel naar geïntegreerd onderwijs moet dus worden verlaagd.

Onze partij vraagt dat de Vlaamse regering meer zou investeren in de begeleiding van gewone scholen die kinderen met een handicap opvangen, zodat hun draagkracht er in het algemeen op vooruit gaat. Gewone scholen die de zorg voor kinderen met een handicap op zich nemen en stappen zetten naar inclusief onderwijs, moeten meer worden gehonoreerd voor de inspanningen die ze daarvoor leveren. Waarom werd tot op heden nog steeds niet onderzocht hoe kinderen in het buitengewoon onderwijs dit aparte onderwijs ervaren ?

Bovendien stelt u voor dat het aantal zittenblijvers zou worden teruggebracht tot het gemiddelde in vergelijkbare OESO-landen. Kinderen mogen daartoe in het basisonderwijs elk jaar overgaan naar de volgende klas. Dat dit een goede maatregel zou zijn, wordt door de directeurs in het Vlaams basisonderwijs betwist. Geregeld komen leerlingen aan in het eerste jaar van het secundair onderwijs die niet eens het getuigschrift van het basisonderwijs hebben behaald, omdat ze geen 50 percent haalden voor rekenen en taal. Volgens bepaalde leerkrachten resulteert dit in een kweekschool van analfabetisme en frustraties, die op hun beurt agressieve reacties uitlokken.

Om het aantal zittenblijvers te verminderen en het doorverwijzen van leerlingen naar het buitengewoon onderwijs te beperken, wil de Vlaamse regering de zorgbreedte van scholen verhogen. Het Vlaams Blok is er voorstander van dat scholen met grote noden en probleemkinderen extra omkadering krijgen, maar we vragen ook aandacht voor de scholen die niet voldoen aan bepaalde normen om extra uren te krijgen. Ook in de zogenaamde normale scholen zitten kinderen met leermoeilijkheden. Indien deze kinderen school zouden lopen in een school die wel aan de vereiste normen voldoet, zouden ze wel extra begeleid worden. Nu krijgen ze die extra omkadering niet. Scholen met 'gewone' kinderen worden gediscrimineerd. In de beleidsnota vind ik niks terug om de rechten te waarborgen van leerlingen in gewone scholen.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Huybrechts, ik hoor u hier spreken over gelijke kansen en hoor u pleiten voor een speciale omkadering voor mensen die het moeilijk hebben. Blijft het Vlaams Blok bij zijn standpunt voor afzonderlijke scholen voor migranten, zoals gestipuleerd in het 70-puntenprogramma ?

De heer Pieter Huybrechts : In bepaalde omstandigheden zou het inrichten van afzonderlijke scholen voor migranten geen slechte zaak zijn. Kijk maar naar wat in Nederland gebeurt.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer Van Rompuy, dat staat erin als een mogelijkheid, niet als een verplichting.

Ik stel trouwens vast dat het uw meerderheid is die in de vorige regeerperiode deze mogelijkheid in het decreet basisonderwijs heeft ingeschreven. Men heeft daarbij het onderscheid tussen confessioneel en niet-confessioneel onderwijs verlaten om over te gaan naar een onderscheid tussen enerzijds officieel onderwijs en anderzijds de vijf erkende godsdiensten. Als ik me niet vergis, is de islamitische godsdienst daar één van. (*Opmerking van de heer Ludo Sannen*)

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Het feit dat meer dan de helft van de studenten niet slaagt aan de univer-

Huybrechts

siteit, toont aan dat het bieden van gelijke kansen aan leerlingen geen garantie op succes inhoudt. Door de nivellering naar beneden wekt men bij veel studenten de illusie dat universitaire studies voor elkeen zijn weggelegd. Dit is mijns inziens fundamenteel oneerlijk ten opzichte van de leerlingen en van hun ouders.

Verder stelt u dat scholen in de samenstelling van hun leerkrachten en van hun leerlingenpopulaties een spiegel van de samenleving moeten zijn. Wilt u daarmee zeggen dat bijvoorbeeld het katholiek onderwijs verplicht moet zijn om migrante leerkrachten aan te werven? Geldt dit ook voor de joodse scholen?

Sta me toe het nu even te hebben over het optimaliseren van het onderwijsaanbod. Ook al wordt dit door alle regeringspartijen betwist, toch stel ik vast dat de tendens tot gelijkshakeling die reeds tijdens de vorige legislatuur werd ingezet, ook in deze beleidsnota overduidelijk waar te nemen is. Het VSKO – en niet het Vlaams Blok – heeft het in dit verband over het eenheidsworstonderwijs. (*Opmerking van de heer Ludo Sannen*)

Ik citeer: ‘Het pluralisme in het aanbod van de scholen, gebaseerd op een specifiek opvoedings- of vormingsproject, is een waarborg voor de vrije keuze van leerlingen, studenten en ouders. Het is een groot goed en een bron van dynamiek en creativiteit. De in de beleidsnota omschreven visie op kwaliteitsvol onderwijs is overduidelijk gelijkshakelend.’

Eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden als prioritair en normerend voor de eigen leerplannen voorgesteld. Mevrouw de minister, op bladzijde 13 van uw beleidsnota lezen we het volgende: ‘De vrijheid van onderwijs impliceert op de eerste plaats dat in principe iedereen een school kan oprichten en de strekking en het pedagogisch project ervan kan bepalen. De Vlaamse regering zal dit beginsel respecteren.’

Dit is beslist lovenswaardig, maar is deze mooie belofte wel oprecht gemeend? Een paar lijnen verder lezen we immers het volgende: ‘De Vlaamse regering zal echter ook streven naar een evenwicht tussen de vrijheid van inrichting, de keuzevrijheid en andere grondrechten, waarbij in het bijzonder een sluitende rechtsbescherming van ouders en leerkrachten betracht zal worden. De Vlaamse regering zal daartoe een evolutieve en hanteerbare

omschrijving van de begrippen ‘pedagogisch project’ en ‘pedagogische vrijheid’ uitwerken.’

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer Huybrechts, wat is de tegenstelling tussen het eerste en laatste citaat?

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer Van Baelen, u ziet misschien geen tegenstelling, maar anderen wel.

De heer Gilbert Van Baelen : Kunt u dan vertellen welke tegenstelling u ziet?

De heer Pieter Huybrechts : Bepaalde netoverschrijdende projecten zullen verplicht worden ingevoerd. Ik zal hierop later terugkomen. (*Opmerkingen*)

Mevrouw de minister, ik herhaal dat u op pagina 13 van uw beleidsnota stelt dat de vrijheid van onderwijs impliceert dat in principe iedereen een school kan oprichten, en de strekking en het pedagogisch project ervan kan bepalen. Ik citeer nogmaals wat een paar lijnen verder staat: ‘De Vlaamse regering zal echter ook streven naar een evenwicht tussen de vrijheid van inrichting, de keuzevrijheid en andere grondrechten, waarbij in het bijzonder een sluitende rechtsbescherming van ouders en leerkrachten betracht zal worden. De Vlaamse regering zal daartoe een evolutieve en hanteerbare omschrijving van de begrippen ‘pedagogisch project’ en ‘pedagogische vrijheid’ uitwerken.’

Het is toch duidelijk. Enerzijds pleit u voor absolute vrijheid, maar anderzijds wenst u te controleren en te sturen, desnoods met dwangmiddelen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Huybrechts, over wiens vrijheid hebt u het eigenlijk? De tekst die u citeerde behandelt de vrijheid van onderwijs, maar die is dubbel. Er is de vrijheid van de inrichtende macht, maar ook die van de leerling en de ouder. Die laatste vrijheid slaat op de mogelijkheid om in een bepaalde school te kunnen worden ingeschreven, en op de vrijheid om te kunnen deelnemen aan een pedagogisch project dat wordt gefinancierd door de overheid. Als u de tekst nogmaals goed zou lezen, dan zou u merken dat de overheid beide vrijheden zal bewaken. De vrijheid van de leerling en de ouder mag niet in het gedrang worden gebracht door de vrijheid van de inrichtende

Sannen

macht, en omgekeerd. (*Opmerkingen van de heer Joris Van Hauthem*)

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Mijnheer Huybrechts, mijnheer Van Hauthem, u had het over de vrijheid om een school te stichten op basis van een levensbeschouwing. Wat doet u echter met punt 12 van het Vlaams-Blokprogramma waarin staat dat de erkenning van de islamitische eredienst moet worden ingetrokken ? U ijvert ervoor dat die eredienst niet langer juridisch wordt erkend, waardoor geen scholen meer kunnen worden opgericht op basis ervan.

We kunnen uw punt 12 samen lezen met uw punten 16 en 54. In punt 16 stelt u : 'De stijging van het aantal vreemdelingenkinderen brengt heel wat problemen met zich mee. (...) Wanneer we niet-Europese vreemdelingkinderen verplichten (...) zich via het onderwijs te integreren (...)', dan kan dit overkomen als een 'autoritaire en kunstmatige manier'. U pleit daarom in punt 54 voor een 'apart onderwijsnet voor niet-Europese vreemdelingen', dat niet is gebaseerd op filosofische overtuigingen, want de erkenning van de islamitische eredienst zou worden ingetrokken, maar op louter raciale gronden.

De heer Joris Van Hauthem : U moet nu eens eindelijk weten wat u wilt. (*Rumoer*)

Mijnheer Van Rompuy, u citeert uit de verkeerde tekst. Van die versie bestaat al lang een nieuwe versie. Ik zal ze u bezorgen. (*Opmerkingen van de heer Jos Stassen*)

We zullen eens een vergelijking maken tussen uw verkiezingsprogramma en uw uitspraken hier, mijnheer Stassen. Uw arrogantie begint me de keel uit te hangen.

We zijn effectief voorstander van een apart net, maar niet verplicht.

De heer Eric Van Rompuy : Op basis waarvan ? Godsdienst ?

De heer Joris Van Hauthem : Op basis van de voorwaarden waarop een katholieke school kan bestaan, bijvoorbeeld.

De heer Eric Van Rompuy : De islam moet toch worden afgeschaft ?

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord. Mag ik u vragen om te zwijgen, mijnheer Van Rompuy ?

De heer Joris Van Hauthem : U verwijt ons dat we zoiets in onze teksten zetten, maar uw regering heeft dat tijdens de vorige legislatuur mogelijk gemaakt. De erkenning van een godsdienst intrekken, betekent trouwens niet hetzelfde als hem verbieden. Het boeddhisme is niet erkend, maar dat wil niet zeggen dat deze godsdienst verboden is. Hou die twee zaken alstublieft gescheiden.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Enerzijds gaat men ermee akkoord dat er islamitische scholen komen, anderzijds behoort een moskee niet tot de mogelijkheden. Wat is het verschil tussen die twee ?

De heer Eric Van Rompuy : Dit is essentieel. U hebt rond dit programma 500.000 kiezers gemobiliseerd.

De heer Pieter Huybrechts : Het gaat om 600.000 kiezers.

De heer Eric Van Rompuy : Om de vreemdelingen te integreren in de samenleving wilt u onderwijs voor hen organiseren op basis van ras, in een apart onderwijsnet ?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Moet ik werkelijk op zulke domme vragen antwoorden ? Moet ik mijn tijd daar echt aan spenderen ?

De heer Eric Van Rompuy : Domme vragen ? U vertelt dit aan uw kiezers. Leg me uit hoe dit zit, verdedig de ideeën waarmee u hen bedriegt !

De heer Pieter Huybrechts : Ik weet dat u de kiezers beschouwt als dom kiesvee. Wij daarentegen beschouwen de kiezer als een intelligente mens.

De heer Eric Van Rompuy : Nee, u beschouwt de kiezer als een dommerik. U vertelt hier andere zaken dan aan uw kiezers. U komt hier toespraken houden over de gehandicapten en de zwakken. U komt hier de sociale voorvechter uithangen.

De heer Pieter Huybrechts : We zijn inderdaad een sociale partij.

De heer Eric Van Rompuy : Uw programma staat haaks op uw uitspraken.

De heer Pieter Huybrechts : Het feit dat u 42 jaar in de meerderheid hebt gezeten en niets hebt gedaan, bewijst uw inzet voldoende. Ik trek dat niet open naar alle CVP-leden.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : We praten hier over het onderwijs. Iedereen die ook maar iets met het onderwijs te maken heeft, weet dat er geen domme vragen bestaan.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Waar was ik nu gebleven ?

De heer Eric Van Rompuy : Lees uw nieuwjaarsbrief maar verder voor.

De heer Pieter Huybrechts : Dat zal ik doen, tot spijt van wie het benijdt.

De nieuwe initiatieven en projecten van de Vlaamse regering zullen voortaan netoverschrijdend gebeuren. Bij de evaluatie en hervorming van de bestaande initiatieven en projecten wordt eveneens gestreefd naar netoverschrijdende samenwerking. Is netoverschrijdend samenwerken steeds kwaliteitsverhogend, mevrouw de minister ? Het Vlaams Blok is geen tegenstander van netoverschrijdende initiatieven, maar dit moet ons inziens wel gebeuren op basis van vrijwilligheid. *(Opmerking van de heer Ludo Sannen)*

De eigenheid van het pedagogisch project binnen het netoverschrijdend samenwerken moet steeds gevrijwaard blijven. Ik constateer met vreugde dat de regeringspartijen ons daarin ondersteunen en ermee akkoord gaan : eenheid in verscheidenheid.

– *De heer Norbert De Batselier, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil nog eens extra onderlijnen dat netoverschrijding inderdaad vrijwillig is. Wij willen daar incentives voor geven.

De bedoeling van netoverschrijding is in de eerste plaats verrijkend te zijn. Het kan echter ook materieel interessant zijn voor de betrokken scholen. Ik geef een voorbeeld. Als men erin slaagt technologische centra te organiseren waarvan verscheidene scholen kunnen gebruikmaken, bespaart men middelen die men elders kan investeren. Ik ben mij ervan bewust dat dit vandaag niet op alle vlakken zal kunnen, en dat dat niet mag worden geforceerd. Het zou echter wel een stap in de goede richting zijn.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik kan u tot op zekere hoogte volgen, maar heel uw beleidsnota moet door die bril worden gelezen. Het blijft immers niet beperkt tot de voorbeelden die u zelf aangeeft. Het kan ook gaan over zaken die te maken hebben met het pedagogisch project. Zonder middelen om een bepaald project te realiseren, verdwijnt de facto de vrijheid die moet vooropstaan bij een pedagogisch project. Er wordt dan een dwingende situatie gecreëerd. Dat kan toch niet de betekenis zijn van deze tekst.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Als u zegt dat er incentives zullen worden gegeven voor netoverschrijdend werken, dan organiseert u eigenlijk iets dat niet gebaseerd is op vrijwilligheid. Heel goede schooloverstijgende projecten met tot 20 scholen krijgen volgens uw beleidsnota geen enkele incentive. Bij het netoverschrijdend werken van twee scholen wordt wel een incentive gegeven. Die logica gaat aan mij voorbij.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Een volgend punt is het optimaliseren van het tertiair onderwijs. Ook de universiteiten en hogescholen zullen hun opleidingen moeten herschikken en aanpassen aan nieuwe noden en de voortschrijdende maatschappij. Onderlinge samenwerking en rationalisatie zijn noodzakelijk om een verantwoord aanbod te waarborgen.

We zijn wel van mening dat louter financiële argumenten niet van doorslaggevende aard mogen zijn. Dat de Vlaamse regering ervoor zal zorgen dat de benaming van diploma's aan hogescholen geen belemmering zal opwerpen om een rol in de internationale samenleving te kunnen opnemen, is een

Huybrechts

goede zaak. In het buitenland kent en erkent men onze langdurige opleidingen van hogescholen niet. Het wordt hoog tijd dat hogescholen die opleidingen aanbieden in twee cycli van academisch niveau, gehonoreerd worden met een universitaire graad. Na jarenlange discussies moet de knoop eindelijk worden doorgehakt. Daarvoor werd inderdaad de aanzet gegeven.

U hebt het over de optimalisatie van de toegang van alle burgers tot de kennismaatschappij. Het is duidelijk dat leren niet meer wordt beperkt tot een proces van enkele jaren. Zoals u omschrijft, is levenslang en levensbreed leren één van de grote uitdagingen van onze kennismaatschappij. Het is echter de vraag hoe deze verwachting maatschappelijk moet worden ingevuld. In uw nota lezen we dat vanaf de basisschool de nodige vaardigheden en attitudes voor levenslang leren worden ontwikkeld. Kennisoverdracht is daarbij niet langer het hoofdelement. Het is logisch dat het geen zin heeft om een leerling grote hoeveelheden vaak nutteloze leerstof te laten verwerken.

We moeten echter wel vaststellen dat er vandaag de dag steeds minder fundamentele basiskennis wordt bijgebracht. Nochtans spreekt u zelf over de uitdagingen van de kennismaatschappij. Investerings- en realisaties moeten onmiddellijk resultaat opleveren. Het gevaar bestaat dat de vaardigheden op korte termijn de bovenhand halen op de vorming op lange termijn. Nochtans is het de vorming op lange termijn die ons wapent tegen de steeds snellere veranderingen in onze maatschappij.

Zoals ik reeds eerder heb gezegd, vangen steeds meer leerlingen die niet eens het getuigschrift voor het basisonderwijs hebben behaald, studies in het secundair onderwijs aan. Hierdoor moet men noodgedwongen de normen verlagen. Het hoger en het universitair onderwijs kunnen echter, vooral door de economische vraag naar hooggeschoolden, niet nivelleren. Hierdoor wordt de kloof tussen het secundair en het tertiair onderwijs steeds groter. De dualisering, waar u terecht tegen bent, zal hierdoor groter worden. Dit kan toch niet de bedoeling zijn.

Ook aan de maatschappelijke overbevraging van de school moet men een halt toeroepen. Samenlevingsproblemen, drugs, complexe gezinsstructuren, verkeersproblemen, geweld, en dergelijke meer, kan men niet allemaal op de schouders van de leerkrachten en scholen leggen. Ook de ouders moeten hun verantwoordelijkheid opnemen. Het wordt de

hoogste tijd dat vanuit het beleid een fundamenteel gesprek wordt opgestart met de ouders en secundaire opvoeders uit jeugdbewegingen en jongerengroepen.

Onderwijs is van levensbelang. Zoals u hebt gezegd, is de functie van leraar het belangrijkste beroep dat er bestaat. U stelt dat 'leerkrachten jongeren zelfvertrouwen kunnen geven, ervoor kunnen zorgen dat ze zich ten volle kunnen ontplooien. Ze spelen een centrale rol. Het is de hoogste tijd dat zowel de maatschappij als zijzelf zich daarvan bewust worden'. Daarom is het voor het Vlaams Blok zeer belangrijk dat leerkrachten maatschappelijk en financieel worden geherwaardeerd. Onderwijs zou opnieuw een eerste keuze moeten worden en niet – zoals soms het geval is – een uitwijkmogelijkheid als de eerste keuze te hoog gegrepen was.

Meer en meer jongeren die voor een lerarenopleiding voor het lager onderwijs kiezen, hebben een onvoldoende abstracte achtergrond. Cijfers tonen aan dat heel wat leerlingen van de normaalschool uit het technisch secundair onderwijs komen. Uit de ASO-richtingen melden zich spijtig genoeg nog zeer weinig kandidaten aan. Verscheidene lerarenopleidingen zijn tot de 'softe sector' gaan behoren. De eisen die op didactisch en zelfs op orthodidactisch vlak in de lagere school worden gesteld, worden door tal van studenten niet bereikt. Nochtans is een onderwijsjob een specialiteit. Wil men leerproblemen of -stoornissen detecteren en remediëren, dan dient men op een wetenschappelijk en abstract niveau geschoold te zijn. Dergelijke zorgverbreding is pas mogelijk indien men over een ernstige beroepskennis beschikt.

U hebt het ook over het bevorderen van de directe participatie, en over de rechten en verantwoordelijkheden van leerkrachten, studenten, cursisten, leerlingen en ouders. De VLOR pleit terecht voor efficiënte en sobere participatiestructuren. U stelt dat 'alle betrokken geledingen de kans dienen te krijgen rechtstreeks deel te nemen aan het bestuur van de onderwijsinstellingen.' Dat is een goede zaak.

'Voor leerkrachten betekent dit dat men andere mogelijkheden voor participatie zal bieden dan degene die op dit ogenblik bestaan.' Wij vragen ons af of het noodzakelijk is dat men leraren over alle beslissingen inzake het schoolbeleid raadpleegt. Leerkrachten blijken vooral te zijn geïnteresseerd in inspraak over pedagogische aangelegenheden en over de manier waarop de participatiestructuren vorm kunnen krijgen. Nergens wordt gezegd hoe dit in zijn werk zal gaan. Zal dit bij deze intentie

Huybrechts

blijven, of voorziet u in concrete stappen in de nabije toekomst ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Verscheidene sprekers hebben het reeds gehad over participatie. Ik wens hierover enige verduidelijking te verschaffen. Het klopt dat we met de participatie van alle betrokkenen vrij ver willen gaan, en dat we iedereen willen betrekken bij zoveel mogelijk beslissingen die in een school worden genomen. We bedoelen daar in eerste instantie de leerlingen en de studenten mee, maar zeker ook de leerkrachten en de ouders. De leerkrachten moeten op een andere manier worden ingeschakeld dan nu.

Mijnheer Huybrechts, u onderschat leerkrachten als u zegt dat ze alleen zijn geïnteresseerd in de onderwijskundige en pedagogische elementen. Leerkrachten zijn uiteraard geïnteresseerd in alle elementen die betrekking hebben op de school. Men moet dat erkennen. Een aantal studies wijzen uit dat hoe meer betrokkenheid er is van de participanten, hoe beter een school ook functioneert en hoe minder onvrede er is. Alleen daarom al ben ik vastberaden om het niet bij intenties te laten. In de loop van de komende maanden zullen we werken aan een algemeen participatiedecreet.

De heer Pieter Huybrechts : De minister legt me woorden in de mond die ik niet heb uitgesproken. Ik herhaal : 'Leerkrachten blijken vooral geïnteresseerd te zijn in inspraak inzake pedagogische aangelegenheden'. 'Vooral' is iets anders dan 'alleen', zoals u zegt.

De Vlaamse regering beschouwt het recht op inschrijving als een fundamenteel, in beginsel onvoorwaardelijk recht, dat in alle onderwijsinstellingen moet worden gewaarborgd. Weigeringen op grond van huidskleur, nationale of etnische afstamming, afkomst en geslacht zullen in alle omstandigheden worden bestraft. Bij weigering van de inschrijving zal de onderwijsinstelling de noodzaak ervan moeten aantonen.

Naar aanleiding van de aanbevelingen betreffende het non-discriminatiebeleid in het onderwijs, pleitte pater Leman in de commissie voor Onderwijs ervoor dat scholen een verplichte minimumgrens zouden hanteren. Maar een maximumgrens zou niet meer kunnen. Het Kinderrechtencommissariaat is van oordeel dat het weigeren van kinderen

omdat er al een bepaald percentage van kinderen met dezelfde etnische oorsprong is ingeschreven, discriminerend is. Bent u het daarmee eens ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Niet de kinderrechtencommissaris, maar de andere spreker heeft gepleit voor die minimumgrens. Die uitspraak mag u niet in de schoenen van de kinderrechtencommissaris schuiven.

De heer Pieter Huybrechts : Dat staat duidelijk in de nota. Het doet er niet toe of dat werd gezegd door pater Leman of de kinderrechtencommissaris : het komt uit dezelfde hoek.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : De woorden 'etnische afkomst' zijn daar nooit uitgesproken. Het gaat over mensen afkomstig van andere naties, met andere culturen. Het woord 'etni' is daar niet gevallen.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer De Cock, in de nota is duidelijk sprake van de 'etnische origine' van de leerlingen.

De heer Dirk De Cock : Ik zeg alleen dat het woord 'etni' daar niet is gevallen.

De heer Pieter Huybrechts : Het staat zo in de nota !

Op basis van pedagogische analyses pleit men in het buitenland opnieuw voor gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes. Mijn vraag is louter informatief : wat denkt u daarvan ? Verder hebt u het over de rechten van lerenden. Welke rechten moeten er afdwingbaar worden ? Hoe zit het met de plichten van lerenden, en met het respect voor het pedagogisch project van de gekozen school ?

Verder zijn er nog de operationele doelstellingen en projecten. Het wordt hoog tijd dat de overbevraging van onderwijsinstellingen en leerkrachten wordt ingedijkt. Het is een goed teken dat de overheid de zware taakbelasting van de directies erkent, en ervoor zal zorgen dat ze in hun opdracht worden ondersteund. Het is toe te juichen dat er voor het basisonderwijs stappen worden gezet om beleidsondersteuning en taakontlasting van de directies te verwezenlijken. Daarvoor voorziet men in de verhoging van de werkingsbudgetten.

Huybrechts

Nochtans zou het wenselijk zijn om, naar analogie van wat er gebeurt in vele scholen van het secundair onderwijs, de leidinggevende taken in de basisschool op te splitsen volgens administratieve en pedagogische taken. Beide opdrachten zijn vandaag dermate omvattend en gespecialiseerd geworden, dat één persoon alleen niet langer deze taken efficiënt kan vervullen. We pleiten dus in concreto voor de aanstelling van een administratieve en een pedagogische directeur in de basisscholen. In het kader van het human-resourcesmanagement zou deze laatste zich kunnen toeleggen op het teamwork dat moet leiden tot pedagogische resultaten. Dat zou pas innoverend zijn, in het belang van de kwaliteitsnorm !

Het technisch en beroepsonderwijs kampt met een imago probleem. Het verlengen van de schoolplicht tot 18 jaar is de reden waarom vooral deze scholen worden geplaagd met minder gemotiveerde leerlingen. Nog al te vaak worden technische opleidingen als minderwaardig beschouwd. Nochtans zouden sommige technische opleidingen qua moeilijkheidsgraad hoger moeten worden gewaardeerd dan sommige ASO-opleidingen. Daar bestaat ook in de commissie geen discussie over.

Bij het begin van dit schooljaar hebben we opnieuw moeten vaststellen dat de interesse voor technische beroepen jammer genoeg verder afneemt bij twaalfjarigen, hoewel de vraag naar technisch geschoolde arbeidskrachten hoger ligt dan ooit tevoren. Het is dan ook noodzakelijk dat de school en de bedrijfswereld dichter bij elkaar worden gebracht. De banden tussen het onderwijs en de ondernemingen moeten worden aangehaald om een beter zicht te krijgen op de wederzijdse problemen en uitdagingen. Het is belangrijk na te gaan hoe ondernemingsvriendelijk scholen zijn en hoe schoolvriendelijk ondernemingen zijn. Initiatieven zoals een bedrijvendag voor leraren moeten worden ondersteund, zodat de beeldvorming over arbeid en ondernemingsbeleid en de visie van leerkrachten op de arbeidsmarkt worden bijgestuurd. In welke mate kunt en zult u het initiatief ondersteunen om via het internetproject Contactgids de behoeften van scholen en bedrijven op elkaar af te stemmen ? Via dit project kan een school die op zoek is naar een stageplaats nagaan bij welke onderneming ze terecht kan. Een onderneming die aanwervingen wil doen bij laatstejaars, kan al surfend de geschikte scholen opzoeken.

Waarom wordt voor twaalfjarigen en hun ouders geen speciale bedrijvenopendeurdag gehouden,

zoals wordt voorgesteld door het Forum Lokaal Overleg Onderneming-School in Heist-op-den-Berg, en dit specifiek voor de waardering van bepaalde technische diploma's ?

Mevrouw de minister, verder in uw beleidsnota hebt u het over de afwerking van de eindtermen. De regering zal met het parlement een eventuele aanpassing bespreken, met het oog op nieuwe accenten uit het regeerakkoord zoals de muzische en creatieve ontwikkeling van leerlingen, de versterking van de technische component in het ASO, verkeersopvoeding en integratie van de theoretische verkeerslessen, het doorbreken van het watervalstelsel en de versterking van de keuzebekwaamheid van leerlingen. Hoe gaat u dit inpassen in het bestaande lesrooster ? Een paar weken geleden hebt u me gezegd dat onder geen beding mag worden geraakt aan het aantal lessen. Is het dan de bedoeling te snoeien in de klassieke vakken, of zult u het probleem op een andere manier aanpakken ?

Tot slot wil ik het nog even hebben over de theoretische rijlessen. U bent van plan om vanaf september 2003 de leerstof voor het theoretisch examen verplicht te maken op school. Ik ben echter van mening dat het onderwijs al meer dan genoeg taken heeft. Het is niet de verantwoordelijkheid van de leerkrachten om zich met de opleiding van autobestuurders bezig te houden. Ik kan begrijpen dat u wilt scoren bij jonge kiezers, maar uw argumenten, met name verkeersveiligheid en werkgelegenheid, slaan nergens op. De drie belangrijkste oorzaken van ongevallen zijn nog altijd alcohol, snelheid en het niet dragen van de veiligheidsgordel. Dat heeft niets te maken met de kennis van het verkeersreglement.

Minister Marleen Vanderpoorten : Zo klinkt het anders wel, mijnheer Huybrechts. Ik zou toch nog eens willen benadrukken dat de theoretische verkeersopleiding het sluitstuk is van een verkeerseducatie die in de derde kleuterklas aanvangt en altijd vanuit de leefwereld van de kinderen zelf wordt ingevuld. Deze verkeerseducatie wordt in de derde graad van het secundair onderwijs afgerond met een aantal lessen die jongeren op het theoretisch rijexamen voorbereiden.

Dit heeft zowel met verkeerseducatie en veiligheid als met werkgelegenheid te maken. Jongeren beschikken bij sollicitaties vaak niet over het gevraagde rijbewijs. De verkeerseducatie vormt een eerste stap om hieraan te verhelpen. De veiligheid is voor mij echter veel belangrijker. Deze verkeerseducatie zal dan ook niet louter rond de verkeerscode draaien.

De heer Pieter Huybrechts : Mevrouw de minister, u zult ons nooit horen zeggen dat we tegen de verkeerseducatie op zich zijn gekant.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Ik wil hier toch even ingaan op één van uw argumenten. Veel jongeren hebben bij het solliciteren nog geen rijbewijs. Dat klopt uiteraard. Na het afleggen van het theoretisch rijexamen hebben ze echter nog steeds geen rijbewijs. (*Opmerkingen van minister Marleen Vanderpoorten*)

Dit is inderdaad de eerste stap. U hebt echter daar net gezegd dat we op deze manier minder begoede en kansarme mensen een duwtje in de rug kunnen geven. Dit lijkt heel nobel, maar u weet ongetwijfeld dat het theoretisch rijexamen niet de grootste financiële last is. De grote kosten schuilen in het behalen van het rijbewijs op zich. Dit probleem gaat u op deze manier niet oplossen.

De enige boodschap die u de jongeren met deze lessen zou kunnen geven, is dat ze zo snel mogelijk met een wagen de baan op moeten. Ik neem echter aan dat deze discussie hier nog niet zal worden afgesloten.

De heer Pieter Huybrechts : De heer Van Hauthem heeft gelijk dat de financiële ongelijkheid vooral bij de praktische opleiding tot uiting komt.

Aangezien de tijd dringt, stap ik echter onmiddellijk over op mijn volgend punt, namelijk het integreren van de informatie- en communicatietechnologie. De Vlaamse regering heeft recent heel wat geld in het onderwijs geïnvesteerd. Het is de bedoeling meer computers in de scholen te plaatsen. We vinden dit op zich een goede zaak. We weten echter ook dat het plaatsen van een computer niet betekent dat die ook verstandig wordt gebruikt. Er zijn mensen in onze samenleving die met computers overweg kunnen en er zijn mensen die dit niet kunnen. Het is de plicht van de overheid om een dergelijke dualisering via het onderwijs tegen te gaan. Ik wil u dan ook feliciteren omdat u dat ook hebt ingezien.

Studies tonen aan dat vooral de leerkrachten nood hebben aan begeleiding bij het gebruik van die computers. Slechts één op vier leerkrachten in het secundair onderwijs gebruikt nu en dan de aanwezige computer. Het lessenpakket van de initiële lerarenopleiding moet meer aandacht schenken aan

de mogelijkheden om via de computer zaken over te brengen.

De huidige leerkrachten zouden ook een bijscholing moeten krijgen. Ze zouden alle nieuwe mogelijkheden zelf moeten kunnen verkennen, zodat ze zelf overtuigd zouden raken van de enorme waaier aan voordelen en aan mogelijkheden die de nieuwe media en de ICT inhouden.

Over Brussel en de Vlaamse Rand zal ik zeer kort zijn. De heer Van Hauthem zal hier straks uitvoerig op ingaan. Als Vlaams-nationale partij willen we uiteraard nog steeds dat onze zorg voor de Brusselse Vlamingen manifest wordt uitgedrukt.

Samengevat, mevrouw de minister, meen ik te mogen stellen dat deze beleidsnota positieve punten en lacunes bevat. Rust brengen in het onderwijs is een prachtige doelstelling. Het is uw goed recht het niet eens te zijn met mijn opmerkingen, maar ik vraag me toch af hoe u dat allemaal denkt te realiseren.

Het is een goed idee financiële inspanningen te leveren inzake gebouwen en uitrusting. Ik wil echter eerst zien of u dit met het huidige onderwijsbudget kan verwezenlijken. Deze beleidsnota bevat veel beloften, goede voornemens en heilige principes. Wij staan hier kritisch tegenover en wij zullen uw beleid dan ook op de voet volgen. Dit is tenslotte de taak van een oppositiepartij. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, de minister stelt ons in haar beleidsnota een zeer ambitieus onderwijsprogramma voor. De nota bevat een veelheid aan nieuwe initiatieven die voor een groot deel terug te vinden zijn in het regeerakkoord.

Veel doelstellingen die de minister vooropstelt zijn ook in onze ogen echt noodzakelijk. Denken we maar aan de herwaardering van TSO en BSO, de herwaardering van de leerkrachten, het tegengaan van de dualisering, het aanpakken van de ongekwalificeerde uitstroom van schoolverlaters en het wegwerken van de bestaande financiële drempels. Andere belangrijke doelstellingen zijn het optimaliseren van studietoelagen en sociale voorzieningen, het stimuleren van een participatieve schoolcultuur, levenslang leren mogelijk maken voor iedereen, de aandacht voor infrastructuur, het waar-

Van Nieuwkerke

borgen van interne en externe kwaliteitszorg, het hoger onderwijs optimaliseren en informatie- en communicatietechnologie in het onderwijs integreren. Uit al deze en andere door de minister voorgestelde initiatieven blijkt duidelijk dat ze de komende jaren een heleboel uitdagingen wilt aanpakken. Het getuigt in elk geval van een grote werklust. Wij Vlamingen werken graag, dus we juichen dat toe.

De Vlaamse regering stelt een strategische nota en prioriteiten voor. De SP-fractie vindt dat men ook in dit debat over deze onderwijsnota tot een rangschikking van prioriteiten moet kunnen komen. We vinden het jammer dat er in de beleidsnota geen sprake is van wat meer concrete doelstellingen, technische informatie en documentatie. Ik hoop dan ook dat dit debat een en ander duidelijk zal maken. Mijn fractie is in elk geval een voorstander van het tegengaan van de dualisering en de herwaardering van TSO en BSO. We zetten dit duidelijk bovenaan onze prioriteitenlijst.

Het verheugt ons dan ook dat de beleidsnota, net als het regeerakkoord, heel wat aandacht besteedt aan het vermijden van sociale uitsluiting en het realiseren van gelijke kansen voor iedereen. Als het van de SP afhangt mag die ambitie nog wat verder reiken. In elk geval is het de prioriteit. Het algemene mooie beeld van een welvarend Vlaanderen met een goed onderwijs wordt immers overschaduwed door het achterblijven van volwassenen en kinderen met minder kansen. Het opleidingsniveau vormt de centrale breuklijn tussen de kansrijken en de kansarmen in onze maatschappij. Een hernieuwde aandacht voor onderwijsdemocratisering door de afbouw van zowel financiële als sociaal-culturele barrières is dan ook meer dan noodzakelijk. Dit mag zich niet beperken tot het hoger onderwijs, maar moet zich ook richten op het basis-, secundair en volwassenenonderwijs.

We moeten blijvend aandacht besteden aan een preventief doelgroepenbeleid, dat erop gericht is de leerlingen die het meeste risico lopen op schoolachterstand zo vlug mogelijk een extra steuntje in de rug te geven. In elk geval is het positief dat er voor de zorgverbreding en onderwijsvoorrang in het basisonderwijs een meerjarenproject is uitgestippeld, om tegen het einde van de zittingsperiode alle gunstig beoordeelde aanvragen te kunnen honoreren.

Het is ook belangrijk dat die zorgverbreding in het secundair onderwijs verder zal worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Daartoe zullen er uiteraard

bijkomende middelen nodig zijn. In het begrotingsjaar 2000 is er van die middeleninjectie reeds sprake. Om die leerachterstand zo veel mogelijk te voorkomen moeten er dringend kansarmoedecriteria worden ingevoerd, op basis waarvan het beleid haar aandacht selectief kan richten op die leerlingen die het echt nodig hebben.

Met betrekking tot de concentratiescholen spreekt de beleidsnota van een bijsturing van het non-discriminatiebeleid op basis van de uitgevoerde wetenschappelijke evaluatie. Op basis van de onderzoeksresultaten zijn wellicht nieuwe benaderingen van de problematiek mogelijk. Concentratiescholen die een actief beleid voeren om meer autochtone leerlingen aan te trekken, moeten echter dringend op ondersteunende maatregelen kunnen rekenen. Momenteel bestaat er alleen in het basisonderwijs een extra ondersteuning voor concentratiescholen. Toch hebben ook concentratiescholen uit het secundair onderwijs daar nood aan om zich te kunnen herprofilen. De Vlaamse regering zou zo spoedig mogelijk een afwijking moeten kunnen toestaan aan concentratiescholen in het secundair onderwijs die onder de rationalisatienorm vallen, zodat ze toekomstgerichte studierichtingen kunnen handhaven of uitbouwen.

Tevens willen we benadrukken dat het niet zal volstaan om 'zwarte' scholen aan te moedigen om te werken aan deconcentratie. Het probleem zit ook bij de zogezegd 'witte' scholen. Ook zij zullen moeten meewerken aan een oplossing voor de problematiek. Dit is uiteraard een zeer delicate aangelegenheid. Hoe kan het doel, gelijke kansen voor elk kind en het vermijden van concentratiescholen en discriminatie, het best worden bereikt, zonder te raken aan de rechten van de diverse betrokkenen? We moeten ons in de nabije toekomst dan ook goed beraden over de vraag hoe we tot een effectief non-discriminatiebeleid kunnen komen.

In de beleidsnota missen we ook concrete acties om antisociaal gedrag op school te voorkomen. In de vorige legislatuur had toenmalig minister Baldewijns daarvoor een actieplan opgesteld. Dat plan vormde een goede vertrekbasis. Het wordt nu tijd om een en ander ook uit te voeren. Ik wil het geweld op de scholen niet overschatten, maar ik denk dat er wel degelijk een urgent probleem bestaat. De beleidsnota gaat wel in op het belang van het stimuleren van een leerlinggerichte schoolcultuur, die leerlingen meer bij het schoolleven en het schoolbeleid betreft. Dat is zeer positief. Er staan ook nog een aantal andere maatregelen op het programma.

Van Nieuwkerke

Een algemeen gunstig schoolklimaat is zeker belangrijk om antisociaal gedrag te voorkomen. In de eerste plaats moet er een goede samenwerking zijn tussen scholen, CLB's, welzijnswerkers, politie en justitie. Dat wordt nu ook opgenomen voor de bijzondere jeugdzorg. Daarnaast zal men ook intern, binnen de scholen zelf, een aantal stappen moeten nemen om samen met de CLB's tot een algemeen preventief kader te komen. Ook op dat vlak zal men dus een aantal zaken dringend moeten aanpakken. Als er niet onmiddellijk een oplossing wordt gezocht voor een aantal probleemscholen, zal men opnieuw sociale achterstand creëren. Dergelijke probleemscholen krijgen dan immers een negatief label opgekleefd, waardoor ze dezelfde weg opgaan als de concentratiescholen.

In het hoger onderwijs moet het optimaliseren van de studietoelagen en de sociale voorzieningen inderdaad gericht zijn op een zo groot mogelijk democratiseringseffect en op een zo ruim mogelijke participatie van de lage-inkomensgroepen in het hoger onderwijs. Daarom wil de SP in de eerste plaats dat de inkomensgrenzen waaronder men een studietoelage krijgt, worden verhoogd zodat meer studenten recht krijgen op een beurs en de huidige beursgerechtigden een hogere beurs krijgen.

Voor de verder verbetering van het studietoelagesysteem zal gebruik worden gemaakt van het onderzoek naar de studiekosten in het hoger onderwijs. We zijn benieuwd naar de resultaten van deze studie. We hopen dat ze ook gegevens bevat over het effect van het niet-toekennen van studiebeurzen aan bissers. Uit eerdere studies is immers al gebleken dat het keuzegedrag na een mislukking, zowel voor het HOBU als voor het universitair onderwijs, een duidelijk sociaal bepaald gedrag vertoont. Studenten uit de lagere-inkomensgroepen zijn minder geneigd in hetzelfde hoger-onderwijsniveau een jaar over te doen en besluiten vaker hun onderwijsloopbaan stop te zetten. De reden hiervoor zou dus wel eens kunnen zijn dat ze zich dat zonder een beurs financieel niet meer kunnen veroorloven.

Met betrekking tot de sociale voorzieningen wordt een volledige gelijkschakeling van de sociale toelagen voor de universiteiten en de hogescholen in het vooruitzicht gesteld. We vinden het wel essentieel dat die grote budgettaire inspanningen maximaal kunnen renderen via samenwerking tussen de instellingen, over de grenzen van hogescholen en universiteiten heen.

Met betrekking tot de studiebeurzen en sociale voorzieningen willen we ook even de aandacht vestigen op een problematiek waarmee tot nu toe geen rekening werd gehouden: de koppeling van de inschrijvingsgelden aan de studiebeurzen. Beursstudenten betalen terecht minder inschrijvingsgeld. De keerzijde van dit sociaal gerechtvaardigd systeem is echter dat instellingen met relatief veel beursstudenten minder inkomsten ontvangen. Aangezien de inschrijvingsgelden rechtstreeks of onrechtstreeks de studenten ten goede komen, betekent dit dat instellingen met veel studenten uit lagere sociale groepen over minder sociale tegemoetkomingen beschikken voor hun studenten. Er is hier duidelijk sprake van een Mattheuseffect.

Voor de volwassenen wijzen we in het kader van de dualisering op de laaggeletterdheid. Enigszins teleurgesteld stellen we vast dat in de beleidsnota geen gewag wordt gemaakt van een actieplan om de laaggeletterdheid te bestrijden. Het internationaal wetenschappelijk onderzoek naar de geletterdheid bij volwassenen, waaraan ook Vlaanderen deelnam, toonde nochtans het belang hiervan aan. De resultaten van het onderzoek wezen op een aantal specifieke risicogroepen inzake geletterdheid: laaggeschoolden zonder diploma secundair onderwijs, ouderen, vrouwen, werklozen en laaggeletterde werkenden. Voor deze groepen is nood aan een krachtig educatief beleid, dat zowel een verdere groei van een aangepast aanbod als het stimuleren van de vraag moet omvatten.

Inzake taallessen Nederlands voor volwassene allochtonen staat in het regeerakkoord dat het onderwijs een behoeftedekkend aanbod moet waarborgen om de integratie van allochtonen te bevorderen. We hadden het in de commissie voor Onderwijs over het feit dat dit een pak bijkomende middelen vergt. Het realiseren van een behoeftedekkend aanbod is ook niet alleen de verantwoordelijkheid van het onderwijs. In de beleidsnota is sprake van een fonds voor het OSP en de basiseducatie, waaruit op contractuele basis kan worden geput om eventuele wachtlijsten uit te sluiten of te minimaliseren. Zou dit fonds gespijsd worden met middelen vanuit diverse departementen? Wat wordt juist bedoeld met de mogelijkheid om op contractuele basis uit het fonds te putten? Met wie gaan de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs een contract aan?

Dualisering vermijden, betekent ook voorkomen dat nieuwe dualisering ontstaat. We denken hierbij aan het gevaar van computeranalfabetisme, dat ontstaat als we er niet in zullen slagen de nieuwe media voor iedereen beschikbaar en toegankelijk

Van Nieuwkerke

te maken. Voor het onderwijs is ook hier een belangrijke taak weggelegd, al kan het niet alleen in staan voor de volledige financiering van het implementeren en actualiseren van de informatie- en communicatietechnologie in het onderwijs. Naast de apparatuur en educatieve software is immers ook continu een nascholingsaanbod nodig. De inspanningen die de overheid op dit vlak levert, moeten zeker worden opgedreven en voortgezet. Daarnaast moet ook dringend structureel overleg worden opgezet tussen alle betrokkenen uit het onderwijs en de bedrijfswereld.

De herwaardering van het TSO en het BSO sluiten nauw aan bij het tegengaan van de dualisering. We steunen de minister dan ook in haar ambitie om een coherent voorrangbeleid uit te bouwen voor het TSO en het BSO. We dringen er wel op aan niet te lang te wachten met de eerste concrete acties die deze waardering kunnen verhogen. De aanwezigheid van de nieuwe technologieën en de nieuwste technische apparatuur zal zeker bijdragen tot een positieve beeldvorming en zal kansen scheppen om de eigenheid van het onderwijs beter in de verf te zetten. We vragen dan ook om het overleg van de overheid met alle partners zo vlug mogelijk van start te laten gaan, zodat er spoedig regionale technologische centra komen, gefinancierd door het bedrijfsleven en de overheid, waar alle technische en beroepsscholen, en alle nascholingsinitiatieven gebruik van kunnen maken.

De oriëntering van de leerlingen moet nog worden verbeterd, zeker voor jongeren uit risicogroepen. We weten allemaal hoe moeilijk het is voor de overheid om in te gaan tegen de maatschappelijke perceptie. Om negatieve schoolervaringen en ongekwalificeerde uitstroom te verminderen, verwachten we meer van de modularisering. We moeten er dan ook alles voor doen om het succes van dat project zo groot mogelijk te maken. Het zal evenwel een hele omwenteling in het onderwijs betekenen, waarvan we nu wellicht nog niet alle consequenties kunnen inschatten. In elk geval vergt het een flexibele schoolorganisatie.

Op 1 september wordt bij wijze van experiment een modulair aanbod ingevoerd in het eerste jaar van de tweede graad van een aantal BSO-scholen. Dit experiment zal ons veel leren, en zal eventuele knelpunten blootleggen. Hoe belangrijk het experiment ook is, de scholen, leerkrachten en leerlingen die eraan meewerken, mogen er niet door worden benadeeld. We dringen er daarom op aan dat nog voor de start van het experiment een regelgeving

wordt uitgewerkt om de betrokkenen te beschermen. Er mag in geen geval met leerlingen worden geëxperimenteerd, waardoor ze bijvoorbeeld aan het eind van het experiment geen erkende certificaten of deelcertificaten zouden kunnen krijgen.

Het is goed dat er in de beleidsnota aandacht wordt besteed aan de nog steeds bestaande financiële drempels. Het feit dat het zogenaamde kosteloze leerplichtonderwijs toch nog te veel kost aan de ouders, werd al te lang onderschat. Voor het secundair onderwijs streeft de minister naar een verplichte standstill, en dus naar een beperking van de kosten die de ouders vandaag worden aangerekend. We vragen ons echter af of we hierin niet verder moeten gaan. Het regeerakkoord maakt gewag van een limitering van de facultatieve uitgaven die weinig met het lesprogramma te maken hebben. Vooral voor het BSO en TSO moeten grotere garanties worden ingebouwd voor de afbouw van de studiekosten. Bijvoorbeeld in het secundair toerismeonderwijs kunnen de kosten oplopen tot 25.000 of 30.000 frank per schooljaar. Heel wat ouders hebben daar wellicht moeite mee.

Tot slot willen we erop wijzen dat ook het deeltijds beroepssecundair onderwijs een teer punt blijft. Het probleem is vooral dat het deeltijds werken ondermaats blijft. Slechts de helft van de deeltijds lerende jongeren heeft een job, meestal dan nog dankzij het Europees sociaal fond. Voor deze groep jongeren, die zich nu al de mislukkelingen van het onderwijs voelen, is een zinvolle tewerkstelling van groot belang.

In de vorige zittingsperiode hebben we in de commissie voor Onderwijs over het BuSO een interessant rapport opgesteld, naar aanleiding van het bezoek van de commissie aan het buitengewoon onderwijs in Brugge. Daar kunnen we aan verder werken. De minister heeft zich bereid verklaard om bij wijze van oefening te werken aan een decreet op het buitengewoon onderwijs.

De collega's van de commissie voor Onderwijs weten dat elke maatregel geld kost. Als we alle reële behoeften opsommen, blijkt dat we enkele miljarden tekort komen. Er moeten dus prioriteiten worden gesteld. Zo dadelijk zal de heer Suykens het meer uitgebreid hebben over het standpunt van de SP-fractie met betrekking tot de VLOR en het bijzonder decreet gemeenschapsonderwijs, het lerarenambt en het hoger onderwijs sociale promotie, terwijl de heer Voorhamme wat dieper zal ingaan op het universitair onderwijs. In ieder geval dienen met betrekking tot het finan-

Van Nieuwkerke

cieel plaatje de nodige prioriteiten te worden gesteld.

Ik wil het nog even hebben over de opmerking van de minister over de fouten uit het verleden en de correcties die daar moeten worden aangebracht. De SP-fractie steekt de kop niet in het zand. Als er problemen rijzen met de implementatie van de hervorming van het secundair onderwijs of van het bijzonder decreet op het gemeenschapsonderwijs, dan stel ik voor dat het parlement een tussentijds evaluatierapport opstelt, dat in alle openheid kan worden besproken. Hoewel dit een delicaat probleem vormt, is de SP-fractie daar zeker in alle volwassenheid toe bereid en dringt ze er zelfs op aan. (*Applaus bij de SP, de VLD, AGALEV en VU&ID*)(Opmerking van de heer Luc Martens)

De voorzitter : Parlementsleden kunnen niet meer het woord vragen nadat de spreker zijn betoog heeft afgerond. Uw fractie heeft zich daar in het Bureau akkoord mee verklaard.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, deze beleidsnota van zestig pagina's bruist van ambitie. Ik heb deze beleidsnota, die vele verwachtingen creëert, met veel plezier gelezen. Het regeerakkoord was reeds beloftevol, al heerste er op het onderwijsveld enige twijfel over de haalbaarheid ervan in één regeerperiode.

Deze beleidsnota is geen terugschroefing, wel integendeel. U creëert hooggespannen verwachtingen en het zal een hele uitdaging zijn om deze tijdens deze legislatuur te realiseren. Zowel de geformuleerde opdrachten als de strategische en operationele doelstellingen en projecten kunnen door onze fractie volledig worden ondersteund. Ik denk trouwens dat er in Vlaanderen maar weinig mensen zijn die zich niet in de inhoud van deze beleidsnota kunnen terugvinden.

Misschien vormt dit wel de sterkte én de zwakte van deze beleidsnota. Wie vindt het niet belangrijk dat opnieuw wordt geïnvesteerd in het onderwijs? Wie heeft problemen met de bestrijding van de dualisering? Wie wil niet meewerken aan het optimaliseren van het onderwijsaanbod? Wie vindt het niet nodig het beroep van leerkracht te herwaarderen? We vinden het allemaal essentieel dat de verschillende partners van het onderwijs – leerlingen, ouders en leerkrachten – echt mogen deelnemen

aan het uitstippelen van het onderwijsbeleid in de school en in de samenleving.

De keuzes die door de overheid en door de regering gemaakt zullen moeten worden om dit te realiseren, de middelen die daarvoor nodig zijn en de concrete voorstellen dienaangaande blijven in dit debat en in deze beleidsnota nog wat afwezig. Deze concrete invulling zal nodig zijn, want een actieplan en een noodzakelijk tijdspad ontbreken nog. Trouwens, we stellen deze leemte niet enkel vast in deze beleidsnota, maar in alle beleidsnota's. Een beleidsnota zou dan ook beter een intentienota worden genoemd.

Deze nota is interessant omdat hij een groot maatschappelijk draagvlak heeft en veel mensen kan mobiliseren. Tegelijkertijd bevat de nota een zwakte omdat de concrete invulling ontbreekt, waardoor ongerustheid en zenuwachtigheid wordt veroorzaakt binnen de onderwijswereld.

Mevrouw de minister, de beleidsnota is veelomvattend. Hij bestrijkt alle mogelijke elementen waarvoor de overheid aandacht dient te hebben in haar onderwijsbeleid. Daardoor worden sommige belangrijke beleidslijnen echter onzichtbaar. Natuurlijk moet de overheid voldoende aandacht besteden aan de vier pijlers : learning to know, learning to do, learning to live together, learning to be. Natuurlijk moet de overheid kwalitatief onderwijs voor iedereen waarborgen. Terecht stelt u dat de overheid de primauteit in de besluitvorming moet hebben.

Toch wil ik namens mijn fractie een heel belangrijke en essentiële bezorgdheid benadrukken die volgens ons centraal moet staan in het onderwijsbeleid van de volgende vijf jaar. Ik heb het over de creatie van gelijke kansen voor iedereen in het onderwijs. Onderwijs is immers het middel bij uitstek om op een volwaardige manier te kunnen deelnemen aan de samenleving, om het leven in eigen handen te nemen en om zichzelf te ontplooien op intellectueel, mentaal, artistiek, sociaal en lichamelijk vlak. Onderwijs kan de democratische factor bij uitstek vormen van een samenleving. Het kan tegelijkertijd echter ook de aanleiding vormen voor een verdere dualisering. Onze fractie bekommert zich ten eerste over de beleidslijn 'gelijke kansen'.

Mevrouw de minister, ook uw beleidsnota straalt deze beleidslijn uit. U heeft het over het bestrijden van de dualisering en over het afstemmen van het onderwijs op de verschillen tussen de leerlingen. Meer dan 12 titels van uw beleidsnota verwijzen

Sannen

daarnaar. Ik wil hierop het accent leggen, opdat deze beleidslijn niet ondergesneeuwd wordt vanwege zijn omvang ervan.

Ik wil graag nog enkele bijkomende bedenkingen formuleren. Meer inclusie in het onderwijs is een centraal gegeven en een algemene verworvenheid. Vandaar mijn grote bezorgdheid over de implementatie van de resolutie over leerstoornissen die we tijdens de vorige zittingsperiode hebben goedgekeurd. Daarin werd gevraagd om snel werk te maken van een bijgestuurde lerarenopleiding en van voortgezette navorming over leerstoornissen en -problemen, om het geïntegreerd onderwijs verder uit te bouwen – wat ik niet dadelijk terugvind in de nota – en om de mogelijke invoering van een remedial teacher naar voren te schuiven. In de nota wordt wel veel aandacht besteed aan welzijn en onderwijs. Ik wil er echter op wijzen dat ook het departement Welzijn een heel belangrijke functie kan hebben bij het uitbouwen van de nodige begeleidingsdiensten en steunpunten.

Mevrouw de minister, waarom haal ik dit punt aan? In uw beleidsnota onderstreept u terecht dat de volledige zorgbreedte en het hele onderwijsvoorrangsbeleid moet worden onderworpen aan een wetenschappelijke evaluatie. Ik zou het echter erg vinden als de implementatie van deze goedgekeurde resolutie door die wetenschappelijke evaluatie afgeremd zou worden. Los van de wetenschappelijke evaluatie kunnen we immers reeds stappen zetten om de resolutie uit te voeren. Tijdens de vorige legislatuur hebben we herhaaldelijk gezegd dat het niet voldoende is om middelen ter beschikking te stellen voor zorgverbreding en onderwijsvoorrangsbeleid, maar dat we ook moeten durven nagaan wat het resultaat is van deze middelen. Tot op heden heeft de overheid bijkomende middelen uitgetrokken zonder zich verder vragen te stellen.

Er moeten meer middelen komen voor zorgverbreding. Het is zelfs wenselijk dat die middelen structureel worden ingebouwd, maar niet onvoorwaardelijk. We willen er doelstellingen en een resultaatverbintenis aan koppelen. De subsidiëring mag niet betekenen dat we geen controle uitoefenen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : We moeten inderdaad streven naar een minder projectmatige benadering. Er moeten natuurlijk objectieve criteria gelden, maar met meer duidelijkheid en zekerheid. Ik steun de

vraag van de heer Sannen om de middelen structureel in te bouwen.

De heer Ludo Sannen : Zorgverbreding mag niet beperkt blijven tot het basisonderwijs. De uitdaging voor de komende vijf jaar ligt in het secundair onderwijs. De vraag naar zorg in het secundair onderwijs moeten we sterker implementeren.

De beleidsnota spreekt over meer aandacht voor en een herwaardering van het BSO en TSO. Het beroepsonderwijs moet meer middelen krijgen. Toch zal er nog meer nodig zijn dan hetgeen de nota belooft. De vraag naar zorg, opvang en begeleiding voor de totale pedagogische benadering in het secundair onderwijs krijgt te weinig aandacht.

Een school maakt deel uit van de samenleving met al haar problemen en vertoont dan ook diezelfde problemen. Denk maar aan het geweld op school, drugs, de toenemende onverdraagzaamheid, de veranderende sociale banden, de verdwijnende familiale geborgenheid. De druk op jongeren en kinderen kan niet worden ontkend. De nog steeds stijgende zelfmoordcijfers onder jongeren bewijzen dat. Het secundair onderwijs moet mee proberen daar antwoorden op te bieden. Trouwens, al deze problemen doen zich nog geconcentreerder voor in het beroepsonderwijs en technisch onderwijs.

Intussen dragen we de gevolgen van de bezuiniging van de vorige regering op het ondersteunings- en onderwijzend personeel. Een nauwe samenwerking met het departement Welzijn zal hier een belangrijke rol kunnen spelen. Daarnaast moeten we de bezuinigingen in het secundair onderwijs ongedaan maken, maar niet onvoorwaardelijk, niet rechtlijnig. De vrijgekomen middelen moeten naar de zorgvragen gaan.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mijnheer Sannen, ik ben blij dat u dit zegt. U zal zich herinneren dat ik tijdens de begrotingsbesprekingen nagenoeg hetzelfde heb gezegd. Die 2,5 percent werd in de vorige legislatuur ingevoerd en wordt nu geïnd. Deze moet in de allereerste plaats kunnen dienen om pedagogisch comfort te verzekeren in de scholen, aan zorgvraag tegemoet te komen en bestaande gespecialiseerde functies in te vullen. Ik ben blij dat u nu ook deze zienswijze deelt. Dat betekent dat een stuk van de beleidsnota moet herschreven worden, want dat staat er niet zo in.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik ben blij dat de heer Vanleenhove zegt dat zij dit in de vorige regeerperiode hebben ingevoerd. Ik stel vandaag vast dat de invoering daarvan in veel secundaire scholen voor problemen zorgt. Men heeft blijkbaar het decreet secundair onderwijs op dit vlak totaal verkeerd ingeschat. Vandaag worden wij wel met dit probleem geconfronteerd.

Ik kan u zeggen dat wij op dit moment onderhandelen met de vakbonden en met een aantal scholen om te zien hoe we een deel van die problemen kunnen wegwerken. Dit is echter geen eenvoudige operatie en er is geen pasklare oplossing voor. Vele scholen klagen inderdaad terecht dat ze veel taken toegewezen krijgen, terwijl er ondertussen op hun middelen wordt bespaard.

– *De heer Johan De Roo, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik ben blij dat daarin beweging zit. Kunt u zeggen welk budget u daarvoor wilt vrijmaken ?

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Hier kan ik vandaag onmogelijk op antwoorden. We zijn volop in discussie en berekenen en herschikken een aantal zaken. Ik kan er momenteel geen correct budget op plakken, maar dat zal een kwestie van enkele weken zijn.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : In het secundair onderwijs is er geen tijd en ruimte meer om bepaalde jongeren op te vangen. Ik denk aan een jongere die speelbal is tussen zijn vader en moeder tijdens een echtscheidingsprocedure of een jongere die 's morgens slachtoffer was van steaming. Zo zijn er een massa problemen die zich in het secundair onderwijs nog meer voordoen dan in het basisonderwijs. Juist om deze opvang mogelijk te maken en om daarop een antwoord te geven, vestig ik hierop de aandacht en vraag ik de middelen en bijkomende ondersteuning die hiervoor nodig is.

Ik ben zelf altijd de eerste geweest om te zeggen dat de school niet de problemen van de samenle-

ving kan oplossen. De samenleving mag het onderwijs niet als alibi gebruiken om er al haar problemen op af te wentelen. Het falen van de samenleving kan niet zomaar worden gecorrigeerd door het onderwijs. Maar of we het nu willen of niet, een leerling brengt de maatschappij binnen in het onderwijs. We zullen hierop antwoorden moeten formuleren. Het is verheugend om vast te stellen dat het vertrouwen in het onderwijs bij de bevolking nog steeds heel hoog is, maar de maatschappij verwacht ook dat onderwijs mee antwoorden probeert te geven. Het is echter niet alleen een taak het onderwijs. Het gaat immers om algemeen-maatschappelijke problemen, waarop ook de totale maatschappij en het totale beleid van de regering mee antwoorden zal moeten formuleren.

Ik hoop dat we in de toekomst op basis van een document hierop wat uitgebreider kunnen ingaan in de commissie.

In het kader van de gelijke kansen spelen financiële drempels ook een belangrijke rol. Ik verwijs naar de kostprijs en het nobel streven naar de kosteloosheid van het basisonderwijs, de stand still in het secundair onderwijs, een herziening van de studietoelagen en de sociale voorzieningen. Dit is een belangrijke uitdaging. Het parlement heeft via de oprichting van een subcommissie de handschoen opgenomen.

Een betere oriëntering is een ander bijkomend element in het kader van de gelijke kansen. We moeten de uitstoot naar het buitengewoon onderwijs proberen tegen te gaan. We moeten het secundair onderwijs in die mate trachten te hervormen dat er een autonome eerste graad wordt opgericht. Deze doelstelling formuleert u zelfs in uw beleidsnota. Er staat nog niet echt de 'autonome middenschool' in, maar het gaat tenminste in die richting. Dit verheugt me.

Wat de overgang in de oriëntering tussen het secundair en het tertiair onderwijs betreft, wil ik erop wijzen dat die druk niet enkel en alleen op het secundair onderwijs mag liggen. Ook het hoger onderwijs en de universiteiten dragen een verantwoordelijkheid, zowel bij de oriëntering als bij de begeleiding van de jongeren. Brede algemene instroommogelijkheden door een meer algemeen uitgebouwd eerste jaar zou een mogelijk antwoord kunnen bieden.

Ik wens van de gelegenheid gebruik te maken om het zittenblijven in het eerste jaar van het hoger onderwijs te 'dedramatiseren'. Dit staat los van de uitdaging tot betere oriëntering. Het behalen van

Sannen

een universitair diploma vraagt in Vlaanderen gemiddeld een kortere tijd dan in de ons omringende landen. Het is ook niet altijd zo erg dat een jongere een jaar moet overdoen. Dramatisch is het pas als de student door het zittenblijven niet meer kan doorstromen of geen andere studiemogelijkheden meer heeft.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ook ik wil dit niet dramatiseren. Bij een internationale vergelijking scoort de Vlaamse student bij het doorlopen van een curriculum behoorlijk. Naast het verlies van de investeringsmiddelen, wordt het zittenblijven echter door zeer veel jongeren als zeer frustrerend ervaren. U moet niet onderschatten wat het voor jonge mensen betekent om gedwongen te worden het jaar over te doen. Ze voelen zich niet geapprecieerd, ze verliezen een heel netwerk aan contacten, ze worden gestigmatiseerd, deels door overtrokken familiale verwachtingen. Dat heeft vaak ingrijpende gevolgen. We mogen de zaak dan ook niet banaliseren. Dit veroorzaakt dikwijls blijvende letsels.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Martens, ik ben het met u eens dat men een onderscheid moet maken tussen het secundair en het hoger onderwijs. Door het toekennen van credits kan men ervoor zorgen dat men makkelijker overgaat. Toch blijf ik erbij dat men de zaak niet mag dramatiseren.

Ik wil nog even stilstaan bij een belangrijk thema in de beleidsnota, namelijk het begrip 'participatie'. Het is belangrijk dat docenten, leraren, scholieren, studenten mee vorm kunnen geven aan onderwijs, aan de onderwijsinhoud en het onderwijsbeleid. Dit kan via rechtstreekse en gestructureerde vertegenwoordiging. Ik denk hierbij aan de sociale partners. De vakbonden en de inrichtende machten moeten niet alleen een rol spelen in het Vlaams Onderhandelingscomité, maar ook in de VLOR. Ook zij moeten zich inschakelen bij de bespreking en advisering van het pedagogisch en educatief project. Ook zij moeten mee nadenken over de verdere uitbouw en invulling van het Vlaams onderwijsbeleid. Ook zij moeten daarin verantwoordelijkheid opnemen.

Dit zal het overleg in het VOC enkel positief beïnvloeden. De VLOR is trouwens ook die mening toegedaan. Ze vindt het zelfs nodig omdat er anders een onderwaardering van de andere actoren in de VLOR kan ontstaan. Onze fractie zal samen

met de VLD, de SP en VU&ID een motie indienen waarin deze bekommernis is verwoord, en de regering wordt aanbevolen om deze sociale partners in de VLOR te behouden.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Als u de verslagen van de begrotingsbesprekingen leest, dan zult u merken dat wij dat toen al met evenveel woorden hebben gezegd. We hebben overigens zelf een motie uitgewerkt, waarin ook sprake is van nog een aantal andere zaken. Het zou onzinnig zijn om uitgerekend diegenen die een belangrijke verantwoordelijkheid dragen voor de inrichting van onderwijs en personeelsbeleid, niet langer in de VLOR op te nemen. We zijn blij dat die bocht wordt genomen.

Als de VLD deze motie onderschrijft, dan gaat ze in tegen datgene wat in de beleidsnota staat. Daar staat dat de koepels van de inrichtende machten en de vakorganisaties geen plaats meer hebben in de VLOR, omdat ze in het Vlaams Onderhandelingscomité zetelen. Wat u hier zegt, staat haaks op wat er in de beleidsnota staat.

De heer Ludo Sannen : Dat is een uitdrukking van het gezonde spanningsveld tussen het parlement en de regering.

De heer Gilbert Vanleenhove : Ik ben blij dat dit kan. Maar ik had graag het antwoord van de minister gehoord.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Ik sluit me aan bij wat de heer Vanleenhove zegt. Er is nog niets onherroepelijks gebeurd. De wijsheid komt op tijd, mijnheer Sannen. Ik had dat trouwens van u verwacht. Maar dit staat wel haaks op wat de minister en sommige vertegenwoordigers van de fracties die deze motie zullen ondertekenen, verklaarden in tal van debatten. We zijn echter blij dat deze bocht wordt genomen, want het is een verstandige koerswijziging.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : In de beleidsnota staat : 'Om de bevoegdheidsverdeling tussen Vlaamse Onderwijsraad en Vlaams Onderhandelingscomité

Vanderpoorten

te verzekeren en overlappende participaties te vermijden, zullen de instanties die in het Vlaams Onderhandelingscomité zetelen, niet langer voor alle dossiers structureel van de Vlaamse Onderwijsraad deel uitmaken.'

Ik kan me voorstellen dat we moeten bespreken hoe ver dat moet gaan. Dat debat zal in de commissie worden gevoerd. Tezelfdertijd moet er mijns inziens worden gedebatteerd over de kerntaken van de VLOR en andere adviesorganen. Het kan niet de bedoeling zijn om de adviesraden de mogelijkheid te geven parallelle administraties te ontwikkelen. Dit moet in zijn geheel worden bekeken naar aanleiding van het aangekondigde decreet op de participatie in het algemeen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Datzelfde standpunt heeft onze fractie in de commissie verwoord. We pleiten ervoor geen definitieve standpunten in te nemen vooraleer de kerntaken goed zijn omschreven en er een evaluatie werd gemaakt. Gelukkig wil men dat nu rustig bekijken.

Minister Marleen Vanderpoorten : We zeggen niet dat we altijd en a priori gelijk hebben. U redeneert blijkbaar wel zo. Wij zijn altijd bereid om over elk onderwerp open te debatteren.

De heer Ludo Sannen : De doelstellingen van de beleidsnota onderschrijven we helemaal. De vermenging van de debatten in het Vlaamse Onderhandelingscomité en in de VLOR kan niet. De taken moeten worden uitgezuiverd. Maar het is belangrijk dat de sociale partners mee nadenken over de pedagogische en educatieve aspecten van het onderwijsbeleid.

De participatie van de leraren en docenten op het niveau van de scholen en hogescholen, moet worden versterkt. Er moeten meer middelen komen voor de hogescholen. Zowel studenten als docenten werden gemobiliseerd om meer middelen voor de hogescholen te vragen. Dat was een terechte eis. Het lijkt me dan ook logisch dat studenten en docenten ook de mogelijkheid krijgen om mee te bepalen waarvoor en hoe deze middelen worden aangewend in het hogeschoolonderwijsbeleid. Als de middelen ooit worden toegekend, zou ik van de directies niet kunnen accepteren dat ze niet meewerkt aan de daadwerkelijke participatie van docenten bij het uittekenen van het beleid.

De versterking van de participatie van leraren is ook een belangrijk onderdeel in het kader van de herwaardering van het lerarenambt.

Bij het begin van mijn uiteenzetting heb ik reeds gezegd dat deze beleidsnota heel omvattend en volledig is. Het is dan ook niet mijn bedoeling om al deze punten te bespreken. We zullen trouwens nog de gelegenheid krijgen om in de commissie een meer technisch debat te voeren en dieper in te gaan op de uitvoering van deze beleidsnota.

Mevrouw de minister, u hebt een aangenaam werkstuk afgeleverd met boeiende ideeën, intenties en doelstellingen. Mijn fractie kijkt vol verwachting uit naar uw eerste concrete voorstellen in dit parlement. Deze nota krijgt onze volledige steun. We zullen ten volle meewerken aan de realisatie ervan. *(Applaus)*

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, toen ik onlangs aan het grasduinen was in een stapel papieren, documenten en tijdschriften die moesten worden opgeruimd, stuitte ik op cursussen uit mijn studentenperiode aan de normaalschool van Wijnegem.

Mijn oog viel daarbij op een tekst over Jan Ligthart, Nederlands onderwijzer en pedagoog, die tijdens de vorige eeuwwisseling een belangrijke stempel drukte op de pedagogiek van die tijd. Jan Ligthart heeft een belangrijk citaat voortgebracht, dat mij en naar mijn bescheiden mening eenieder die met onderwijs en opvoeding begaan is, tot nadenken moet stemmen : 'Een mens krijgt maar eenmaal de kans op te groeien.'

Dit is een waarheid als een koe die op zich misschien evident lijkt. Het betekent echter dat elkeen maar één kans krijgt om doorheen het proces van opvoeden, een basis te leggen voor een mooi, beloftevol leven. Wordt onze toekomst niet vastgelegd door de manier waarop we opgroeien en begeleid worden, de keuzes die op verschillende momenten tijdens de schoolloopbaan moeten worden gemaakt, de wijze waarop we kansen krijgen in het onderwijs, of de liefde die we als kind al dan niet krijgen ?

De overheid moet erop toezien dat iedereen die optimale kans krijgt om op te groeien volgens zijn of haar mogelijkheden en capaciteiten, om te leren, kennis op te doen en zich vaardigheden en competenties eigen te maken.

Van Dijck

Daarmee wil ik nogmaals het belang van het onderwijs voor onze gemeenschap aantonen. Investeren in onderwijs en vorming, de eerste strategische doelstelling, is dan ook niet meer of minder dan investeren in onze maatschappij. Dit zal in grote lijnen door iedereen worden onderschreven. Is echter iedereen ook bereid hieraan de nodige consequenties te koppelen ? Zijn we allen bereid om te allen prijze een dualisering te vermijden ? Zijn wij bereid om er de middelen voor veil te hebben om de kosteloosheid te garanderen ? Om te investeren in niet-Nederlandstaligen opdat ze zich zo snel mogelijk de taal eigen maken ? Wij moeten met andere woorden bij het woord voegen.

Collega's, ook al is het nu niet direct aan de orde, toch wil ik benadrukken dat de onderwijsbegroting een opwaardering dient te krijgen, hoe groot het aandeel in de Vlaamse begroting nu reeds moge zijn. Hier moet het gebeuren. Hier moet gezaaid worden om eerlang, en ik citeer de beleidsnota, 'een tolerante, zorgzame en menslievende samenleving' te kunnen oogsten. Een meegroeien met het BRP is dan ook het minimum minimorum en zal bij motie ter versterking van deze beleidsnota ter stemming voorgelegd worden.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy : Elk jaar moet de onderwijsbegroting dus meegroeien met het BRP ? Als de economie dus reëel met drie percent groeit, dan moet de onderwijsbegroting ook reëel met drie percent groeien ? Elk jaar ? Dat zal een dure zaak worden.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Als we kijken waar we op dit moment staan met de investering in onderwijs ten opzichte van het BRP, dan weet u dat wij naar OESO-normen hoegenaamd niet bij de top horen en dat er keuzes moeten gemaakt worden. Ik heb daarnet in mijn inleiding een aantal zaken naar voren geschoven. Hier en nu moet er geïnvesteerd worden. Er moeten een aantal belangrijke zaken geregeld worden.

Mevrouw de Minister, de VU&ID-fractie kan zich ten volle vinden in deze beleidsnota. Zowel de strategische als de operationele doelstellingen maken duidelijk dat datgene wat ik in mijn inleiding verwoordde, ook uw bekommernis en ambitie is. En ook u zal moeten onderkennen – en er binnen de

regering op moeten blijven aandringen – dat meer middelen voor onderwijs geen luxe is. Het is noodzakelijk om de nobele ambities te realiseren.

Als ik de beleidsnota aandachtig doorneem, springt mij het volgende in het oog : 'De regering zal er actief toe bijdragen dat de 'overbevraging' van onderwijsinstellingen en leerkrachten wordt ingedijkt.' Dit is een duidelijke zin. Enerzijds zal het niet zo eenvoudig zijn om dit effectief, efficiënt en doorzichtig door te voeren zonder zicht te verliezen op de kwaliteit, maar anderzijds kan deze instelling wel mee bijdragen tot een betere algemene appreciatie bij het onderwijzend personeel. De sfeer kan bevorderd worden en het maatschappelijk beeld met betrekking tot een onderwijsloopbaan kan verbeteren. Daar kom ik straks nog even op terug.

Ik weet niet of wij altijd wel goed beseffen welke gevolgen ons decreetgevend werk heeft voor leerkrachten en directies. En misschien staan diegenen die ons adviseren ook reeds te ver weg van de praktijk en wordt er al te vaak gereageerd vanuit theoretische beschouwingen. Het is deze foute inschatting, namelijk het niet rekening houden met een aantal realiteiten op het terrein, die voor wrevel, overbevraging en, jawel, stress zorgt.

Mevrouw de minister, u die vaak en terecht scholen bezoekt, zult dit niet ontkennen. Ik geef u een praktisch voorbeeld uit het basisonderwijs. Ontwikkelingsdoelen en eindtermen worden, nadat verscheidene deskundigen zich erover gebogen hebben, hier goedgekeurd. Op zich is dat een goede zaak. Hebben we echter al eens naar de ingangsdata gekeken ? Hebben we al eens goed gekeken of er op die termijn voor de leerkrachten ook al handboeken, leerprogramma's en handleidingen voorhanden zijn ? Die zijn er niet. De leerkracht kan letterlijk en figuurlijk zijn plan trekken. En men kan maar beter niet reageren door te wijzen op 'de creativiteit' van de leerkracht. In één handomdraai het volledige curriculum te moeten aanpassen – zowel rekenen, taal, wereldoriëntatie, enzovoort – op één jaar tijd, is te veel gevraagd van de creativiteit. Dit is voor een aantal mensen misschien een al te eenvoudig voorbeeld, maar het wordt wel dagelijks door mensen op het terrein als een zware belasting ervaren, en dit over alle netten heen.

Zo komen we bij een derde belangrijke draad die we in deze beleidsnota terugvinden. Alle nieuwe initiatieven zullen van netoverschrijdende aard zijn. We hebben daarnet al gediscussieerd over het onderscheid tussen netoverschrijdend en schoolo-

Van Dijck

verschrijdend. De bedoeling van deze meerderheid bleek nochtans reeds uit de regeringsverklaring, de Septemберverklaring en de bespreking van de begroting.

Het kind en de school zijn belangrijk, niet het net waarbij ze zijn ondergebracht. De VU heeft dit al vaak naar voren gebracht. De nettenstructuur betekent een extra belasting voor het Vlaams onderwijs, niet in het minst op financieel vlak. De hieruit voortvloeiende druk hypothekeert een aantal evoluties. Het is evenwel niet mogelijk om in deze een tabula-rasapolitiek te voeren. De sentimenten lopen vaak al te hoog op. Zelfs twee scholen van eenzelfde groep moeten samenwerken, staan beide op het eigen verleden en op de eigen onafhankelijkheid. Nieuwe initiatieven mogen de beschotten echter niet versterken. Integendeel, veel betrokkenen laten steeds vaker een politieke bereidheid kennen die niet enkel de muren zal laten afbreken, maar ze indien nodig zelf zal slopen.

Ik durf hier dan ook de vraag stellen of de begeleidingsdiensten per net gestructureerd moeten zijn. Ofschoon het huidige tijdsbestek ons niet toestaat om de inhoudelijke discussie nu ten volle te voeren, gooi ik de vraag alvast in het midden. Wij zijn alleszins bereid om hierover later in alle openheid te discussiëren. De hamvraag is of de begeleidingsdiensten, die de eindtermontwikkelingsdoelen ondersteunen, nu echt netgebonden moeten worden georganiseerd.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Men kan een decreet creëren met een duidelijk profiel voor ogen. Dit betekent echter niet dat dit decreet later niet via een beleidsnota kan worden bijgestuurd. Bepaalde zaken kunnen nu eenmaal beter worden geformuleerd of inhoudelijk worden geoptimaliseerd. Deze bijsturing is op zich een goede zaak.

De begeleidingsdiensten hadden een heel specifieke opdracht. Ze moesten, conform het eigen onderwijsproject, het realiseren van leerplannen en van eindtermen binnen die leerplannen ondersteunen. Men mag die begeleidingsdiensten niet teveel loswaken, want dit zou tot het ontstaan van een nieuwe inspectie leiden. Men moet hiervoor bovendien in de nodige middelen voorzien. De omkadering is momenteel behoorlijk zwak. Het is nochtans die ondersteuning die in belangrijke mate het welslagen van de in de beleidsnota beoogde vernieuwingen zal bepalen.

De heer Kris Van Dijck : Ik denk dat we dienaangaande in de commissie een boeiende inhoudelijke discussie zullen kunnen voeren.

Zolang er scholen zijn, zullen er ongetwijfeld ook schoolbesturen zijn. Volgens de grondwet heeft eenieder het recht om onderwijs in te richten. Het inrichten van basisonderwijs is voor mijn fractie al decennia, en dus niet louter in dit verkiezingsjaar, een kernopdracht van de gemeenten. Het schoolbestuur van een dergelijke open, pluralistische dorps- of wijksschool wordt om de zes jaar door alle inwoners van de gemeente mee verkozen. Een meer democratische weerspiegeling van de lokale gemeenschap is nauwelijks denkbaar.

Het vierde van de zeven belangrijke zaken die ik in deze beleidsnota terugvind, is de verheugende aandacht voor de zwakkeren in onze samenleving. De heer Sannen heeft daarnet maar liefst twaalf titels in deze beleidsnota geteld, zoals daar zijn het bestrijden van de dualisering, het opzetten van een coherent voorrangbeleid voor het technisch en beroepssecundair onderwijs, het verbeteren van de oriëntering van de leerlingen, het evalueren van het onderwijsvoorrangs- en zorgverbredingsbeleid, het verder uitbouwen van het onthaalbeleid voor anderstalige nieuwkomers en van het non-discriminatiebeleid, het ondersteunen van het onderwijs aan zieke kinderen, het wegwerken van mogelijke financiële drempels, het realiseren van de kosteloosheid van het leerplichtonderwijs, het optimaliseren van de studietoelagen en, bij wijze van laatste voorbeeld, het verzekeren van een kwaliteitsvol leerlingenvervoer. Wat dit laatste betreft, is het overigens schandalig dat dagelijkse ritten van maar liefst vier uur nog steeds schering en inslag zijn.

Teruggrijpend naar mijn inleiding zal de minister begrijpen dat dit alles ons verheugt, want het zijn niet de sterken die een zorgende overheid nodig hebben, maar wel de zwakken. De beperkte ruimte die het buitengewoon onderwijs in deze nota toebedeeld krijgt staat wel in schril contrast met het voorgaande. Wij hopen dat de aandacht voor deze specifieke vorm van onderwijs groter zal zijn dan het voorliggende document laat uitschijnen. We weten echter, mevrouw de minister, dat dit ook u na aan het hart ligt. We hebben er dan ook vertrouwen in.

De passus die een nauwere samenwerking tussen onderwijs en welzijn bepleit, moet ons inziens ook zeer ruim worden geïnterpreteerd. Ik pik in op wat de heer Sannen heeft gezegd. Daar de school de plaats bij uitstek is waar we alle jongeren kunnen bereiken, moet hier optimaal gebruik van worden

Van Dijk

gemaakt. Dat hoeft daarom niet steeds vanuit onderwijs te gebeuren. Hier bestaat een kans : als welzijn terzake haar verantwoordelijkheid zou nemen en een en ander ingang kan vinden in de school, zouden vele parallelle structuren en kosten kunnen worden vermeden. U weet dat we ooit de term 'schoolmaatschappelijk werker' hebben gelanceerd. Hier moet dus echt over worden nagedacht.

Om het gewenste onderwijs te krijgen blijft de rol van de leerkracht essentieel : we hebben leerkrachten nodig die met grote liefde voor hun vak en voor hun leerlingen voor de klas staan. Ik citeer nogmaals Jan Ligthart : 'Opvoeding is een kwestie van liefde, geduld en wijsheid. En de laatste twee groeien waar de eerste heerst.'

Gelukkig zijn er in Vlaanderen nog veel van die leerkrachten, maar ook hier knelt het schoentje. Het tekort aan leerkrachten wordt steeds nijpender en begint zelfs te wegen op de kwaliteit. Als eerste operationele doelstelling wordt dan ook terecht het aantrekkelijker maken van het leerkrachtenberoep naar voren geschoven. Tal van maatregelen dringen zich op, want wij verwachten nogal veel van die leerkrachten. Zo moeten ze én vaktechnisch sterk staan, én openstaan voor de leerlingen, én zich in hun leefwereld kunnen verplaatsen, én binnen de school als een team kunnen werken, én over de nodige pedagogische kwaliteiten beschikken. Van deze quasi-supermensen zal het afhangen. Een positieve benadering van het beroep is nodig, samen met tal van maatregelen die in de nota opgesomd zijn, waarop ik wegens tijdgebrek niet verder zal ingaan.

Een zesde aandachtspunt van de VU&ID-fractie is het kunstonderwijs. In zijn twee gedaanten – dagonderwijs en deeltijds kunstonderwijs – wordt hier aandacht aan geschonken. Maar waar de artistieke rol in het leerplichtonderwijs terecht wordt aangezwengeld, lezen we geen letter over sport, motorische vorming en lichamelijke opvoeding. Ik weet wel, mevrouw de minister, dat u daarnet hebt verklaard dat dit algemeen moet worden bekeken. Maar toch wil ik u eraan herinneren dat dit in het decreet basisonderwijs, zowel in artikel 39 als in artikel 40, als eerste leergebied opgesomd staat. Dat zal toeval zijn, want het wordt nog steeds stiefmoederlijk behandeld, hoewel dit niet aan het beleid ligt. Wij hopen dan ook dat de minister van Onderwijs en de minister van Sport terzake tot toekomstgerichte afspraken kunnen komen.

Ten slotte verheugt het ons ook dat in deze beleidsnota de nodige aandacht wordt geschonken aan Brussel. De netoverschrijdende ondersteuningsstructuur die sinds september van start ging zal zich niet beperken tot scholen met de zogenaamde doelgroepenleerlingen uit het onderwijsvoorrangsbeleid : ook scholen met de doelgroep anderstaligen kunnen er een beroep op doen, iets waar dit parlement vaak voor heeft gepleit. Dit laatste, samen met de bestaande Brusselnormen, is een duidelijke erkenning van de specifieke situatie van het Nederlandstalig onderwijs in onze hoofdstad en moet ervoor zorgen dat dit onderwijs kwaliteitsvol kan groeien.

Anderzijds moet er ook op worden gewezen dat veel scholen in de Rand met eenzelfde uitdaging worden geconfronteerd. Ik heb het hier doelbewust niet over een probleem, maar over een uitdaging. Veel niet-Nederlandstaligen, uit de Rand zelf, uit Brussel en Wallonië, vinden immers de weg naar onze onderwijsinstellingen. Wij heten hen welkom, maar geef deze scholen ook de middelen om deze uitdaging aan te gaan.

Ten slotte wordt door onze fractie de evolutie in het dossier van de leerlingenbegeleiding, waarbij de Franse Gemeenschap initiatieven in Vlaanderen ontplooit, met argusogen gevolgd. We hopen dat er, zoals de minister vorige week in dit parlement stelde, in dit verband initiatieven zullen worden genomen.

Ik ben op deze manier met een sneltreinvaart doorheen de beleidsnota gelopen, waarbij ik de zeven punten heb besproken die voor onze fractie het belangrijkste zijn. Toch wil ik ook nog zeven vragen of 'hiaten' naar voren schuiven. Op die vragen zouden we graag nog een antwoord krijgen, ook al hebben vorige sprekers reeds naar deze zaken verwezen.

Ik begin met onze eerste vraag. Als men alles – hoe vaag soms ook geformuleerd – wil realiseren, moet er duidelijk een prioriteitenlijst worden opgesteld. Wat moeten we eerst doen ? Er is ook nood aan meer middelen. We weten echter dat we niet alles zomaar van vandaag op morgen kunnen realiseren. Dat is immers niet betaalbaar. Net daarom moeten we samen werken aan die prioriteitenlijst.

Ik kom tot onze tweede vraag. De heer Sannen en de heer Martens hebben het daar ook al over gehad. Het gaat dan met name over de problematiek van de vertegenwoordiging. Daarover is al heel wat duidelijkheid gekomen. Ik ga er dan ook

Van Dijck

niet verder op in. *(Opmerking van de heer Joris Van Hauthem)*

Mijnheer Van Hauthem, daarover hebben we daarnet toch een discussie gevoerd? *(Opmerking van de heer Joris Van Hauthem)*

Dat is inderdaad zo. Ik zal u echter zeggen waarom we daar toch voor een zekere voorzichtigheid pleiten. Stel dat men echt zou zeggen dat in de VLOR noch vakbonden noch koepels een rol spelen. Bij mij, en ook bij anderen, rijst er dan de vraag in welke mate de scholen en de directies dan nog de mogelijkheid zullen hebben om mee een rol te spelen. Zal dat hen niet verboden worden? Bestaat er geen risico op een boycot? Mijns inziens is dat een terechte vrees. We moeten dus echt wel omzichtig te werk gaan. Daarom moet er een minimale vertegenwoordiging zijn in plaats van een vertegenwoordiging waarbij zij het maximaal voor het zeggen hebben. Daarmee zitten we volledig op de lijn zoals die in de beleidsnota naar voren komt.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er is inderdaad een verschil tussen enerzijds alles laten zoals het is en er anderzijds een debat over voeren. Volgens mij is ook de VLOR al in die richting aan het denken. Over het voorontwerp van decreet met betrekking tot de vervangingspools heeft de VLOR immers gezegd dat hij geen advies geeft omdat het een personeelsproblematiek betreft. Daarin zal het onderhandelingscomité worden gehoord.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Ik wil even ten persoonlijke titel het woord voeren. De almacht van de netten in de VLOR via vakbonden en instellingen zoals de Guimardstraat en de ARGO heeft me in het verleden al meermaals gestoord. Mijn persoonlijke overtuiging is dat de 'vernetting' al startte bij de VLOR. Ik ben dus enigszins terughoudend om de tekst zoals ze in het kader van de beleidsnota is ingediend, af te zwakken. Ik ben het wel met u eens dat we daarover een open debat moeten voeren. Hoe dan ook vond ik dat er zeker sprake was van een goede trendbreuk.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil toch benadrukken dat het onze intentie blijft om het veld rechtstreeks bij de zaken te betrekken. Het gaat

duis niet om een afzwakking, maar om een nuanceering.

De heer André Denys : Uiteindelijk komt het erop neer wat er bij het advies zal doorwegen. Zal dat het advies zijn van de mensen op het terrein zelf, die niet zo in structuren zitten, of zal het het advies zijn van de anderen? Volgens mij moet er daar zeker een trendbreuk komen. Het is niet zo dat we de vakbonden inspraak willen weigeren. De kwestie is welk gewicht er zal worden toegekend aan de diverse adviezen. Dat is de allerbelangrijkste vraag.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, het is in elk geval belangrijk om dat debat te voeren op basis van een evaluatie. U evalueert immers zoveel zaken.

We vinden het niet verantwoord om een dergelijke ingreep te doen zonder evaluatie. Het debat moet steunen op objectieve gegevens. Ik denk overigens dat het goed zou zijn de samenhang en efficiëntie van de verschillende participatieorganen in het onderwijs te evalueren. Dit kan een heel goed beeld schetsen van wat de reële participatie in het onderwijsbeleid betekent. We zijn dus geen voorstanders van een evaluatie die beperkt is tot één orgaan, maar wel van een evaluatie van alle participatieorganen. Pas dan zullen we weten wat voor wie is weggelegd. Het voorbeeld van de vervangingspools werd daarnet aangehaald. Deze pools worden verwezen naar het Vlaams Onderhandelingscomité. Dit is één element dat erop wijst dat we dit niet afzonderlijk mogen bekijken, maar een globaal debat moeten voeren.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, de minister heeft duidelijk gezegd waar het op aan komt. De vrees van de meerderheidsfracties moet dan toch zijn weggenomen. Als ze hun motie blijven handhaven, dan is er volgens mij meer aan de hand.

De heer Kris Van Dijck : De motie werd nog niet ingediend.

De heer Eric Van Rompuy : Zouden we de tekst van de motie kunnen zien?

De heer Kris Van Dijck : Nee, ze werd nog niet ingediend. Ik vind dat dit juist moet kunnen in een

Van Dijck

parlementair debat. We komen niet naar hier met een motie die drukkbaar is vooraleer het debat is gevoerd. Ik vind het nobel dat een motie kan wijzigen naar aanleiding van een debat. Vindt u dat niet ?

De heer Eric Van Rompuy : Ik zou die tekst graag zien. Misschien zouden we hem dan mee kunnen ondertekenen.

De heer Kris Van Dijck : Die tekst zit in ons hoofd. U wilt hem mee ondertekenen ?

De heer Eric Van Rompuy : U zegt dat de meerderheidsfracties een motie hebben ingediend.

De heer Kris Van Dijck : We hebben dat niet gezegd. We hebben een motie aangekondigd.

De heer Eric Van Rompuy : U hebt gezegd dat het erin zou staan. Mijnheer Denys wordt al terughoudend. Hij moet dan toch een tekst hebben.

De heer André Denys : Ik heb geen tekst. Ik hoor enkel wat ik hoor. (*Opmerkingen*)

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mevrouw de minister, bij de optimalisatie van het universitair onderwijs wordt de bal nogal stevig in het kamp van de universiteiten zelf gelegd. U hebt dat niet uitgevonden, maar wat doet u denken dat dit leidt tot een rationele oplossing ? U weet dat onder meer rector Dillemans jarenlang heeft onderhandeld. Voortdurend horen we uit alle hoeken dat men nieuwe opleidingen wil creëren. In welke mate wilt u initiatieven nemen ? Hebt u een strategie ?

In het hoger onderwijs dringen zich twee prioriteiten op onder internationale druk. Ten eerste dringt zich een versoepeling op van het creditsysteem in plaats van een jaarsysteem. De realiteit in andere landen leert dat dit de facto leidt tot een studieduurverlenging. Dit heeft financiële gevolgen. Zult u initiatieven nemen en een bewakingssysteem opbouwen ? Is het mogelijk dat de privé-sector tussenbeide komt ? Ik herinner me in dit verband de discussie over de ingenieursopleiding en Fabrimental.

Ook de omschakeling naar een bachelor- en masterstructuur kwam reeds meermaals ter sprake. Zult u initiatieven nemen en een strategie uitbouwen ? Daarstraks werd gezegd dat er veel moet

worden geëvalueerd. Mocht het hogescholendecreet nog niet op het lijstje staan, dan moet het daar zeker aan worden toegevoegd.

Ik wil nog even terugkomen op het belang van het ziekenhuisonderwijs. Veertien dagen geleden hebt u de ziekenhuisschool in Leuven geopend. U weet dat er zaken zijn waar deze kinderen recht op hebben. Ik verwijs onder meer naar het huisonderwijs. Zult u hiervoor initiatieven nemen ?

Het onderwijsveld in Vlaanderen is een complexe puzzel, evenals de regelgeving waarmee dit alles in goede banen moet worden geleid. Voor vele leken, maar ook voor mensen die in het onderwijs staan, lijkt het eerder een chaos. Ik trek mijn stoute schoenen aan, en eindig mijn betoog met een verhaaltje, voorzien van meer dan een vleugje zelfkritiek, dat ik heb gehoord tijdens een colloquium van het VKW. Voor de CVP kan dat geen verdachte bron zijn. Politici kunnen er anno 2000 zeker lessen uit trekken.

Het verhaal gaat als volgt. Een ingenieur, een chemicus, en een politicus discussieerden over wie van hen het oudste beroep uitoefende. De ingenieur vond dat zijn vak het oudste was, omdat God, toen hij de wereld schiep, land en water van elkaar scheidde. Daarop meende de chemicus dat zijn beroep nog ouder moest zijn, want voor God land en water scheidde, scheidde hij de orde van de wanorde. De politicus repliceerde echter gevat : 'Wie denken jullie dan dat er voor die wanorde heeft gezorgd ?' (*Gelach en opmerkingen*)

Die politicus, dat zijn wij ; en het verhaal steekt er terecht of ten onrechte de draak mee. Laten we er echter, in samenspraak met de mensen op het terrein, ouders, leerkrachten, scholieren, en studenten, samen voor zorgen dat dit niet langer opgaat. Daarvoor moeten wij, de politici, ten volle onze verantwoordelijkheid opnemen. (*Applaus bij VU&ID, de VLD, AGALEV en de SP*)

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik zal proberen mijn betoog niet te wanordelijk te maken. Ook ik wil echter beginnen met een verhaaltje. Twee weken geleden was ik op een persconferentie in de Don Boscoschool in de Brabantse gemeente Haacht. Daar werd een demonstratieles gegeven met een draadloos netwerk, waarop de leerlingen waren aangesloten met een individuele laptop. Deze middelgrote school beschikt thans

Vanleenhove

over een honderdtal computers, waarvan een vijftiental laptops. Ze werden vrijwel allemaal aangekocht via PC/KD.

Er werd in deze school ook een ICT-coördinator aangesteld, een van de leerkrachten die bijzonder in de materie is geïnteresseerd. Met veel liefde, op vrijwillige basis, en dus grotendeels niet vergoed, klopt hij veel meer uren dan zijn collega's om dat computersysteem operationeel te houden. In Vlaanderen zijn er zeker nog een groot aantal enthousiaste leerkrachten te vinden, die vrijwillig het gebruik van ICT in hun school coördineren. Het is natuurlijk goed dat er zulke mensen zijn, maar het is niet normaal dat het bij gebrek aan middelen veelal op vrijwillige basis moet gebeuren. Dit kan niet blijven duren.

Er zijn nog andere mensen in onze scholen die zich specifieke deskundigheden moeten eigen maken, zoals leerkrachten die zich vrij intensief inzetten voor bepaalde doelgroep leerlingen, bijvoorbeeld in de zorgverbreding, omdat de maatschappelijke evolutie de scholen daartoe dwingt. Andere leerkrachten moeten dan weer bijkomende deskundigheid verwerven opdat de school zou kunnen voldoen aan de wetgeving die van bovenuit wordt opgelegd. Ik heb het dan bijvoorbeeld over de preventieadviseurs, de verantwoordelijken voor de veiligheid en de verantwoordelijken voor het milieu. Ook zij zijn genoodzaakt hun deskundigheid te koppelen aan veel vrijwillige inzet om het voor de school allemaal betaalbaar te houden. En ook dat kan niet blijven duren.

In de vorige regeerperiode zijn er belangrijke decreten goedgekeurd die de onderwijsinstellingen in een aangepaste positie brengen om de nieuwe uitdagingen aan te kunnen. Op het veld merk ik dat er bijvoorbeeld heel ernstig werk wordt gemaakt van schaalvergroting en samenwerking via de nieuwe scholengemeenschappen. In het gesubsidieerd onderwijs speelt de coördinerend directeur daar uiteraard een sleutelrol in. We zijn er destijds van uitgegaan dat die coördinerend directeur naast de zorg voor zijn eigen school en mits een minimale ondersteuning die coördinatietaak wel op een behoorlijke wijze op zich zou kunnen nemen. De praktijk vandaag wijst evenwel uit dat die functie zo allesomvattend en zo belastend is dat het eigenlijk wenselijk zou zijn er een apart voltijds ambt van te maken.

Mevrouw de minister, al deze voorbeelden tonen aan dat wij er bij het uittekenen van onze strategi-

sche beleidsopties niet omheen kunnen dat het onderwijs van vandaag en morgen veel meer middelen nodig zal hebben, zonder dat we er de nieuwe uitdagingen van de beleidsnota nog aan toevoegen. Niet enkel voor projecten, zoals uw beleidsnota er een aantal opsomt, maar ook en vooral voor een voldoende structurele basisfinanciering. Dat geldt eigenlijk voor alle onderwijsniveaus.

Concreet voor het secundair onderwijs is er inderdaad die besparing van 2,5 procent. Ik meen daarom dat wij vandaag – nu er meer middelen voorhanden zijn – de middelen die uit die 2,5 procent voortvloeien, voortaan moeten aanwenden in het belang van het pedagogische comfort – niet in het minst om al de specialistische en maatschappelijk noodzakelijke functies die ik daarnet heb opgesomd, in ons onderwijsgebeuren mogelijk te maken. Op die wijze ontstaat een heraanwending van de 2,5 procent op grond van de nieuwe noden die zich vandaag in de scholen manifesteren.

De voorzitter : De heer Vandembroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandembroeke : Mijnheer Vanleenhove, ik hoor u dit bijzonder graag zeggen. Dit is meteen het standpunt dat tijdens de voorbije legislatuur keer op keer door de Volksunie werd vertolkt, maar dat nooit op uw steun kon rekenen. Blijkbaar kan men van mening veranderen en toch optimaliseren.

De heer Gilbert Vanleenhove : U weet maar al te goed dat er twee redenen waren voor het invoeren van die 2,5 procent. Vooreerst hadden we onszelf budgettaire beperkingen opgelegd waar we ons aan wilden houden. In de tweede plaats wilden we via die 2,5 procent een stimulans bieden tot het optimaliseren en het rationaliseren van het studieaanbod via een reductie van de studierichtingen.

Vandaag wordt die koppeling door het onderwijskabinet losgelaten. We hebben dit kunnen vaststellen naar aanleiding van het debat over de eindtermen tweede graad secundair onderwijs, een debat dat we trouwens nog verder moeten voeren. Wat het ASO betreft, is deze koppeling in ieder geval reeds losgelaten.

Als dat losgelaten wordt, dan vinden wij dat die 2,5 procent toch minstens moet dienen om opnieuw te investeren in het pedagogisch comfort van onze scholen.

De voorzitter : De heer Vandembroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik had het over de financiële behoeften in het algemeen, niet over de specifieke behoeften waarover u het zonet had.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik wil nogmaals benadrukken dat er vandaag nog geen opties zijn genomen, maar dat er enkel wordt onderhandeld.

Het is in ieder geval hoopgevend dat daar verder wordt over gesproken. Dit is bijzonder belangrijk, rekening houdend met het feit dat men thans op het veld werkelijk in de miserie zit. Nu die middelen er zijn, moeten we die inspanningen kunnen leveren.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, het is juist dat er nu wordt onderhandeld. U dient wel te beseffen dat u door die onderhandelingen in een dynamiek treedt die verwachtingen doet ontstaan. Beantwoordt u daar niet aan, dan vraagt u om moeilijkheden. Door de onderhandelingen hebt u een mechanisme in gang gezet. We hopen dat de onderhandelingen tot resultaten leiden, maar dat verwachten de mensen aan de onderhandelingstafel ook.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Martens, we moeten toch onderhandelen om een beeld te krijgen van bepaalde problemen ? We kunnen toch geen beslissingen nemen zonder vooraf over de zaak te praten ? U verwijt ons blijkbaar dat we onderhandelingen aangaan. Uiteraard hebben we van de mensen uit de praktijk vernomen dat er problemen op dat vlak bestaan. Zelfs al waren er tijdens de vorige regeerperiode onvoldoende middelen beschikbaar, u draagt de verantwoordelijkheid voor het leggen van verkeerde prioriteiten.

De heer Gilbert Vanleenhove : We hebben reeds voldoende uitleg verschaft over die prioriteiten.

Ik wil het nog even hebben over de participatiecultuur in het algemeen, en over de participatiestructuren in het onderwijsbeleid in het bijzonder. Ik zal daarover heel kort zijn, want we hebben dit debat reeds gevoerd. Ik kan u niet verhehlen dat we bijzonder geschrokken waren door de passage over de samenstelling van de Vlaamse Onderwijsraad. We zijn tevreden dat de meerderheid nu ook een andere mening is toegedaan. We zouden het hebben betreurd indien een dergelijke ingreep werd

doorgevoerd zonder objectieve en externe doorlichting.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vanleenhove, ik heb de passage uit de beleidsnota reeds voorgelezen. Die is veel genuanceerder dan u wilt doen geloven. Ik zei alleen dat er een debat over het geheel zal komen.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, ook in uw beleidsnota staat heel duidelijk dat de partners die zitting hebben in het Vlaamse Onderhandelingscomité niet langer een plaats hebben in de VLOR. De tekst is heel duidelijk.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er staat dat ze 'niet langer voor alle dossiers structureel van de VLOR deel uitmaken'. Ik herhaal : 'niet langer voor alle dossiers'.

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, heel wat dossiers hebben consequenties voor het personeel en worden uiteraard besproken in het VOC, maar die dossiers kunnen evengoed ook een heel sterke pedagogische inslag hebben. Als de partners van het VOC buiten de gesprekken worden gehouden, dan vrees ik ervoor dat het gesprek zich op andere niveaus zal situeren. Uiteindelijk zal de confrontatie tussen alle actoren met zeggenschap – wat toch de meerwaarde van de VLOR is – voor een groot aantal dossiers niet meer binnen de VLOR plaatsvinden. Daardoor zullen andere gremia ontstaan en andere gesprekken worden gevoerd waarop de overheid niet langer zicht heeft. Het is van bijzonder groot belang dat de inrichtende machten en de vakbonden in de VLOR vertegenwoordigd blijven voor alle dossiers.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Vanleenhove, u vraagt om een evaluatie, maar trekt conclusies voor die is uitgevoerd.

De heer Gilbert Vanleenhove : Neen, precies omdat er geen evaluatie is gebeurd, kunt u deze ingreep niet doorvoeren. U kunt niet op voorhand beslissen dat een aantal mensen niet langer deel mogen uitmaken van de VLOR. In uw beleidsnota wekt u de indruk dat inrichtende machten en vakorganisaties niet de tolken zijn van het onderwijsveld. Directies en leerkrachten, die u rechtstreeks in de VLOR wilt doen opnemen, zijn vandaag reeds vertegenwoordigd in de diverse organen van de VLOR, net als andere mensen uit de praktijk. Het klopt bijgevolg niet dat de mensen uit de praktijk niet zouden zijn vertegenwoordigd. Zonder serieuze doorlichting en evaluatie, hebt u geen argu-

Vanleenhove

menten om een aantal mensen uit de raad te weren.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik ben blij met de evolutie in het denken van de regering over de VLOR.

Minister Marleen Vanderpoorten : Wat bedoelt u daarmee ?

De heer Jos De Meyer : Mevrouw de minister, telkens als ik twijfels had over de beleidsnota, las ik er de teksten van het laatste VLD-congres over onderwijs op na. Die verschaften me wat meer duidelijkheid. Ik begreep uit de woorden van de heer Denys, dat hij nog een beetje heimwee heeft naar de tijd waarin deze teksten werden opgesteld. 'De bestaande Vlaamse Onderwijsraad wordt omgevormd tot een democratisch verkozen onderwijsforum. Dit orgaan vervangt de VLOR.' De heer Denys staat daar volledig achter.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer De Meyer, ik bedoel daarmee dat de VLOR voor ons niet hoeft te blijven zoals hij vandaag is. Dat betekent niet dat de minimale vertegenwoordiging van vakbonden en inrichtende machten wordt afgeschaft. Dat moeten we nog bekijken. Ik ben er voorstander van dat de sector rechtstreeks wordt verkozen in de VLOR. Ik blijf bij mijn mening dat de vakbonden en de inrichtende machten niet de enigen zijn die de sector vertegenwoordigen. Dat heb ik zelf vastgesteld in de scholen en dat is ook wat de leerkrachten me vertellen. (*Applaus bij de VLD, de SP, AGALEV en VU&ID*)

De heer Gilbert Vanleenhove : Daarom leg ik er de klemtoon op dat de leerkrachten en de directies vandaag ook al vertegenwoordigd zijn in de VLOR. Ik zal hier niet verder op ingaan, want ik voel dat u kregelig wordt. Dit is stof voor de commissievergaderingen.

Ik wil het hebben over de concrete participatie. Het klinkt bijna als een cliché : een school is een gemeenschap, en wordt gedragen door een groep van mensen die op basis van hun verschillende betrokkenheid een verantwoordelijkheid kunnen opnemen in de realisatie van het pedagogisch project. Die dragers zijn het schoolbestuur of de inrichtende macht, de directie, het personeel, de leerlingen en studenten, de ouders en ook de lokale gemeenschap. Uw beleidsnota, mevrouw de minister, be-

steedt nogal wat aandacht aan de participatieve schoolcultuur, aan het welbevinden van leerlingen, aan de rechten van de ouders en het personeel enzovoort. Dat vind ik zeer terecht.

Ik wil nog een laatste thema aanhalen. Als ik goed geteld heb, wordt in de beleidsnota op zeventien plaatsen gesproken over de rol van de ouders. In de commissie voor Onderwijs hebben we al vaak aangedrongen op een betere financiering van de ondersteuningscentra voor de ouderverenigingen, opdat zij hun opdracht naar behoren zouden kunnen vervullen en opdat zij de reële participatie van alle ouders in het onderwijs zouden kunnen verhogen, niet in het minst van de kansarme en minder mondige ouders. Uw beleidsnota zegt daarover niets, behalve dat er nu drie jaar na het decreet een evaluatie komt. Als daarvan de verdere financiering afhankelijk wordt, krijgen we toch wel een knotsgekke situatie. Want ook zonder evaluatie weten we al dat die ondersteuningscentra hun opdracht niet voor 100 percent kunnen uitvoeren, precies omdat ze niet genoeg financiële middelen en personeel daartoe hebben. Het eerste wat dus moet gebeuren, is voldoende middelen en mankracht garanderen om een behoorlijke en volwaardige werking mogelijk te maken. Pas daarna is een evaluatie zinvol.

Ik dring er dus nog eens op aan, mevrouw de minister, om die ondersteuningscentra in hun bijzonder belangrijke taak beter te helpen. Als ze bij gebrek aan geld en personeel niet voldoende vorming aan ouders kunnen verstrekken, dan heeft het ook geen enkele zin om over een grotere participatie van ouders in de concrete school te spreken. Onze fractie vertrouwt er daarom op dat u op zeer korte termijn daadwerkelijk iets zult ondernemen. (*Applaus bij de CVP en VU&ID*)

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, rust brengen in het onderwijs, de leerkrachten waarderen en het beroep aantrekkelijker maken behoren respectievelijk tot de algemene uitgangspunten, de strategische en de operationele doelstellingen van het onderwijsbeleid. Ze worden beklemtoond in de beleidsnota Onderwijs en Vorming. Die liggen mij bijzonder na aan het hart. De invulling van de door de minister genomen opties zal nauwgezet en zelfs angstvallig worden gevolgd. Gelet op de achtereenvolgende ingrepen en wijzigingen die de onderwijswereld in een recent verleden onderging zijn de onderwijsmensen immers buitengewoon wantrou-

Demeulenaere

wig en achterdochtig geworden tegenover beloften en uitspraken van politici. Sommigen staan er zeer sceptisch tegenover en anderen hechten er zelfs helemaal geen geloof meer aan. Er wacht u dus, mevrouw de minister, een zeer delicate en moeilijke opdracht.

U stelt enerzijds dat de vele hervormingen van de jongste jaren in kalme worden doorgevoerd. Anderzijds voegt u daar onmiddellijk – maar terecht – aan toe dat het in onze snel veranderende maatschappij nooit echt rustig kan worden in het onderwijs. Met uw nota bewijst u eens te meer dat u het onderwijsveld, met zijn specifieke gevoeligheden en spanningen, met zijn sterke en zwakke kanten van de onderwijzers, kent. U wil voor de leerkracht een maatschappelijke waardering, en hier toe wordt een samenhangend actieplan opgezet. Wij kijken vol verwachting uit naar een breed maatschappelijk debat dat men hierover wil tot stand brengen.

Terecht wordt gesteld dat de leerkracht vandaag nood heeft aan meer dan een degelijke vak kennis. De menselijke, materiële, sociale, familiale en andere problemen, zoals bijvoorbeeld het drugprobleem waarmee het personeel dagelijks wordt geconfronteerd, vragen inderdaad een bijkomende, vakoverschrijdende opleiding. Nu reeds worden bijscholingen aangekondigd en de leerkrachten zijn daar doorgaans vragende partij voor. Ik voeg er haastig aan toe dat deze positieve ingesteldheid overslaat in tegenzin van zodra zij ervaren dat bijscholingen ontaarden in zinloze uiteenzettingen die worden gebracht door mensen die zelf de klas ontvlucht en ontgroeid zijn. De collega's van het onderwijs wensen geen vernieuwing omwille van de vernieuwing, en ze wensen geen nieuwe methoden in te voeren indien ze onzeker zijn over het resultaat dat ze ermee zullen bereiken.

Wij juichen de intenties toe inzake het bevorderen van de zogeheten directe participatie waarbij alle onderwijsgeledingen – leerkrachten, leerlingen en ouders – hun verantwoordelijkheden dienen op te nemen. Recent luidde een titel in het NRC Handelsblad echter als volgt : 'Ouders moeten ingrijpen als de school tekort schiet.'

Tot op heden kon ik nergens lezen dat scholen moeten ingrijpen als ouders tekort schieten. Er gaan bij onze noorderburen toch al stemmen op om ouders te dwingen zich als betere opvoeders van hun kinderen te gedragen. Wederzijds respect

is en blijft de meest algemene, maar ook de beste stelregel.

Omtrent het aantrekkelijker maken van het leerkrachtenberoep werd nogal wat heen en weer gesproken. Niet zelden kwam hierbij de verloning ter sprake. De beloning voor geleverde prestaties ziet zich in onze maatschappij doorgaans vertaald in harde munt. De kwaliteit van de advocaat blijkt vaak uit de grootte van zijn honorarium. Mijn vraag is waarom dit anders zou liggen bij de onderwijzers. Als de lonen van onze leerkrachten ten opzichte van de OESO-landen tot de betere middenmoot horen, dan kan en mag het toch onze ambitie zijn deze lonen op te trekken tot de beste van die vergelijkbare landen.

De voorzitter : De heer Martens heeft het woord.

De heer Luc Martens : Mijnheer Demeulenaere, wanneer ik u goed begrijp, wenst u dat men aandacht schenkt aan de verloning. U vindt dat die in het algemeen niet slecht is. Wanneer men de studie goed leest, dan moet men die stelling nuanceren. In sommige gevallen liggen de lonen hoger en in een aantal gevallen zijn die matig tot zwak. Uit uw betoog leid ik toch af dat u aan de minister vraagt daaraan aandacht te schenken.

De heer Julien Demeulenaere : Ik ben realistisch. We beseffen trouwens allemaal dat het momenteel zeer moeilijk is om, binnen het kader van dit budget, de lonen te verhogen. Dit wil niet zeggen dat we daar in de toekomst niet naar moeten streven. Het klopt dat leerkrachten niet onmiddellijk een loonsverhoging vragen. Het klopt echter ook dat geen enkele leerkracht die zou weigeren.

Dat de verloning in de toekomst gelijke tred zal houden met deze van gelijkwaardige jobs in andere sectoren, lijkt ons niet meer dan normaal. Toch voorspel ik in de praktijk een aantal moeilijkheden, omdat men in de andere sectoren wel een onderscheid maakt in de verloning naargelang het behaalde diploma van de werknemer. Dit zou in de toekomst niet langer het geval zijn in het basisonderwijs en de eerste drie jaren van het secundair onderwijs. Wie zal in de toekomst trouwens nog verkiesbaar worden ?

Naast de verloning spelen gelukkig andere factoren mee, die er toe bijdragen dat we nog steeds kunnen rekenen op een grote schare ervaren en toegewijde leerkrachten. De werkomstandigheden, de schoolspirit, de vriendschap onder de collega's, het respect en de dankbaarheid van de leerlingen,

Demeulenaere

de erkentelijkheid van de ouders, het genoeg te smaken de leerlingen iets bij te brengen, de roeping, enzovoort zijn zeer belangrijk. De directie speelt hierbij onmiskenbaar een enorme rol. Ze dient inzicht en doorzicht, ervaring, mensenkennis, diplomatie en psychologie te koppelen aan een gezonde, realistische toekomstvisie voor de school. Het is dan ook aangewezen over te gaan tot een grondige evaluatie en zelfs bijscholing van de directies.

Het invoeren van de zogenaamde vervangingspool zal er niet enkel toe bijdragen dat de jonge leerkracht degelijk wordt opgevangen, maar ook dat hij voor het onderwijs niet verloren gaat. Daarnaast kan dit systeem ook leiden tot de vermindering van de werkdruk die vandaag op de leerkrachten rust. Ik beseft dat de buitenstaander enkel de vakantiedagen in het oog houdt. Heel wat leerkrachten presteren echter in het belang van de school en de leerlingen vele uren meer dan het lesrooster laat vermoeden.

De waslijst van bijkomende opdrachten en taken van leerkrachten is bijzonder lang. Zonder volledigheid te willen nastreven, wens ik ze toch even op te sommen. Het gaat om extra lessen, inhalen, vervangingen, toezicht op de speelplaats, in de bus en tijdens strafstudies, het opstellen van jaarvorderingsplannen, het opmaken en bijhouden van evaluatie- en observatietabellen, het invullen van rapporten, het verbeteren en soms opnieuw corrigeren van taken, het bijwonen van klassenraden, leraarsvergaderingen, ouderavonden, bijeenkomsten met het CLB, het organiseren van schoolfeesten, activiteiten en schooluitstappen. Ik heb het dan nog niet over het bijhouden van een eigen agenda en het controleren van die van de leerling, het lezen van de talrijke rondzendbrieven, de rekrutering van leerlingen, bijscholing, lesvoorbereiding, het bijeenprokkelen van didactisch materiaal, het lezen van boeken, het doornemen van nieuwe handboeken en dito programma's en, inderdaad, het levenslang leren.

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten : Er zijn studies uitgevoerd over lonen en tevredenheid over het loon. Daaruit blijkt dat inzake loontevredenheid het onderwijs vierde gerangschikt is, op een totaal van 19 onderzochte sectoren. Dat is zeer goed. Inzake de hoogte van de lonen staat het onderwijs

vijfde op 18 onderzochte sectoren. Dat is absoluut niet slecht.

Als we de lonen van de leerkrachten lineair met 1000 frank per maand bruto verhogen, dan kost dat jaarlijks 1,8 miljard frank. Dat geld kunnen we dan niet aan andere zaken besteden. Er moeten dus keuzes worden gemaakt, iets wat andere sprekers ook al hebben gezegd. Er is hier zonet een lijstje opgesomd waarmee men iets wil doen voor het comfort van de leerkrachten. U hebt zelf gezegd dat de leerkrachten niet in de eerste plaats hogere lonen vragen.

Mijns inziens vragen ze in de eerste plaats comfort. Er moeten snel keuzes worden gemaakt. Ook de taakbelasting waar de directies onder lijden is een probleem. Daar moeten we over nadenken.

De voorzitter : De heer Demeulenaere heeft het woord.

De heer Julien Demeulenaere : De idee van verloning in verhouding tot de werkelijk gepresteerde uren, zoals u dat in uw beleidsnota formuleert, is een goede manier om het werk niet langer ondraaglijk te maken. Voor wat hoort wat.

Mevrouw de minister, de ambitieuze nota is een uitstekende handleiding om het onderwijs in ons land goed te beheren. U komt zelf uit het onderwijs. U kent de zaken, en voelt mee met de sector. U hebt de bedoeling directe contacten te onderhouden met leerkrachten. Als het nodig mocht zijn, zult u niet aarzelen uw beleidsvisie bij te sturen. We weten dat. Het zal ons dan ook geen enkele moeite kosten om uw nota goed te keuren. (*Applaus bij de VLD, AGALEV, de SP en VU&ID*)

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, ik had de bedoeling hier enkele ideeën te verwoorden over Brussel en de Vlaamse Rand enerzijds en de rechtspositie van leerkrachten anderzijds. Donderdag zal er in de commissie voor Onderwijs een gedachtewisseling plaatshebben over het voorrangbeleid ten aanzien van Brussel. Ik zal daar niet dieper op ingaan.

Mevrouw de voorzitter, in de beleidsnota gaat niet veel aandacht naar de Rand. We klagen al jarenlang de toestand van het Franstalig onderwijs in de zes faciliteitengemeenten aan tijdens de bespreking van beleidsbrieven en de begroting en dergelijke.

Van Hauthem

We hadden gehoopt dat de nieuwe minister een nieuwe wind zou laten waaien, maar over een structurele aanpak van het probleem is in uw beleidsnota niet veel terug te vinden.

Er rijzen twee problemen : de opvang van anderstaligen in de Nederlandstalige scholen enerzijds, en de Franstalige scholen zelf anderzijds. In uw beleidsnota hebt u alleen maar aandacht voor het eerste probleem, namelijk voor de invloed van de anderstaligen in het Nederlandstalig onderwijs in de Rand en de taalgrensgemeenten. U zegt dat u daar zult nagaan hoe het aanbod van taallessen Nederlands voor anderstaligen beter kan worden afgestemd op de vraag. Bovendien wilt u een geïntegreerd beleid voeren dat is gebaseerd op twee krachtlijnen, met name de versterking van het Nederlands karakter en een open onthaal dat is gericht op de integratie van anderstaligen. U besluit als volgt : 'Voor de toepassing van de taalwetgeving zal regelmatig overleg gepleegd worden met de bevoegde overheden.'

Wat het eerste probleem betreft, biedt u geen structurele oplossing. U wilt alleen het aanbod van de taallessen Nederlands in overeenstemming brengen met de vraag. Over een eventuele bijkomende omkadering van het Nederlandstalig onderwijs in rand- en taalgrensgemeenten en over het Franstalig onderwijs als dusdanig, wordt met geen woord gerept. Bovendien kan de pedagogische inspectie niet nagaan of de eindtermen worden nageleefd in de scholen in de zes faciliteitengemeenten. Nochtans herinner ik me heel goed dat minister Van den Bossche tijdens de besprekingen van de eindtermen in de commissie Onderwijs uitdrukkelijk stelde dat de Vlaamse inspectie de naleving van de eindtermen zou kunnen inspecteren. Dit blijkt echter niet het geval te zijn. Daarover staat ook niets in de beleidsnota. Over de taalinspectie zal ik geen vragen stellen. Daarover is immers reeds een interpellatie ingediend door de heer Van Nieuwenhuysen.

Ook de CLB's vormen een probleem binnen heel de problematiek van het Franstalig onderwijs in de zes faciliteitengemeenten. De heer Van Dijk noemt het een uitdaging, de heer Van Vaerenbergh en ikzelf hebben het veeleer over een probleem.

De heer Kris Van Dijk : Ik heb deze probleemstelling inderdaad naar voren geschoven. De uitdaging vind ik echter niet in de Franstalige scholen in de Rand maar in de Nederlandstalige scholen in de Brusselse Rand – die verder reikt dan de zes facili-

teitengemeenten. Op dit moment volgen in de Brusselse Rand heel wat anderstaligen les in het Nederlandstalig onderwijs. In dat verband heb ik gesproken over een uitdaging. Ik zou willen dat u die nuance duidelijk onderkent.

De heer Joris Van Hauthem : Dit probleem is al jaren aan de gang. We weten dat die Franstalige scholen de integratie helemaal niet bevorderen. Integendeel, ze leveren nogal wat rabiante francofonen af. Het toppunt is dat wij daartoe meer dan 300 miljoen frank bijdragen. Ik meen dat deze toestand niet langer houdbaar is. Men zal een keuze moeten maken.

Onlangs nog heeft de gemeente Wezembeek-Oppem in de Franstalige gemeenteschool twee leerkrachten benoemd die niet voldoen aan de taalwetgeving inzake bestuurszaken. Ze moeten ook Nederlandstalig zijn. Ze zijn immers onderworpen aan de taalwetgeving inzake onderwijs en bestuurszaken. Het gevolg is dat de Nederlandstalige gemeenteraadsleden beroep aantekenen bij de gouverneur die de benoemingen vernietigt. Nochtans weten deze gemeenten perfect dat ze bepaalde taalwetgevingen overtreden. Deze scholen worden gewoon ingeschakeld in een politiek communautair spel waaraan nu eindelijk een eind moet worden gemaakt.

De rechtspositie van het personeel zal ongetwijfeld een van uw moeilijkste taken worden tijdens de volgende jaren. Wat dat betreft, benijd ik u niet. Ik lees in uw nota : 'De Vlaamse regering stelt een globale herziening van de decreten rechtspositie als streefdoel voorop.' Daarbij bedoelt u vooral de evaluatie van leerkrachten maar ook de evaluatie van de zogenaamde mandaten. Verder lees ik : 'De basisprincipes van de rechtspositieregelingen zullen op een sluitende manier afdwingbaar worden gemaakt. De overheid zal daartoe voorzien in een rechtsgang en in efficiënte administratieve sanctieneringsmechanismen. Het juridisch statuut en de effectiviteit van de beroepscolleges zullen bij deze operatie worden geëvalueerd.'

Mevrouw de minister, ik benijd u niet, want dit wordt waarschijnlijk een van de moeilijkste opdrachten die u te wachten staat. Er is inderdaad nood aan een evaluatie van de effectiviteit van de beroepscolleges.

Er rijzen in feite drie problemen. Ten eerste is het beroepscollege waarop het personeelslid zich kan beroepen, of men het nu wil of niet, een corporatistisch rechtsprekend orgaan. Het is een beetje vergelijkbaar met de Orde van Geneesheren. Een ty-

Van Hauthem

pisch kenmerk daarvan is dat het personeelslid dat zich tot een dergelijk rechtsprekend college richt, om bijvoorbeeld een tuchtmaatregel aan te vechten, zich toch bevindt voor een rechtscollege dat samengesteld is uit rechters en de partijen in het geding. De vraag is of men dit nog kan laten bestaan. Maar goed, het bestaat nu eenmaal.

Het tweede probleem is dat het decreet rechtspositie het arbeidsrecht doorkruist dat voor gewone rechtbanken wordt beslecht.

Het derde probleem is dat van de afdwingbaarheid, van de uitspraken van de beroepscolleges. Men kan zich vragen stellen bij de samenstelling of bij het corporatistische karakter. Maar goed, ze zijn er, en als ze uitspraken doen, kan men toch verwachten dat de uitspraken ook afdwingbaar zijn in het kader van het decreet rechtspositie. Ik geloof dat in de huidige context, mevrouw de minister, de decreten rechtspositie inderdaad niet langer houdbaar zijn. We hebben daar ooit – in de rand van de voorbereidingen van het decreet secundair onderwijs op het kabinet van toenmalig minister Vandebossche – al eens heel kort van gedachten over kunnen wisselen. De toenmalige minister gaf toen ook aan dat dit inderdaad niet haalbaar was.

Ik ben ervan overtuigd, mevrouw de minister, dat deze passage, waaromtrent u straks misschien een klein tipje van de sluier kan oplichten met betrekking tot de richting waarin dat dan wel zou moeten gaan, toch geïnspireerd is door de afloop in de zaak van het lyceum in Genk, die nu al drie en een half jaar aansleept en waarover het laatste woord nog niet gevallen is. Ik haal die zaak aan, niet om in detail te gaan, maar om aan te tonen dat leerkrachten en directeurs absoluut niet beschermd zijn door het decreet rechtspositie en dus overgeleverd blijven aan de willekeur van de macht van netten en koepele. Indien hier niets aan wordt gedaan, kan deze situatie zich morgen in een andere onderwijsinstelling voordoen.

Bovendien hebben de drie hierboven geschetste problemen – namelijk een soort corporatistische rechtspraak, het kruisen daarvan met het gewone arbeidsrecht en de schijnbare onafdwingbaarheid van uitspraken van beroepscolleges – zich in deze zaak toch zwaar gemanifesteerd. Ze hebben u misschien geïnspireerd tot de passage in uw beleidsnota.

Vandaag wil ik even verder ingaan op de procedure, zonder evenwel in te gaan op het waarom van de zaak – dat is onze bevoegdheid niet. Toen de directeur van het Genkse lyceum op 6 oktober 1996 door de algemene raad van het lyceum werd ontslagen bij wijze van zwaarste tuchtmaatregel, ging hij volgens het decreet rechtspositie naar de kamer van beroep voor het gesubsidieerd onderwijs. Dit was een logische volgorde, zoals het decreet het voorschrijft. De kamer van beroep heeft die tuchtmaatregel op 27 maart 1997 omgezet tot twee jaar terbeschikkingstelling.

Volgens het decreet rechtspositie is de zaak dan afgelopen. Het decreet rechtspositie zegt zeer duidelijk dat de kamer van beroep in laatste instantie uitspraak doet over een beroep dat werd ingesteld door een personeelslid. Dat staat in artikel 69 van het decreet rechtspositie, dit keer wat betreft het gesubsidieerd onderwijs.

Er ontstaat dus een tweede probleem : het door elkaar lopen van de procedures. Voor het einde van de terbeschikkingstelling gaat de inrichtende macht naar de gewone arbeidsrechtbank met de vraag de overeenkomst eenzijdig te verbreken. En in eerste aanleg krijgt men gelijk. Men kan zich de vraag stellen wat de uitspraak van de kamer van beroep, in dit geval, en wat het decreet rechtspositie in feite nog waard zijn. Als er een tuchtsanctie is uitgesproken, en men via het bestaande beroepscollege het grote gelijk niet haalt, kan men immers proberen om de maatregel die men vooropgesteld had, in casu ontslag, toch via de gewone rechtbank door te drukken. De twee procedures lopen bovendien blijvend door elkaar. Na twee jaar, op 27 maart 1999, loopt de terbeschikkingstelling af. De directeur mag echter de school niet in.

Hierbij rijst nog een derde probleem, namelijk dat van de afdwingbaarheid van de uitspraken van de beroepscolleges. De vraag naar de waarde van het decreet rechtspositie dringt zich in deze context wel degelijk op. Het gevolg is bovendien dat de overheid, die op dit moment voor het eerst op de proppen komt, de weddetoelage niet langer aan de school maar aan de directeur zelf moet betalen. De inrichtende macht heeft dan bovendien nog het lef om een vordering in te stellen tegen de Vlaamse Gemeenschap om die weddetoelage terug te eisen.

Op 25 oktober 1999 barst uiteindelijk de bom. Het Arbeidshof van Tongeren spreekt zich uit ten gronde in het bij de gewone arbeidsrechtbank aangespannen geding. De inrichtende macht mag de overeenkomst met de directeur niet eenzijdig opzeggen. Hij blijft bijgevolg directeur. De rechter

Van Hauthem

verklaart echter dat hij de inrichtende macht niet kan dwingen om de directeur de mogelijkheid te geven om zijn taak uit te oefenen. De rechter stelt in een commentaar duidelijk dat de vaste benoeming eigenlijk een lege doos is. Twee dagen later wordt het contract alsnog eenzijdig opgezegd. Men legt ginds blijkbaar alles naast zich neer.

Het gaat hier natuurlijk om het arrest en niet om de persoon. Het arrest is alleszins ingeslagen als een bom, uiteraard vooral in het onderwijsveld zelf. Zelfs het Arbeidshof stelt nu dat het decreet al die jaren een lege doos is geweest.

Het is nu blijkbaar zelfs bij de vakbonden beginnen te dagen. De christelijke onderwijscentrale heeft zich in heel de zaak – om het eufemistisch te drukken – niet al te alert opgesteld. In het januari-nummer van hun blad staat evenwel te lezen : ‘dat de basisprincipes van de rechtspositieregelingen op een sluitende manier afdwingbaar worden gemaakt, kunnen we zeker toejuichen’, en iets verder : ‘we zijn reeds lang vragende partij om van de toepassing van het decreet rechtspositie een subsidiëeringsvoorwaarde te maken’.

Het arrest van het Hof van Beroep van 25 oktober 1999 heeft de principes van het decreet rechtspositie door elkaar geschud en gerelativeerd. Men stelt naar aanleiding van deze zaak vast dat het decreet een lege doos blijkt te zijn. Hetzelfde kan zich morgen in een andere onderwijsinstelling voordoen. Een inrichtende macht kan blijkbaar schaamteloos een beslissing van een beroepscollege, ingesteld door het decreet rechtspositie, naast zich neerleggen. Een inrichtende macht kan tevens, wanneer ze niet tevreden is met de uitspraak van zo een beroepscollege, naar de gewone rechtbank stappen om alsnog gelijk te halen. Wanneer ze het hier ook niet haalt, kan een inrichtende macht bovendien ook die uitspraak naast zich neerleggen en een overeenkomst die volgens de rechtbank niet eenzijdig kan worden verbroken, twee dagen later toch verbreken. Ik vraag me af wat de rechtspositie van de directeur of van eender welk personeelslid in het kader van dit decreet eigenlijk nog inhoudt.

Deze blijkbaar niet-sluitende regeling heeft het kafkaïaanse gevolg dat er scholen kunnen bestaan die de iure een directeur hebben, maar de facto niet. De school waarover ik het heb mag immers geen andere directeur aanstellen. Deze directeur wordt nu rechtstreeks betaald door het departement, met belastinggeld, maar hem wordt verhin-

derd de taak waarvoor hij wordt betaald uit te oefenen.

Mevrouw de minister, u bent daar natuurlijk niet verantwoordelijk voor. Ik duid u dat helemaal niet ten kwade. Dit zijn kafkaïaanse toestanden die niet door de beugel kunnen. Blijkbaar heeft dit die paragraaf uit uw nota geïnspireerd. Dat is een goede zaak, want het wordt hoog tijd. In feite is nu pas gebleken dat men inzake de vaste benoeming de leerkrachten destijds een flinke loer heeft gedraaid. Ik vraag me af hoeveel leerkrachten er in het verleden misschien al niet zijn vermalen door de molens van de macht van koepels en netten, en bezweken onder een bijzonder zware mentale en vooral financiële druk. Indien vandaag het legedooskarakter van de vaste benoeming aan de oppervlakte komt, dan is dat omdat er een David is opgestaan die de strijd is aangegaan met de Goliath van de macht.

Het arrest van het arbeidshof heeft het hele decreet over de rechtspositie, toch wat de tuchtmaatregelen betreft, op de helling gezet met de verklaring dat het een lege doos is. Als de desbetreffende passus uit uw beleidsnota betekent dat u onder invloed van deze uitspraak de intentie hebt om deze zaak te regelen en ervoor te zorgen dat een dergelijk machtsmisbruik en een dergelijke miskenning van de decretale bepalingen worden beteugeld, dan zullen we u daarin steunen. (*Applaus bij het VB*)

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik wil het even hebben over bepaalde aspecten van wat in de beleidsnota het tertiair onderwijs wordt genoemd. We onderschrijven namelijk de uitgangspunten in de nota over dit onderwijs.

Ten eerste gaat het dan over de vormgeving van het tertiair onderwijs op basis van de verklaringen van de Sorbonne en van Bologna. Ten tweede is er de kwaliteit als toetssteen voor elke mogelijke wijziging van het tertiair onderwijsaanbod. Ten derde is er de optimalisering van het huidige onderwijsaanbod.

Toch bleek reeds in de vorige zittingsperiode dat rond de optimalisering van het aanbod een levendige discussie bestond – laten we het zo noemen – die ten gronde niet werd opgelost door de oefening terzake van erector Dillemans. Er bestonden met name ernstige meningsverschillen, vooral binnen

Voorhamme

de academische wereld, over wat de correcte startpositie zou moeten zijn voor de optimalisatieoefening. Eigenlijk ging het telkens over het statuut van de Universiteit Antwerpen enerzijds en de houding tegenover de uitbouw van de Transnationale Universiteit in Limburg anderzijds.

In de beleidsnota wordt het principe van de TUL reeds opgenomen. Overigens werden begin deze maand reeds concrete stappen gezet voor de realisatie van die Transnationale Universiteit Limburg door een gemeenschappelijke vergadering van het LUC en de Universiteit Maastricht, in aanwezigheid van uzelf en uw Nederlandse collega, minister Hermans. Daaropvolgend werd een duidelijk tijdschema voor de verdere uitwerking van dit project besproken. Met andere woorden, vanuit politiek oogpunt wordt de realisatie van de TUL niet langer voorafgaandelijk gekoppeld aan de optimalisatieoefening voor het volledige Vlaamse aanbod.

Mevrouw de minister, het is evenwel anders gesteld met de houding die u in de beleidsnota aanneemt omtrent de positie van de Universiteit Antwerpen. Uit de beleidsnota moet ik afleiden dat welke uitbreiding ook van de onderwijsbevoegdheid voor de UA opnieuw wordt gekoppeld aan de optimalisatie van het totale aanbod in Vlaanderen. Op zijn minst kan men stellen dat dit niet beantwoordt aan de tekst van het regeerakkoord.

Reeds tijdens de vorige legislatuur werd door uzelf en door de heer De Gucht trouwens een amendement ingediend bij de bespreking van onderwijsdecreet X, dat een beperkte uitbreiding van de onderwijsbevoegdheid van de UA beoogde. Het ging om de legitieme vraag de tweede cyclus biomedische en communicatiewetenschappen te mogen inrichten ter vervollediging van reeds bestaande opleidingen in eerste en derde cyclus. Aangezien het reeds bestaande studiegebieden betrof, kon deze beperkte uitbreiding gebeuren bij eenvoudig besluit van de Vlaamse regering. Dat stelden drie vertegenwoordigers van de VLD-fractie bij de bespreking in de commissie.

Bij de bespreking van dit amendement heb ik toen zelf gewezen op de minder geschikte timing ervan. In het decreet over de oprichting van de confederale UA van 1995 wordt immers uitdrukkelijk verwezen naar een rapportage door die universiteit over het eenmakingsproces binnen de UA. Die rapportage moest op decretale basis door de UA aan de regering worden overgemaakt tegen 1 oktober 1999. Als positief signaal aan de UA gaf toen-

malig minister Baldewijns niettemin nog opdracht aan de administratie om alvast een voorontwerp van besluit voor te bereiden waarbij uitbreiding van onderwijsbevoegdheid aan de UA wordt toegestaan voor die studiegebieden waarvoor in eerste en derde cyclus reeds decretale bevoegdheid bestaat.

Mevrouw de minister, dit positieve signaal toen was niet misplaatst. Het eenmakingsproces van de UA is sneller gevorderd dan men in 1995 ooit had kunnen vermoeden. Dat blijkt ten volle uit het rapport dat u op 1 oktober jongstleden inderdaad vanwege de UA ontving. Het is een indrukwekkend proces. Zelfs de eenmaking van de twee volledige faculteiten TEW, die ooit nog door minister Van den Bossche als de ultieme voorwaarde werd gesteld om meer onderwijsbevoegdheid te bekomen – waarbij hij er veiligheidshalve van uitging dat dit onhaalbaar zou zijn –, is onomkeerbaar in gang gezet.

De UA, hoewel onvolledig, is op kwantitatief vlak de derde universiteit van Vlaanderen. Uit de visitatierapporten blijkt overigens dat ze op kwalitatief vlak dikwijls de tweede universiteit is. Gezien de formulering van het universiteitsdecreet van 1991 en het UA-decreet van 1995 en gezien het indrukwekkende eenmakingsproces dat werd gerapporteerd op 1 oktober 1999, valt het niet langer beleidsmatig te verantwoorden de beperkte uitbreiding van onderwijsbevoegdheid voor de UA de facto te blijven koppelen aan de algemene optimalisatieoefening. Antwerpen moet, voorafgaandelijk aan de optimalisatieoefening, krijgen waar het decretaal recht op heeft. Dat is het signaal dat de Vlaamse regering in de beleidsnota had kunnen geven.

Dit signaal is nodig om het debat over de optimalisatie, waar u zelf op aandringt, in een evenwichtige, rechtvaardige en serene sfeer mag verlopen. U hoeft daarvoor echt niet te wachten op de instemming van academische of universitaire kringen. Dit past immers volledig binnen het bestaand decretaal kader. (*Applaus bij AGALEV, de SP, de VLD en VU&ID*)

De voorzitter : De heer Ramon heeft het woord.

De heer Frans Ramon (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, enkele jaren geleden kreeg ik de kans om El Salvador te bezoeken. Ik maakte daar onder meer kennis met de Polígono Industrial. Ik dacht dat het een technische school was, maar het bleek een geheel te zijn van kleine coöperatieve bedrijfjes die ge-

Ramon

rund werden door jongeren. Het geldt dat ze verdienden, investeerden ze in de aankoop van machines. Ze betaalden er ook hun eigen lonen mee uit en besteedden een deel aan hun wijk, bijvoorbeeld aan projecten inzake gezondheidszorg. Als ze het nodig vonden, huurden ze een leraar in, bijvoorbeeld voor bedrijfsbeheer, om te leren lassen of om de kwaliteit van hun producten te verbeteren. Dit heeft me aan het denken gezet over ons technisch en beroepsonderwijs, waar het probleem van dure investeringen in machines opduikt, en over de rol van de leraar.

Ik beperk mijn uiteenzetting vandaag tot het leraarberoep, omdat naar mijn bescheiden mening kwalitatief onderwijs vooral afhankelijk is van goed opgeleide en gemotiveerde leraars en leraressen. Ik sta daarmee niet alleen. Uit de Vlaamse onderwijsindicatoren blijkt dat ouders kiezen voor een school op basis van haar kwaliteit. Daartoe behoren een goede begeleiding van de leerlingen en een goed functionerend lerarenteam. Leerlingen associëren een goede school vooral met grote zorgzaamheid, een goede sfeer en een aan hun belangstelling aangepast en kwalitatief hoogstaand studieaanbod.

Vandaag kampen we én met een tekort aan leerkrachten én met veel burnoutmensen en afhakers. De minister maakt zich terecht zorgen, en stelt vragen bij de maatschappelijke waardering van leerkrachten. Het waarderen van leerkrachten is inderdaad een complex gegeven. In de beleidsnota omschrijft de minister als strategische doelstelling : de aantrekkelijkheid van het beroep verhogen zodat er een voldoende groot en kwalitatief lerarenkorps kan worden ingezet. Waardering, zo wordt gesteld, heeft te maken met wat de samenleving van de leraar verwacht en of hij aan die verwachtingen kan beantwoorden, met opleiding en nascholing, met pedagogisch comfort, met rechtspositie en participatie. Een aantal beleidsinstrumenten worden in de beleidsnota naar voren geschoven : een jaarlijkse rapportering over de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt, eventueel aanvullend onderzoek, en een instrumentarium dat nog ontwikkeld moet worden om het welbevinden van de leerkrachten te meten.

Ik onderschrijf deze doelstelling en uw analyse. Van leraren en leraressen verwacht de samenleving erg veel, wellicht te veel. Naast vakkennis en pedagogische bekwaamheid verwachten we dat ze klaar staan voor inclusief onderwijs, kunnen omgaan met ADHD-kinderen, discalculie kunnen herkennen,

om het nog niet te hebben over omgaan met pestgedrag, racisme, geweld, drugsgebruik, internet, verliefde leerlingen enzovoort. Zijn lesgevers daarvoor voldoende gevormd ? Voelen ze zich goed in hun vel ? Kunnen ze hun ideeën en gevoelens kwijt, en bestaat er voldoende communicatie ? Deze vragen worden gedeeltelijk beantwoord in de geschetste operationele doelstellingen en projecten.

Werken aan positieve beeldvorming in de media is erg belangrijk. Zo ook de intentie van de overheid om in haar communicatie met en over leerkrachten positieve signalen te geven. Toch zou de overheid leerkrachten en directies nog meer moeten stimuleren om met een positief verhaal naar buiten te komen. Een goed voorbeeld is de onlangs gehouden beurs op de Heizel. Zo een middag is voor het imago van het beroeps- en technisch onderwijs onbetaalbaar. Scholen zouden nog meer naar buiten moeten komen, bijvoorbeeld met verhalen over een geslaagd theaterexperiment, een uitwisselingsproject in Europa of daarbuiten, een eigen invulling van de non-discriminatieverklaring of een denderende solidariteitsactie. Een school is zoveel meer dan de kommer en kwel die we vaak in de media gepresenteerd krijgen.

Een goed personeelsbeleid wordt terecht een must genoemd. Scholen moeten absoluut ruimte krijgen voor de opvang en begeleiding van leraars. Evaluaties, functioneringsgesprekken, vorming, en nascholing zijn daarin belangrijke elementen. Een instrument als de vervangingspools kan goede diensten bewijzen, maar ingroeibanen zouden ook langer in de tijd kunnen worden gespreid. Niet iedereen wil per se direct fulltime werken. En als er een perspectief blijft, vermindert wellicht het aantal afhakers.

Ik las gisteren in de krant dat in Nederland het aantal afgestudeerde leerkrachten dat in het onderwijs werkt, tussen 1990 en 1998 gestegen is van 58 naar 77 procent. Belangrijke voorwaarden om in het onderwijs te blijven, bleken kleine klassen, een vaste job, werk dicht bij huis, en lesgeven in het eigen vak te zijn. Ook in Nederland kampt men met een tekort aan leerkrachten. Onlangs regelden ze hun zogenaamde zij-instroom. Iemand die geen lesbevoegdheid heeft, kan daardoor toch in het onderwijs aan de slag en kan tegelijkertijd een pedagogisch diploma halen. Wij kennen dat systeem in Vlaanderen al langer, maar we moeten dringend werk maken van een serieus loon voor wie zijn getuigschrift pedagogische bekwaamheid nog moet halen. Ik hoor daar ontstellende verhalen over. Met een betere regeling kunnen we nieuwe men-

Ramon

sen aantrekken voor het onderwijs, en ze daar ook houden.

In een goed personeelsbeleid moeten we ook denken aan de lange termijn. Daarover kunnen we in de beleidsnota wat te weinig vinden. De loopbaan van een leraar is een vlakke, misschien wel een te vlakke loopbaan. Dat kan ook letterlijk tot verflakking leiden. Inzake differentiatie in de loopbaan staan we nog maar aan het begin. Taak- en functieverandering in de school zelf biedt maar beperkte mogelijkheden. Waarom niet een paar nieuwe mogelijkheden van loopbaanplanning op lange termijn verkennen ?

We zouden de beschotten tussen onderwijs en maatschappij kunnen slechten. We denken nog te veel in termen van 'of' in plaats van 'en'. Waarom kan men niet halftijds lesgeven en halftijds in een bedrijf werken, halftijds lesgeven en halftijds in het jeugdwerk actief zijn, of halftijds lesgeven en halftijds als straathoekwerker functioneren ? Waarom geen formules uitwerken voor langere afwezigheden, bijvoorbeeld een soort van detachering naar allerlei werkvelden in de samenleving ? We denken te weinig innoverend en blijven te lang vastzitten in bekende patronen.

Ik wil het ook hebben over de kwaliteit en professionaliteit van onze leerkrachten. Levenslang en levensbreed leren geldt a fortiori voor de leraar. Een paar evaluaties worden in het vooruitzicht gesteld. Ik hoop dat we daarmee niet te dicht bij de bestaande realiteit en onderwijspraktijk blijven, en dat we ook hierbij ver in de toekomst zullen kijken. Welke rol immers zal de leraar binnenkort vervullen ?

Ik geloof niet dat de school weer een ruimte wordt voor vrijetijdsbesteding, al betekende scholè in het Grieks zoveel als vrije tijd. Ik geloof met andere woorden niet dat de school nog enkel een ruimte wordt voor sport, theater en dans omdat je dat nu eenmaal niet alleen kunt doen. De individualisering van het leerproces door middel van computer en internet wordt een feit. Lesgeven en les krijgen, zullen inderdaad nooit meer worden als voorheen. Er dringt zich een begeleiding op van de leerlingen bij het verwerken van allerlei soorten van informatie die ze van het net plukken, en het leggen van verbanden daartussen. Het is hoog tijd om ook op dit vlak innovatief en toekomstgericht te beginnen denken.

Ik sluit af met een project waar de minister terecht veel aandacht aan besteedt, het welbevinden van leraars. Dit heeft uiteraard met meer te maken dan met infrastructuur of leermateriaal, hoe belangrijk deze zaken ook mogen zijn. Ik heb hierover nog de volgende vragen. Zijn de leerkrachten zich voldoende bewust van de maatschappelijke context waarin hun leerlingen zich bevinden ? Ik verwijs dienaangaande vooral naar het technisch en beroepsonderwijs. Kunnen ze voldoende communiceren met hun leerlingen of kunnen ze dat niet ? Voelen ze zich gedropt in een voor hen totaal onbekende jongerencultuur ? Is er op school voldoende aandacht voor teamwork ? Is er voldoende tijd voor coaching ? Hoe inhoudelijk en hoe hoog is de participatiegraad van leraars ? Dit zijn stuk voor stuk elementen die een invloed hebben op het welbevinden van leraars. Een niet onbelangrijk detail in dit verband is dat tevreden leraars een grotere kans hebben om verdraagzame leerlingen te hebben. (*Applaus bij de SP, de VLD, AGALEV en VU&ID*)

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, sta me toe het te hebben over twee thema's, met name het levenslang leren en het onderwijs in Brussel.

Wat het levenslang leren betreft, besteedt de beleidsnota van de minister terecht heel wat aandacht aan de optimale participatie aan de kennismaatschappij van alle burgers. Ik ga niet op alles in, maar wil toch even stilstaan bij het punt van de arbeidsflexibiliteit. Bepaalde onderwijsformules moeten die flexibiliteit vergemakkelijken. Omwille van familiale of persoonlijke redenen zullen mannen en vrouwen hun beroepsloopbaan in toeneemende mate éénmaal of meerdere malen onderbreken. Het grote obstakel vandaag is niet het tijdelijk uit de arbeidsmarkt stappen, maar wel het opnieuw aansluiten bij een specifieke job of bij de arbeidsmarkt in het algemeen.

Het volwassenenonderwijs, bedoeld als updating van kennis, kan hierin een toenemende positieve rol spelen. Daarom houden wij een pleidooi voor een flexibel onderwijsaanbod in het volwassenenonderwijs, dat rekening houdt met de noden van de arbeidsmarkt. Werkgevers en overheid dragen hierin een belangrijke verantwoordelijkheid. Op deze wijze kan men echt groeien tot een beter samengaan van de noden van gezinnen en arbeid, en kan men ervoor zorgen dat arbeidsflexibiliteit er echt

Grouwels

komt in functie van familiale en persoonlijke noden, en niet alleen omwille van economische noodwendigheden.

Wat Brussel betreft, verheugt het ons dat de minister in haar beleidsnota uitdrukkelijk zegt dat er bijzondere aandacht en zorg moet worden besteed aan het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Ik wil van dit debat gebruikmaken om de aandacht van de minister te vestigen op een aantal problemen waarover in de beleidsnota met geen woord wordt gerept, maar die voor het Brussels onderwijs toch levensbelangrijk zijn.

Ten eerste spreekt men in de beleidsnota van een netoverschrijdende ondersteuningsstructuur waarop Vlaamse basisscholen in Brussel onder bepaalde voorwaarden een beroep zullen kunnen doen. Het Brusselse basisonderwijs nam op 15 februari kennis van de intenties van de Vlaamse regering en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor het opzetten van een ondersteuningsstructuur voor de Brusselse basisscholen. De problematiek van de taal- en culturele heterogeniteit van de schoolbevolking beperkt zich echter niet tot 35 scholen. Alle 113 Brusselse scholen worden ermee geconfronteerd, maar het plan maakt de ondersteunende structuur slechts mogelijk voor 35 scholen. Voorziet de minister in middelen om dit interessant en belangrijk project ook ingang te laten vinden in de andere Brusselse basisscholen en om het begeleidingsteam uit te breiden ?

Ten tweede moet aansluitend bij het taalbeleid ook werk worden gemaakt van een inschrijvingsbeleid. Het 'engagement voor het Nederlands' moet een element vormen van dat inschrijvingsbeleid in de Nederlandstalige Brusselse scholen. Scholen moeten worden gesteund bij de vorming van de directies en geholpen via een netoverschrijdend overlegplatform in een bepaalde regio. Over het inschrijvingsbeleid bestaat nu heel wat verwarring en onzekerheid. Engagement voor het Nederlands moet een heel belangrijk element van dit beleid worden in de Brusselse Nederlandstalige scholen. Ik heb het natuurlijk over het engagement van de ouders voor de kinderen.

Ten derde worden ook de secundaire scholen in Brussel steeds meer geconfronteerd met een gedifferentieerd publiek en met een taalprobleem. Een deel van de anderstalige kinderen slaagt er niet in om na een schoolloopbaan in het Brussels basisonderwijs, die toch 9 jaar bedraagt, het Nederlands voldoende te beheersen om het secundair onder-

wijs zonder taalproblemen te volgen. Hierdoor ontstaat een ware kloof tussen beide onderwijsniveaus. Het taalbeleid en de ondersteuning van de basisscholen moeten daarom worden voortgezet in het secundair onderwijs. Zal de minister maatregelen treffen om deze lacune in te vullen ?

Ten vierde hebt u het in de beleidsnota terecht over de waardering van de leerkracht door de samenleving. Heel wat elementen die u aanhaalt zijn uitermate belangrijk : een herkenbare schoolcultuur, teamwork en de reële participatie van de leerkracht. Toch wil ik even uw aandacht vragen voor de zeer specifieke situatie waarin de Brusselse leerkracht zich bevindt. In het Nederlandstalig onderwijs hebben leerkrachten in scholen met een multiculturele en meertalig schoolpopulatie een heel zware opdracht. Door de moeilijkheidsgraad ervan worden de Brusselse scholen geconfronteerd met een grote uitstroom van leerkrachten naar scholen in Vlaanderen. Brusselse scholen moeten nochtans gemotiveerde leerkrachten gedurende een lange tijd in hun schoolteam kunnen houden om de continuïteit van het schoolproject te verzekeren. Voor scholen met een zeer gedifferentieerde populatie is een vast schoolteam, dat aan een project voor schooltaalbegeleiding werkt, immers een noodzaak.

Wil men de toekomst van het Nederlands onderwijs in Brussel veilig stellen, dan moet de kwaliteit van dat onderwijs behouden blijven. Leerkrachten die bewust kiezen voor het Brussels onderwijs en bereid zijn daarvoor extra inspanningen te leveren, moeten op een efficiënte manier worden ondersteund en aangemoedigd. Als ze daarvoor bijkomende opleidingen volgen, zoals 'intercultureel onderwijs', 'zorgverbreding' of specifiek Brusselse nascholingsprogramma's, of als ze het getuigschrift 'Frans tweede taal' behalen, moeten ze daarvoor worden gehonoreerd. Wil de minister maatregelen overwegen om de leerkrachten te stimuleren op een positieve wijze te kiezen voor de complexe situatie van de Brusselse scholen ?

Ten vijfde stelt u in de beleidsnota dat de regering voorziet in een substantiële verhoging van de middelen voor infrastructuur. De onderwijsinfrastructuur is er in Brussel, net zoals in de rest van Vlaanderen, slecht aan toe. Door de groeiende schoolpopulatie stellen we vast dat een groot aantal Nederlandstalige kleuter- en basisscholen letterlijk uit hun voegen barsten. Veel Brusselse lagere scholen komen in een echte nood situatie terecht. Daarom dring ik er bij u op aan om Brussel een belangrijke plaats te geven bij het afwegen van de diverse desiderata in relatie tot de budgettaire mogelijkheden.

Grouwels

Ten zesde vind ik het bijzonder positief dat de minister zich voluntaristisch opstelt tegenover het deeltijds kunstonderwijs. Ze wil een regeling uitwerken voor de Brusselse scholen en de scholen in de Rand. Ik veronderstel dat de minister bedoelt dat de VGC bij dit overleg moet worden betrokken en niet, zoals vermeld in de nota, de Brusselse gewestregering. Hier zou ik graag een antwoord op krijgen.

Tot slot wil ik nog aanhalen dat de CVP-fractie de evolutie van de Franstalige scholen in de Rand op de voet zal volgen. We willen erop toezien dat ze beantwoorden aan hun doelstelling, namelijk de integratie van de Franstaligen in de Rand. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik ben al 29 jaar en 2 maanden actief in de gemeentepolitiek. Het is de eerste keer dat ik voor slechts vijftien verkozenen het woord voer. Ik ben er echter van overtuigd dat niet kwantiteit, maar kwaliteit telt. (*Applaus*)

Ik zal beginnen met een tiental positieve aspecten van de beleidsnota. Er wordt veel aandacht besteed aan de autonomie van de school, de kwaliteitszorg en de kwaliteitsbewaking. Ze garandeert deugdelijk onderwijs in al zijn vormen, ook voor de sociaal-cultureel zwakkere ouders en leerlingen.

Ten tweede wordt er gepleit voor een vereenvoudigde en effectieve regelgeving. Het verlichten van de administratieve belasting in het onderwijs is alvast een goed streefdoel. De overheid zal zich concentreren op haar kerntaken en beantwoordt daarmee aan het principe dat privé-initiatief de regel is en de overheidsinterventie de uitzondering. Ik vermoed dat zowat iedereen, ook de heer Martens, het op dat punt met me eens is.

Ten derde is het de bedoeling het aantal gekwalificeerde schoolverlaters te verhogen, of met andere woorden, het aantal leerlingen dat het einde van de leerplicht bereikt zonder een diploma of getuigschrift met 20 percent te verminderen.

Ten vierde zal bijzondere aandacht gaan naar de zwakste groep : de leerlingen van het deeltijds en het buitengewoon onderwijs. De Vlaamse sociale akkoorden moeten een hoofdstuk werkgelegen-

heid voor deze – meestal kansarme – jongeren omvatten.

Ten vijfde werden, om de participatie van kansarme ouders te stimuleren en te vergroten, in aansluiting op het onderwijsvoorrangsbeleid afspraken gemaakt met de welzijnssector over de organisatie van schoolopbouwwerk. Dit helpt kansarme ouders en jongeren om op termijn zelfstandig voor hun belangen op te komen in de school en in de onderwijsstructuren.

Ten zesde moet de draagkracht van scholen, leerkrachten en CLB's inderdaad aanzienlijk worden versterkt zodat adequater op allerlei gezinsgebonden, persoonlijke of gezondheidsproblemen, antisociaal gedrag of geweld kan worden ingespeeld. Deze problemen moeten uiteindelijk worden voorkomen. Het samenwerkingsproject tussen onderwijs en welzijn, dat verschillende initiatieven coördineert en waarbij verschillende beleidsdomeinen betrokken zijn, verdient vanuit sociaal-ethisch standpunt dan ook alle lof en eenneders steun.

Ten zevende wordt in de beleidsnota gestreefd naar meer samenwerking tussen de verschillende onderwijsnetten. De nieuwe initiatieven en projecten die de Vlaamse regering ontwikkelt en/of ondersteunt zullen voortaan netoverschrijdend gebeuren. Coördinatie en samenwerking tussen netten en types van onderwijs staan daarbij centraal. Het decreet op de CLB's maakt het vanaf 1 september 2000 mogelijk dat de netoverschrijdende stuurgroep een betere samenwerking tussen de netten doet resulteren in netoverschrijdende projecten.

Wat het tertiair onderwijs betreft wil de overheid rationaliseren door de middelen optimaal te besteden en de instellingen tot meer samenwerking te brengen. De regering zal de hogescholen en universiteiten vragen meer aandacht te besteden aan het certificeren van de kwalificaties van jongeren die het tertiair onderwijs voortijdig verlaten. Dit is heel belangrijk.

Een achtste punt is de modularisering van het beroepsonderwijs en het streven naar erkende certificaten, namelijk deelkwalificatie en deeldiploma.

Ten negende zal het recht op inschrijving in alle onderwijsinstellingen worden gewaarborgd. Weigeringen op grond van huidskleur, nationale of etnische afstamming, afkomst of geslacht zullen in alle omstandigheden worden bestraft. Bij weigering van de inschrijving zal de absolute noodzaak daar-

Moreau

van door de onderwijsinstelling moeten worden aangetoond.

Een weigeringsbeslissing van een inrichtende macht moet gemotiveerd zijn. Het komt de rechter toe het in aanmerking genomen criterium om een inschrijving te weigeren op zijn wettigheid te toetsen. Ondanks deze wetgeving komt het toch nog steeds voor dat kinderen zonder grondige reden in sommige onderwijsinstellingen niet worden ingeschreven of na inschrijving niet meer welkom zijn. In dit verband denk ik aan het voorbeeld van Séverine Brion in het Brussels Franstalig Onderwijs. Deze jonge vrouw, die ervan droomde kleuterleidster te worden, werd door het Brusselse Instituut Francisco Ferrer de laan uitgestuurd nadat zij eerst was ingeschreven. Gelukkig is het in dit concrete geval, na protest en betoging, nog goed afgelopen. Toch moeten dergelijke praktijken voor eens en voor altijd tot het verleden behoren.

Op het tiende positief punt, het vervangingspoolstelsel, zal ik niet dieper ingaan omdat de heer Demeulenaere het daarover uitvoerig heeft gehad.

Ik had graag nog de aandacht gelegd op een viertal beleidspunten die een dringende oplossing vragen. Een eerste punt is dat er in het domein van de beroepsopleiding verschillende actoren actief zijn, zoals de opleidingscentra van de middenstand – het VIZO –, de beroepsopleiding in het volwassenenonderwijs of het onderwijs voor sociale promotie en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding. De verschillende mogelijkheden moeten beter op elkaar worden afgestemd. Complementariteit beantwoordt immers beter aan het rationeel gebruik van middelen. Hier zou moeten worden bespaard.

Vervolgens zou een concreet actieplan moeten leiden tot een efficiënter en effectiever samenwerking tussen onderwijs en bedrijfswereld. Een flexibele afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt is noodzakelijk. Er moet dringend werk gemaakt worden van een betere voorbereiding op de arbeidsmarkt, meer deskundige inbreng van het bedrijfsleven in de kwaliteitszorg van de onderwijsinstellingen en het aanwenden van de deskundigheid uit de bedrijfswereld om lesopdrachten in het onderwijs tegen betaling te laten uitvoeren.

Het systeem van voldoende kwalitatieve stageplaatsen in de bedrijfswereld moet beter en breder worden uitgebouwd. Het is een goede zaak dat de

minister de leerplannen tot de essentie wil beperken om leerkrachten creatiever te laten inspelen op thema's die de jongeren bezighouden.

Een volgend belangrijk thema is het onderwijs aan zieke kinderen. Uit doorlichtingen blijkt dat er nog te veel langdurig zieke jongeren thuis, in een psychiatrische instelling of in om het even welk ziekenhuis verstoken blijven van onderwijs met als gevolg schoolachterstand en zittenblijven. Dit is een voldoende reden om aan zorgverbreding te doen. Hier kan het vooropgestelde doel niet worden gerealiseerd zonder dringende prioritaire maatregelen en drastische investeringen in onderwijs aan huis en in de ziekenhuisscholen. Net zoals alle kinderen hebben ook zieke kinderen recht op kwalitatief onderwijs, ongeacht de kostprijs van deze onderwijsvorm.

Ten slotte wens ik nog even stil te staan bij de optimale aanwending van de schoolinfrastructuur. Het is wenselijk deze infrastructuur toegankelijk te maken voor de samenleving en ze open te stellen voor de inwoners. Dit kan pas na rijp beraad en ernstig overleg met alle mogelijke actoren. Aangezien de scholeninfrastructuur peperduur is, zou men daar meer gebruik van moeten maken. De gebruikers moeten als geresponsabiliseerde consumenten het gebruik ervan dan ook betalen. Op die manier zullen de gedane investeringen door meer schouders worden gedragen.

De sportinfrastructuur – turn- en sportzalen, sportterreinen en sportvelden – worden ter beschikking gesteld van de belangstellende sportverenigingen en eventuele andere verenigingen. De onderwijs-, computer- en de restaurantinfrastructuur kan, weliswaar onder strenge voorwaarden, worden gebruikt na schooltijd. De parkeerterreinen van de scholen worden buiten de schooluren, de weekends, tijdens schoolvrije dagen en schoolvakantie voor het grote publiek opengesteld. Dit zal heel wat parkeerproblemen oplossen. De optimale aanwending van de scholeninfrastructuur is gebaseerd op goed openbaar bestuur. De taak van alle overheden bestaat erin om tegen een zo laag mogelijke prijs een zo goed mogelijke dienstverlening aan zoveel mogelijk burgers te verzekeren.

Plaatselijke driehoekssamenwerking tussen scholen, stad of gemeente en verenigingen steunt verder op het principe van de subsidiariteit. Men heeft het daar al vaak over gehad. Laten we er nu eens werk van maken. Alles willen reglementeren van bovenuit is uit den boze. De creativiteit van de lo-

Moreau

kale actoren – school, gemeentebestuur, verenigingen – moet worden aangemoedigd en versterkt.

De hogere overheid moet in deze materie haar functie van voogdij-overheid beperken tot bijvoorbeeld nagaan of de plaatselijke getroffen beslissingen al dan niet beantwoorden aan de legaliteitsnormen. De hogere overheid moet met andere woorden alleen zorgen dat alles verloopt binnen het wettelijk kader, meer niet.

Men moet aan het lokale bestuur, de scholen en de verenigingen voldoende autonomie en veel meer creativiteitsruimte laten. Op die manier worden de doelstellingen van meer en betere rationalisatie, minder bureaucratie, efficiëntere aanwending van de beschikbare geldmiddelen en beter bestuur verwezenlijkt.

Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, rekening houdend met de budgettaire mogelijkheden van de onderwijsbegroting doe ik een oproep aan alle Vlaamse parlementsleden om, waar een netoverschrijdende samenwerking mogelijk is, die volop te steunen in het belang van de ouders en de leerlingen en dus in het belang van de Vlaamse Gemeenschap. Mevrouw de minister, ik sta volledig achter uw beleidsnota, weliswaar met een kritische ingesteldheid. (*Applaus*)

De voorzitter : We feliciteren de heer Moreau voor zijn maidenspeech in het parlement. (*Applaus*)

Hij heeft zich trouwens ook gehouden aan de hem toegekende spreektijd. De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, de heer Van Nieuwkerke zei het al en ik wil dat hier nog eens herhalen : de SP-fractie vreest dat de veelheid van ministeriële voorstellen ervoor zal zorgen dat men niet aan de verwachtingen zal kunnen voldoen. De verwachtingen zijn binnen de onderwijswereld hooggespannen. Het risico is groot dat een aantal beloften niet wordt waargemaakt. Want de vele voorstellen vereisen een pak middelen, en die laatste zijn schaars. Het onderwijsveld heeft geen behoefte aan een massa bijkomende initiatieven en zeker niet aan nieuwe regelgeving, op een ogenblik dat de sector de hervormingen van de afgelopen jaren nog moet verwerken.

Uit de beleidsnota blijkt dat de minister zich daar wel bewust van is. Ze is bereid om de onderwijsinstellingen maximaal te ondersteunen bij de implementatie van de vernieuwingen. En de overbevraging van het onderwijs wil ze actief tegengaan.

Een van de grote hervormingen die verder moet worden doorgevoerd, is de herstructurering van het gemeenschapsonderwijs. De democratische fracties van het parlement dragen een grote verantwoordelijkheid. Op hun initiatief is in 1998 het bijzonder decreet volledig herzien. Om deze belangrijke hervorming te doen slagen, moet het gemeenschapsonderwijs over de nodige middelen beschikken en moeten de nieuw gevormde scholengroepen voldoende omkaderd zijn. Op dit ogenblik vangen we – en hopelijk is dat ook voor de minister het geval – nogal wat signalen op dat de huidige omkadering echt ontoereikend is. De scholengroepen moeten minstens kunnen rekenen op een schoolvrije algemene directeur en op een professionele, goed uitgebouwde en echt ondersteunende administratie.

Ook andere recente hervormingen moeten nog in uitvoeringsbesluiten worden vertaald. Sommige maatregelen zouden volgend schooljaar van kracht moeten zijn. Maar tot vandaag is het noodzakelijke besluit van de Vlaamse regering niet klaar. We denken dan onder meer aan het mandaat van de directeurs van het secundair onderwijs, waarvan de invoering reeds met een jaar is uitgesteld tot 1 september 2000. Onze vraag is duidelijk en dringend : zullen de nodige besluiten tijdig klaar zijn ?

Ook het decreet over het volwassenenonderwijs en het decreet over de centra voor leerlingenbegeleiding vergen nog uitvoeringsbesluiten. Sommige zijn nodig om het volgende schooljaar ordentelijk te kunnen starten. Het uitblijven van deze besluiten creëert onzekerheid, en is niet bevorderlijk voor de door iedereen noodzakelijk geachte rust. Het zou goed zijn dat de minister ter gelegenheid van de bespreking van de beleidsnota duidelijk maakt welke uitvoeringsbesluiten bij decreten van de voorbije zittingsperiode zij nog overweegt voor te leggen.

De reeds goedgekeurde hervormingen moeten in alle rust worden doorgevoerd. Maar dat mag ons er niet van weerhouden om nieuwe initiatieven te nemen. De inspanningen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, zijn een continu proces. Alleen zullen we in de toekomst nog meer de nadruk moeten leggen op de inhoudelijke aspecten van het onderwijs. Want de noodzakelijke structuurhervormingen zijn achter de rug. Als we een hoogstaand, modern en echt democratisch onder-

Suykens

wijs willen, kunnen we niet garanderen dat er totale rust in de sector heerst. Het onderwijs is altijd in beweging.

We mogen niet uit het oog verliezen dat de daadwerkelijke realisatie van gewenste vernieuwingen uiteindelijk afhangt van diegenen die ze in de praktijk moeten brengen : schoolbesturen, directeurs, leerkrachten en CLB-medewerkers. Dat betekent niet dat zij het laatste woord moeten krijgen. We zijn het volmondig eens met het primaat van de politiek. Maar voor de SP-fractie is de voorrang van de politieke besluitvorming enkel van toepassing op de werkzaamheden van de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement. Zij hebben het voorrecht en de verantwoordelijkheid om in overeenstemming met de Grondwet de uiteindelijke beslissingen inzake onderwijs te nemen. In de beleidsnota is echter niet altijd even duidelijk wie precies wordt bedoeld met de overheid. Instanties als de inspectie, Klasse, de DVO of de Koning Boudewijnstichting kunnen wel de nodige ondersteuning bieden maar kunnen niet de plaats innemen van de overheid en hun eigen verwachtingen stellen ten opzichte van de scholen

De overheid moet het kader uittekenen waarbinnen de lokale schoolbesturen zich vrij kunnen bewegen. Ze moet er ook voor zorgen dat de schoolbesturen hun opdracht naar behoren kunnen vervullen. Naast de overheid hebben de scholen, directies, leerkrachten en ouders, maar ook het bedrijfsleven en de lokale gemeenschap een eigen verantwoordelijkheid om die onderwijsdoelstelling mee te helpen realiseren.

De minister vraagt dat alle partners de beslissingen van de overheid respecteren en loyaal meewerken aan de realisatie ervan. Na overleg moet de overheid in het algemeen belang knopen kunnen doorhakken. Maar wat is het algemeen belang ? De gemeenschap heeft er in ieder geval belang bij dat voor belangrijke vernieuwingen in het onderwijs een zo ruim mogelijk draagvlak bestaat. Onderwijs draait immers in essentie om mensen : directeurs, leerkrachten, ouders en leerlingen. Opdat deze betrokkenen belangrijke beslissingen zouden mee dragen, moeten ze goed geïnformeerd zijn en hun mening kunnen uiten. Er zijn helaas veel voorbeelden van onderwijsvernieuwingen die in theorie veelbelovend waren maar die hun uitwerking in de praktijk hebben gemist.

Nieuwe onderwijsmaatregelen moeten nu een hele procedure van adviezen en onderhandelingen

doorlopen. Dit vergt tijd. Deze tijdsinvestering kan op termijn renderen als de belangrijkste partners de vernieuwingen mee ondersteunen en ze helpen realiseren. Natuurlijk mogen de inspanningen en de tijd voor het overleg niet nodeloos aanslepen. De consultatie en het overleg moeten efficiënt verlopen. De VLOR werd destijds opgericht om de overheid op een structurele wijze, onderwijskundig goed gestoffeerde adviezen te verstrekken over de aanpassing van het onderwijs aan de maatschappelijke evolutie.

We begrijpen de bekommernis van de minister om de efficiëntie van de VLOR te verhogen en om de stem van de gewone leerkrachten meer te laten doorklinken. De rol en de efficiëntie van de VLOR zijn voor ons bespreekbaar. Het is inderdaad aangewezen om tot een duidelijkere afbakening te komen tussen de diverse advies-, overleg- en onderhandelingsorganen, zodat overlappings kunnen worden vermeden. De zuivere personeelsproblematiek moet daarbij zeker voorbehouden blijven voor de syndicale onderhandelingen.

Het is noodzakelijk dat zowel de inrichtende machten als de vakbonden hun plaats binnen de VLOR behouden. Het zijn belangrijke betrokkenen die het beleid mee helpen realiseren. Zonder hen is het risico groot dat de VLOR wordt herleid tot een loutere praatbarak die geen impact meer heeft op het beleid, met alle gevolgen. Hoe wil men bijvoorbeeld met de invoering van de eindtermen enige kans op slagen hebben als de vertegenwoordigers van het personeel en de inrichtende machten niet van bij het begin zijn geïnformeerd ? Kan men dan nog verwachten dat ze de scholen ondersteunen en bijstaan bij het invoeren van die vernieuwing ?

We hebben er geen bezwaar tegen dat het veld meer bij de VLOR wordt betrokken, op voorwaarde dat dit niet zal leiden tot een uitbreiding van het aantal leden van de algemene raad of van het vast bureau. We vragen ons af hoe men dit op een efficiënte wijze kan doen. Het lijkt ons niet evident om een rechtstreekse vertegenwoordiging van mensen uit het veld te realiseren. Zal de overheid hiervoor dan zelf verkiezingen organiseren of zal dit via verenigingen verlopen ? Welke verenigingen zijn daarvoor voldoende representatief ? Hoe garandeert men dat een rechtstreeks verkozen na een tijdje niet uitsluitend namens zichzelf spreekt ? Hoe vermijdt men dat er nieuwe, parallelle organisaties worden opgericht waardoor een ondoorzichtig kluwen van belangengroepen ontstaat ?

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Collega, ik begrijp uit uw uiteenzetting dat u er zich akkoord mee verklaart dat de rechtstreeks betrokkene rechtstreeks vertegenwoordigd zou worden in de VLOR. U pleit er ook voor om de vertegenwoordiging van de inrichtende machten en de vakbonden te behouden, in welke vorm dan ook maar in ieder geval zonder het totale aantal te verhogen. Ik heb de minister horen vertellen dat zij bereid is daar een fundamenteel debat over te voeren in de commissie. Bent u het er mee eens om daar ook het fundamentele debat te voeren over de plaats en de rol van het middenveld ? Immers, als u de vraag stelt of rechtstreeks betrokkenen niet op een bepaald ogenblik uit eigen naam spreken, dan stel ik me met evenveel recht die vraag bij sommige vertegenwoordigers in adviesorganen.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer Suykens, is het niet onvermijdelijk dat elke mens zich op elke plaats bevindt met zijn eigen verleden, kennis en inzichten ? Dat geldt ook voor ons, parlementsleden. Ik denk dat dat niet kan worden uitgesloten.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Mijnheer Van Dijck, u zit hier niet als Kris Van Dijck maar als vertegenwoordiger van een bepaalde politieke partij

De heer Kris Van Dijck : Ik zit hier wel met mijn eigen ervaringen en inzichten. Het gaat om de discussie waarom men eigenlijk bij een bepaalde partij zit, bijvoorbeeld omdat men zich thuis voelt in een bepaalde groep. Als we van vandaag op morgen tabula rasa zouden maken en we zouden afspreken om hier allemaal als individu te zitten, dan weet ik zeker dat men vooraleer het jaar om is, opnieuw zal eindigen met groepen van mensen met gelijkgezinde ideeën. Een politieke partij is voor mij een binding van mensen met dezelfde overtuigingen en visies.

De voorzitter : De heer Suykens heeft het woord.

De heer Lucien Suykens : Daar kan ik inkomen. We hebben ook geen bezwaren om de VLOR te hertekenen, maar we zouden niet graag zien dat de inrichtende machten en vakbonden gewoon aan de deur zouden vliegen. Ze moeten niet minimaal vertegenwoordigd zijn, zoals het nu in de beleidsnota stond, maar moeten wel afgeslankt worden. Dat is mijn persoonlijk standpunt en ook dat van onze fractie : een afgeslankte versie van vertegenwoordiging van inrichtende machten en vakbonden. Het veld, zoals men dat zo graag noemt, mag daar gerust in vertegenwoordigd zijn. Als men onze prakti-

sche bezwaren kan oplossen, hebben we er geen moeite mee dat de VLOR hertekend wordt.

Ik heb nog een laatste opmerking over de werking van de VLOR. De Vlaamse onderwijsraad moet, naast haar hoofdtaak om de overheid te adviseren, ook dienen om overleg te organiseren. Die overlegfunctie is belangrijk, zeker als we meer netoverschrijdende samenwerkingen willen stimuleren. De VLOR biedt immers een forum waar de vertegenwoordigers van de netten gezamenlijke afspraken kunnen maken, en waar ze hun beleid op elkaar kunnen afstemmen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een non-discriminatieverklaring en het opstellen van beroeps- en opleidingsprofielen. Dit moet ook in de toekomst mogelijk blijven. Daarom vragen wij ons af of een permanent overlegplatform voor de waardering van het technisch onderwijs en beroepsonderwijs eventueel samen met de Koning Boudewijnstichting kan worden opgericht. De Koning Boudewijnstichting is geen overlegorgaan. Het is zelfs geen Vlaamse maar een federale instelling.

Nadenken over de vernieuwing en de verbetering van het onderwijs is niet enkel de taak van de overheid. Ook op het niveau van de school moet men daar continu mee bezig zijn. Daarom zijn wij, evenals de minister, voorstander van een grotere klemtoon op de interne kwaliteitszorg van de scholen. Het schoolteam moet zelf in staat zijn om continu de concrete processen op school systematisch te verbeteren. Het schoolwerkplan is hierin een centraal element. Het is een gecoördineerd plan om de eigen schoolorganisatie permanent te vernieuwen en te verbeteren. De externe kwaliteitscontrole via doorlichtingen moet voor de scholen vooral een hulpmiddel zijn om het eigen beleid bij te sturen. Scholen moeten hier geenszins voor vrezen. Ze moeten integendeel hun voordeel halen uit de deskundige kijk van een buitenstaander op de eigen manier van functioneren.

Kwaliteit heeft eveneens te maken met het proces dat de leerlingen hebben doorlopen. Men moet ook de startsituatie en de omgevingsfactoren in rekening brengen. Een eerlijke doorlichting is voor een school nuttig, omdat ze de school een sterktezwakteanalyse ter beschikking stelt. Om hier ook werkelijk iets mee te kunnen doen, is het even belangrijk dat de school bij het wegwerken van haar zwakke punten degelijk wordt begeleid. Een nauwere samenwerking tussen de pedagogische begeleidingsdiensten en de inspectie zou hier zeker toe bijdragen.

Suykens

We moeten ons hier tevens bezinnen over een kwantitatieve versterking van de pedagogische begeleidingsdiensten. Hieraan kan eventueel de voorwaarde van meer netoverschrijdende samenwerkingen worden verbonden. Als we de begeleiding even hoog inschatten als de doorlichting moeten we ervoor zorgen dat beide even goed bemand zijn. Dit is momenteel niet het geval.

De verdeelsleutel 45 percent voor de begeleiding en 55 percent voor de inspectie werd in 1991 vooropgesteld. Toen reeds werd deze verdeelsleutel als iets te ruim voor de inspectie beschouwd. Toch is hij gaandeweg nog meer in het voordeel van de inspectie geëvolueerd. De verhouding in de begroting 2000 bedraagt 57,5 percent voor de inspectie en 42,5 percent voor de begeleiding. Dit kan zo niet verder.

Men kan niet werken aan onderwijsvernieuwing en kwaliteitsverbetering zonder een gemotiveerd leerkrachtenkorps. De herwaardering van de leerkracht is dan ook een belangrijk aandachtspunt. De opleiding en de nascholing van leerkrachten vormen hierbij een wezenlijk element. De leerkrachten moeten immers een goede voorbereiding op hun veeleisende opdracht krijgen.

De leerkrachtenopleiding is sinds 1996 grondig hervormd. De eerste lichting gediplomeerden van deze hernieuwde opleiding zal dit jaar afstuderen. Het is het moment voor een eerste round-up. Voor een echte visitatie is het nog wat vroeg. Als men er alle opleidingen bij wil betrekken, kan dit overigens niet op één jaar tijd gebeuren.

In het geheel van de discussie inzake lerarenopleiding is weinig of geen aandacht besteed aan de problematiek van het verwerven van ervaring in het overbrengen van vakkennis. Zo stelt mijn fractie zich vragen bij het – voor de rest lovenswaardig – initiatief van topbedrijven om hun beste informatici tijdelijk aan scholen uit te lenen. Die beste informatici uit het bedrijfsleven zijn immers niet automatisch ook de beste lesgevers. Die informatici zouden hun kennis beter doorgeven aan leerkrachten die met beide voeten in het onderwijs staan.

Hierbij aansluitend zal men ook moeten discussiëren over de taakverdeling tussen universiteiten en hogescholen en, in het kader van de leerkrachtenopleiding, over een eventuele hertekening van de aggregaties en van de getuigschriften van pedagogische bekwaamheid.

Momenteel moet er dringend worden gezocht naar verschillende manieren om het lerarentekort zo goed mogelijk op te vangen. Het verhogen van het comfort van de leerkrachten is een van de strategische doelstellingen van de minister. Dit comfort is ongetwijfeld belangrijk voor leerkrachten die in moeilijker omstandigheden hun job moeten uitoefenen. Het volstaat niet dat de overheid erover zal waken dat de financiële middelen en de uren per leerkracht, bestemd voor de leerlingen in het beroepsonderwijs, hier maximaal worden aangewend. De tekst zou eigenlijk moeten gewagen van een integrale aanwending. Het zou nog beter zijn mocht het pakket lesuren voor de volle 100 percent worden aangewend.

De minister stelt in de context van een flexibeler organisatie ook voor om te onderzoeken of er nog voldoende grond bestaat om de bestaande toelatingsexamens te handhaven. Het toelatingsexamen voor geneeskunde en tandheelkunde is in 1997 in Vlaanderen ingevoerd. Met die toelatingsexamen wou de Vlaamse Gemeenschap beletten dat jonge mensen na een inspanning van zeven of meer jaar eventueel de toegang tot hun beroep zou worden ontzegd.

Er is van bij de aanvang gesteld dat er een evaluatie moest komen. De tijd is hier nu rijp voor. De toelatingsexamen mag de reeds bestaande ongelijkheid immers niet versterken. Het zou overigens ook nuttig zijn om dezelfde oefening en evaluatie te doen voor het toegangsexamen voor toekomstige burgerlijk ingenieurs.

Het regeerakkoord stelt dat het huidige hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen zal worden geïntegreerd. Het is echter belangrijk dat er in voldoende middelen wordt voorzien, zodat de hogescholen hun missie inzake volwassenonderwijs kunnen versterken. Dit laatste staat overigens ook expliciet in het regeerakkoord. Deze integratie zou voor volwassenen de drempel naar de hogescholen moeten verlagen.

Mevrouw de minister, de SP-fractie steunt uw beleidsnota met een wat kritische maar toch overwegend positieve ingesteldheid. (*Applaus bij de SP, de VLD, de CVP, AGALEV en VU&ID*)

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik beperk me tot zes standpunten die aansluiten bij het betoog van mijn CVP-fractiegenoten en onderstreep een aantal essentiële noties.

De Meyer

Ten eerste : kinderen en jongeren hebben in deze postmoderne samenleving meer dan ooit nood aan zingeving en waardebeseft. Daarom is een uitdrukkelijke waardering en ondersteuning voor geprofileerde pedagogische projecten noodzakelijk.

Ten tweede : elke school moet een open school zijn en samenwerking stimuleren, in eerste instantie met de ouders. Een maximale afstemming van het schoolgebeuren op het opvoedingsmilieu thuis is noodzakelijk. Ouderverenigingen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. De centra voor leerlingenbegeleiding moeten goede perspectieven geven op aangepaste vormen van leerlingenbegeleiding. Ook een ruimere samenwerking met instellingen uit de cultuur-, welzijns- en sportsector en met andere maatschappelijke actoren moet worden onderzocht en benut. Het is vanzelfsprekend dat TSO en BSO goede contacten onderhouden met de nijverheid en op dit vlak concrete samenwerkingsmogelijkheden uitbouwen. De samenwerking tussen scholen onderling moet verder worden gestimuleerd. De implementatie van de scholengemeenschappen is in dit verband uiteraard belangrijk. Netoverstijgende samenwerking kan, maar wordt in deze beleidsnota te eenzijdig als enig model gepromoot.

Ten derde : de vitale pedagogische vrijheid moet gewaarborgd blijven, niet alleen omdat dit een klassiek grondwettelijk recht is, maar omdat het verleden heeft bewezen dat dit veelal kwaliteitsvol onderwijs stimuleert. Directies, personeelsleden en inrichtende besturen zijn bang voor een toenemende bemoeienis vanwege de overheid, die op pedagogisch vlak sturend en sanctionerend zou optreden. Deze bezorgdheid horen we zeer sterk in het onderwijsveld, waar men de beleidsnota met veel aandacht heeft gelezen.

Ten vierde : de betrokkenheid bij het beleid, onder meer in de VLOR en bij ander overleg van representatieve vertegenwoordigers, is essentieel. Representativiteit, deskundigheid en verantwoordingsplicht moeten steeds gewaarborgd blijven. Dit betekent niet dat er niets kan worden verbeterd aan overlegstructuren en -modellen, maar het zou niet verstandig zijn het middenveld uit te willen schakelen. Ik ben echter reeds ten dele gerustgesteld door dit debat, en zeker door het betoog van de heer Suykens.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Mijnheer De Meyer, u hebt het over de representatieve vertegenwoordiging, maar wie zal een onderwijzer die geen lid is van een vakbond in de VLOR vertegenwoordigen ?

De heer Jos De Meyer : U hebt zeer slecht geluisterd naar mijn betoog. Mocht u goed hebben geluisterd, dan had u geweten dat deze vraag overbodig is.

De voorzitter : De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen : Mijnheer De Meyer, u blijft blijkbaar met een onvoldaan gevoel zitten. Moet ik daaruit opmaken dat de CVP stelt dat ze de rechtstreekse vertegenwoordiging niet neemt ? Beschouwt ze de huidige vakorganisaties en hun inrichtende machten als de primus inter pares ? Vindt ze de andere georganiseerde actoren op dat middenveld – ik heb het dus niet over individuele actoren – dus onbelangrijk ?

De heer Jos De Meyer : Dat heb ik hoegenaamd niet gezegd. Ik heb daarnet zeer goed begrepen dat er binnen de meerderheid nog uitgebreid overleg moet plaatsvinden over de vraag hoe men dit concreet zal invullen. Dat vind ik ook niet abnormaal. Als ik het betoog van de heer Denys en dat van de heer Suykens hoor, dan stel ik vast dat er sprake is van een bijzonder groot verschil. Laten we dus nog maar even afwachten.

Ten vijfde : om de beleidsnota goed te begrijpen raad ik iedereen aan de nota van het VLD-congres 'Een liberaal onderwijsconcept voor het Vlaanderen van morgen' te herlezen. Ik merk trouwens dat velen uit de VLD-werkgroep Onderwijs een belangrijke plaats hebben gekregen in het nieuwe onderwijskabinet. Ik heb meer dan één essentieel onderscheid gemerkt tussen de congresstukken en de beleidsnota, maar ik som er slechts één op. Het gaat dan over de herwaardering van het parlement. Enkele jaren geleden schreef men : 'Het Vlaams Parlement moet in het fundamentele onderwijsdebat prevaleren op de regering.' Vandaag zegt men : 'De Vlaamse regering zal het besluitvormingsproces sturen.'

Ten zesde : het verschaffen van onderwijs is een van de belangrijke maatschappelijke opdrachten. Het gaat onder meer over de toekomst, de vorming en de opvoeding van onze kinderen en jonge mensen. Hiervoor moet er blijvend in de nodige middelen worden voorzien. We hebben nu reeds – dankzij de inspanningen in het verleden – ruimere mo-

De Meyer

gelijkheden. Ik heb het reeds gezegd bij de begrotingsbespreking in november : wij zijn bereid om samen met de collega's uit de commissie voor Onderwijs sommige herstructureringen en besparingen te evalueren en bij te sturen. Ik wil ervoor pleiten dat er in het secundair onderwijs een return komt naar die scholengemeenschappen die zich organiseren om vandaag en morgen op een pedagogisch verantwoorde en efficiënte wijze het onderwijsaanbod te organiseren.

Het is ook mijn overtuiging dat we de verloning van het onderwijzend personeel moeten evalueren. De schaarste aan onderwijzend personeel bevestigt voor mij dat een loonsverhoging in een volgende CAO – mogelijk in een stappenplan – bespreekbaar moet zijn en gerealiseerd moet worden. (*Applaus bij de CVP en VU&ID*)

De voorzitter : Minister Vanderpoorten heeft het woord.

Minister Marleen Vanderpoorten (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het verheugt me dat er een constructief debat wordt gevoerd. Dit zal ongetwijfeld een vervolg krijgen in de komende maanden en jaren. Er moet natuurlijk nog veel worden onderzocht. Verschillende sprekers hebben er inderdaad op gewezen dat er nog heel wat evaluaties dienen te gebeuren. Zulke evaluaties dienen uiteraard ook permanent te gebeuren. Er moeten nog heel wat plannen worden uitgewerkt.

Voor de grootste prioriteiten heb ik voor het eerstkomende jaar al een timing. De volledige beleidsnota is echter nog niet in een stappenplan uitgestippeld. Bij de vorige begrotingsbespreking werd wel de belofte gedaan om daar tegen de volgende begrotingsbespreking meer duidelijkheid over te scheppen. Dit is in de eerste plaats belangrijk voor de regering, maar ook voor de leden van de bevoegde commissie is dat zeker en vast interessant. Net omdat er nog heel wat onderzoekswerk dient te gebeuren, zijn er een aantal vragen die ik nu nog niet zonder meer kan beantwoorden.

In de beleidsnota wordt er meermaals gesproken over onderzoek en evaluatie. Momenteel is men bezig met heel wat onderzoeksprojecten waarvan de start dateert uit de vorige legislatuur. Meestal lopen die over een periode van twee jaar. De resultaten van die projecten zullen we dus nog even moeten afwachten.

Wat de prioriteiten voor 2000 betreft, zijn een aantal zaken reeds lopende. Ik denk onder meer aan de vervangingspools en de discussie over de eindtermen. Er is ook het themadebat. Dit jaar zal ook nog worden gestart met de herwaardering van het lerarenberoep. Daar zal ik straks inhoudelijk nog dieper op ingaan. Er is ook de herwaardering van het TSO en het BSO. Daaraan is gekoppeld het verkleinen van de kloof tussen bedrijf en onderwijs. Ook de bestrijding van de dualisering is belangrijk, bijvoorbeeld voor anderstalige nieuwkomers. Daarnaast is er de problematiek van het antisociaal gedrag. Het actieplan van vorig jaar van de vorige minister zal worden geactualiseerd en besproken in de commissie voor Onderwijs. De discussie over het tertiair onderwijs zal deze zomer worden gevoerd. Hopelijk wordt deze discussie dan ook afgerond, zodat rond oktober aan het decreetgevend werk kan worden begonnen.

Ik overloop even de belangrijkste items voor dit jaar : de herwaardering van TSO en BSO; de herwaardering van het leerkrachtenberoep; de bestrijding van de dualisering op verschillende vlakken ; het tertiair onderwijs. Daarnaast zijn er een aantal deeltitems : kwaliteitszorg; het ICT-gegeven met het aangekondigde forum in het najaar; de aandacht voor de problematiek van Brussel waarvoor werd verwezen naar een actieplan dat zal worden uitgewerkt; de participatie waarover wellicht op korte termijn een boeiend debat zal worden aangevat ; welzijn op het werk; de reductie van de ongekwalificeerde uitstroom; de voortdurende aandacht voor permanente vorming; en de vereenvoudiging van de regelgeving. Dit laatste zal niet gemakkelijk zijn. Op een bepaald ogenblik zei de heer Suykens dat er niet meer regelgeving mag komen. De regelgeving moet inderdaad worden gereduceerd. Ik benadruk dit element, dat samen met de autonomie voor de scholen doorheen heel de beleidsnota aanbod komt.

Ik zal een aantal thema's aanraken die door de verschillende sprekers werden aangestipt. De heer Martens wees op het belang van de informatie- en communicatietechnologie. Uiteraard zijn we ons daarvan bewust. We organiseren in de tweede helft van dit jaar een forum hierover. De lerarenopleiding en de navorming spelen een heel belangrijke rol in de vorming van leerkrachten. Daar rijzen op dit ogenblik problemen : heel wat jonge leerkrachten zeggen dat ze tijdens hun opleiding te weinig in contact komen met ICT. Dit verschilt wel heel sterk van instelling tot instelling.

Het is belangrijk dat dit leidt tot een andere manier van lesgeven. Het is de bedoeling dat het hele

Vanderpoorten

ICT-gegeven op een geïntegreerde wijze in het onderwijs aan bod komt. Dit zal binnen dit en enkele jaren aanleiding geven tot een andere manier van lesgeven. In veel scholen kan men dit nu reeds goed merken. Sommige sprekers stellen terecht dat momenteel vooral diegenen op school zich met ICT bezighouden, die daar van nature of vanuit hun vrijetijdsbesteding in geïnteresseerd zijn. Het kan echter niet dat enkel vrijwillig geïnteresseerden zich hiermee bezig houden.

De heer Luc Martens : Mevrouw de minister, ik ben blij dat u dit onder ogen ziet. U zult de dynamiek die hieruit ontstaat, voldoende breed moeten benaderen. ICT is niet alleen een technische en technologische zaak. Het geeft bijna een nieuwe materiële architectuur aan het onderwijs. Bovendien worden de onderlinge relaties en interacties hierdoor herschikt. In het verlengde hiervan zullen de discussies over modulaire systemen, credits, opdeling in klassen, het doorlopen van een traject, trajectbegeleiding en trajectopvolging een ander perspectief krijgen. Sommige dingen die vandaag niet mogelijk zijn, zullen in de toekomst mogelijk worden. Het is dan ook belangrijk dat in deze discussie een aantal pedagogen en sociologen worden gehoord, die dit in een breed perspectief proberen te benaderen. Zoniet, zal men de zaak op een enge manier benaderen en de mogelijkheden van deze nieuwe dynamiek niet opnemen in het onderwijsbeleid.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik denk dat dat juist is, maar tegelijk moet men opletten dat men genoeg belang blijft hechten aan directe communicatie. We hebben het in de commissie al gehad over het belang van het menselijke element.

De heer Luc Martens : Dat element zal worden versterkt. Als een leerling meer zaken op eigen kracht kan volbrengen, dan zal dat de leerkracht ruimte geven om meer dan vandaag met psychosociale aspecten bezig te zijn. Hij zal veel meer opvoeder kunnen zijn dan vandaag.

Minister Marleen Vanderpoorten : We moeten er dan wel over waken dat het gebeurt. Dan zijn er inderdaad mogelijkheden.

Verschillende sprekers hebben gezegd dat het onderwijs niet te zwaar mag worden bevraagd. Dat thema moet ook aan bod komen in het debat over de leraar. Wat kan en mag men van hem verwachten ? Uiteraard is de maatschappij geëvolueerd, net zoals het onderwijs. Daardoor worden aan leer-

krachten en directies nu andere eisen gesteld dan vroeger. Hoe ver kan men daarin gaan ? Waarvoor kan het onderwijs verantwoordelijk worden gesteld, en waarvoor niet ? Daarbij spelen ook de verschillen tussen kinderen een rol.

Ook ouders moeten meer dan in het verleden voor hun verantwoordelijkheden worden gesteld. Daarmee ondervinden scholen problemen. Ze nemen contact op met ouders en nodigen hen uit, maar slagen er slechts met moeite in om hen binnen de schoolmuren te krijgen. Dat probleem is nog groter bij kinderen die het juist nodig hebben om door hun ouders te worden ondersteund. Dat is een uitdaging. Het is niet omdat de ouders niet komen, dat men het maar zo moet laten. Ook de overheid moet een inspanning doen om zo veel mogelijk ouders bij het schoolgebeuren te betrekken.

Iedereen is er vandaag van overtuigd dat de school meer is dan overdracht van kennis. Leren leren is echter nog niet voor iedereen een evidentie. Ook daarin speelt de lerarenopleiding meer dan vroeger een rol. Aan jonge leerkrachten moet duidelijk worden gemaakt wat dat precies inhoudt. Het heeft ook te maken met de manier waarop men met jongeren omgaat, en met leren samenleven. Daarom hechten we veel belang aan participatie van leerlingen. Dat heeft niet zoveel te maken met de leerlingenraden zelf, maar wel met het opbouwen van relaties, het leren omgaan met elkaar en het leren luisteren naar elkaar. Dat is in onze samenleving erg belangrijk geworden.

In studies wordt steeds meer aangeklaagd dat de leefwereld en de schoolwereld van jongeren te ver uit elkaar liggen. We moeten daarom proberen de eindtermen en de leerplannen zodanig in te vullen, dat ze voor jongeren interessant worden. Ons onderwijs wordt in het algemeen gekwalificeerd als goed, maar toch is het te vaak zuiver kennisoverdragend. We moeten een inspanning doen om de school interessant te maken zodat jongeren graag naar school gaan. Dat zal gemakkelijker zijn als de school meer aansluit op hun leefwereld.

Verschillende leden hebben gesproken over netoverschrijding en schooloverschrijding. Die zijn niet met elkaar in tegenspraak. Ook daar moeten we nog op terugkomen. In elk geval is het niet de bedoeling te evolueren naar een grijze massa. Sommigen hechten daar echter blijkbaar geen geloof aan, zodat de praktijk zal moeten uitwijzen dat dit niet de bedoeling is.

Netoverschrijding moet in het voordeel van het onderwijs in het algemeen zijn. De netten kosten ons

Vanderpoorten

land heel wat geld. Het blijkt mogelijk dat rationeler te benaderen. Daardoor zullen er middelen vrijkomen, die we opnieuw in het onderwijs kunnen investeren. Er wordt wel gezegd dat er nu al meer middelen zijn en dat we nu al meer kunnen investeren. Er zullen echter nooit voldoende middelen zullen zijn om aan alle vragen en eisen van het onderwijs te voldoen. We zullen dus altijd prioriteiten moeten stellen en keuzes moeten maken. Juist daarom zou het zinvol zijn overlappings uit te sluiten. De heer Moreau heeft het bijvoorbeeld gehad over de overlapping tussen het VIZO en de VDAB op het vlak van het volwassenenonderwijs. Dit is maar één element. Ook in het leerplichtonderwijs zijn er vaak overlappings tussen onderwijs en welzijn.

Trouwens, ook in de nettendiscussie komt men vaak tot vrij vreemde situaties, waarbij langs de ene kant scholen leeg staan, terwijl aan de andere kant scholen als het ware uit hun voegen barsten. Men kan dit niet oplossen omdat dit met verschillende netten te maken heeft. Het is nooit mijn bedoeling geweest dienaangaande dingen te forceren, maar in het belang van het onderwijs acht ik het wenselijk daar een ernstig maatschappelijk debat over te voeren. Ik denk trouwens dat iedereen daartoe bereid is, maar men mag daarbij zeker niet vertrekken van een wantrouwen tegenover mekaar. Ik er-vaar namelijk heel wat vooroordelen, en dat is uiteraard een bijzonder slechte startbasis.

Heel wat sprekers hebben verwezen naar de lera-rendiscussie. In de commissie werd daar trouwens een debat over aangekondigd. Ik pleit ervoor om dit vrij snel te laten plaatsvinden en het als vertrekpunt te nemen voor de studieronde met betrekking tot de lerarenopleiding. Het ene kan nu eenmaal niet zonder het andere. Willen we conclusies trekken uit het debat over wat de leraar al dan niet moet of mag doen, dan moeten die ook gevolgen hebben voor de opleiding.

Dit debat zal dus een goed vertrekpunt vormen voor de studie met de bedoeling het hele veld te bevragen. De voorbereidingen daarvoor zijn trouwens reeds aan de gang, en het zou interessant zijn de commissie daarbij te betrekken via hoorzittingen. Zo kunnen we van naderbij bekijken wat er in de verschillende lerarenopleidingen – universiteiten, volwassenenonderwijs en hogescholen – bestaat en nagaan hoe we een en ander kunnen recht-trekken of bijsturen. Dit zal wel enkele jaren in beslag nemen : het onderzoek, de bespreking, het screenen van de opleiding en uiteindelijk het

bijsturen van het decreet. En dan moeten de eer-sten nog afgestudeerd zijn.

Niemand heeft er dus belang bij dat voor zich uit te blijven schuiven. Het is mijns inziens een bijzonder belangrijk gegeven, en daarom wil ik het onmiddellijk met beide handen aangrijpen. Iedereen is er immers van overtuigd dat goed onderwijs staat of valt met de kwaliteit van de leerkrachten. Loopt het mis in de lerarenopleiding, dan loopt het ook vaak mis in de rest van het onderwijs. Dit moeten we goed voor ogen houden.

Sta me toe het ook even te hebben over de optima-lisatie van het hoger onderwijs, een onderwerp dat door verschillende sprekers werd aangehaald. Dit debat zal deze zomer worden gevoerd. De heer Voorhamme heeft in dit verband twee concrete si-tuaties aangehaald, namelijk die van Limburg en Antwerpen. Dit werd eind vorig jaar met de be-trokken instellingen en met de VLIR besproken. Er was op dat ogenblik reeds veel studiewerk ver-richt, wat uiteraard niet verloren is. Het studiewerk ligt bij ons en wordt gebruikt in de discussies die we voeren, maar ik wilde ook aan de instellingen zelf de kans bieden een aantal voorstellen te for-muleren. Dat tussentijds verslag zal mij op 3 maart worden overgemaakt. We zullen dan bekijken hoe we dit verder kunnen afronden.

Over de Antwerpse situatie is ook een vraag aan de VLIR gericht en we moeten afwachten wat daarop het antwoord zal zijn. Met betrekking tot Limburg is er in ieder geval nog geen definitieve beslissing genomen. Er zijn wel al gesprekken ge-weest en de bal ligt nu opnieuw in het kamp van beide universiteiten. Er worden op korte termijn wel voorstellen van hen verwacht. Mijnheer Voor-hamme, uw voorstelling van de feiten alsof in Lim-burg alles verkregen is en in Antwerpen niets, is al te simpel.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Mevrouw de minis-ter, ik ben er mij van bewust dat er voor Limburg nog niets definitiefs beslist is. Ik wou enkel het vol-gende zeggen. Door het licht op groen te zetten om via een vooraf bepaald schema een en ander te on-derzoeken en te kijken of het mogelijk is tot be-paalde samenwerkingsverbanden te komen en voorstellen te doen, kan enkel worden afgeleid dat de Vlaamse regering positief staat tegenover een dergelijke evolutie. Dit werd trouwens zo meege-deeld.

Voorhamme

Tijdens de vorige regeerperiode ontbrak zo een signaal. Tot nu werd steeds het excuus gebruikt dat er nood was aan een algemeen voorstel voor de optimalisering van het universitair aanbod in Vlaanderen. Nu wordt een stap in de goede richting gezet. Dit betekent echter niet dat er reeds iets werd gerealiseerd. Wel heeft de regering zich in principe positief uitgesproken over deze evolutie.

Ik wou enkel zeggen dat er een hiaat ontstaat voor die andere legitieme vraag over de universiteit van Antwerpen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Uiteindelijk zullen beide dossiers in dezelfde periode worden afgerond. Vrijdag wordt een eerste stand van zaken besproken. Daarna zullen we maandelijks vergaderen over de situatie. Daarbij zal zowel de situatie van Antwerpen als die van Limburg op de voet worden gevolgd. Het is de bedoeling om alles in één geheel af te ronden tegen de zomer.

Als we nu niet starten met Limburg, krijgen we het omgekeerde effect. Dan zou Limburg op de laatste plaats terechtkomen, wat ook niet de bedoeling kan zijn. We hebben er allemaal belang bij om de dossiers samen af te handelen.

De voorzitter : De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme : Mevrouw de minister, ik vroeg niet om de algemene discussie over de onderwijsbevoegdheid van de Universiteit Antwerpen hic et nunc te regelen. Wel vroeg ik om tijdig te beslissen over de zeer beperkte vraag tot uitbreiding van een onderwijsbevoegdheid. De universiteit is immers klaar om op 1 oktober te starten, maar voor deeltjes van studiegebieden uit de tweede cyclus beschikt ze niet over het nodige fiat. Wordt dit fiat niet tijdig gegeven, dan wordt de zaak opnieuw met een jaar uitgesteld. De algemene discussie over de onderwijsbevoegdheid is uiteraard een heel andere zaak, want die kan niet op korte termijn worden gerealiseerd.

Minister Marleen Vanderpoorten : Mijnheer Voorhamme, ik heb de vraag aan alle instellingen samen gesteld. Het zou van weinig fatsoen getuigen indien ik op voorhand één element apart behandel. U stelt dat het over deelaspecten gaat die vroeger reeds werden beloofd. Ik heb de vraag hierover ook overgemaakt aan de VLIR. Vrijdag zal ik vernemen hoe de VLIR-leden over deze zaak denken. Vanaf dan kunnen we een traject uitstippelen.

Een aantal mensen sprak over de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs. Ook dit is een aspect van de optimalisering van het hoger onderwijs. Bij dit probleem gaat het niet enkel over het aanbod, maar ook over de samenwerking tussen de hogescholen onderling, de universiteiten onderling, en tussen de hogescholen en universiteiten. We hebben nood aan een volledig beeld van het toelatingsbeleid.

Enkele weken geleden kwam de problematiek van de bidders in het eerste jaar van de universiteit aan bod. Op enkele jaren tijd wordt dit probleem weer goedge maakt. De situatie is bijgevolg niet dramatisch. Toch moeten we de begeleiding bijschaven in het secundair onderwijs en in de eerste jaren van het hoger onderwijs. Het schijnt dat het probleem in grote mate wordt veroorzaakt door het tekort aan informatie waarover de jongeren beschikken op het ogenblik dat ze een keuze moeten maken. Velen beginnen aan een studie aan de universiteit zonder goed te weten wat van hen zal worden verwacht. Ook bij de begeleiding tijdens het eerste jaar loopt een en ander mis. We moeten onderzoeken hoe we dit probleem kunnen oplossen. Misschien moeten we eens nadenken over een meer gezamenlijk eerste jaar. Ik spreek me hierover nog niet uit. We zullen heel wat denkoefeningen moeten doen.

Ook de bestaande toelatingsproeven moeten grondiger worden geëvalueerd. De proeven voor de richtingen arts en tandarts werden reeds geëvalueerd. Momenteel zijn slechts 41 studenten aan de opleiding tot tandarts begonnen in heel Vlaanderen. Over enkele jaren zou dit tot problemen kunnen leiden. Het is dan ook onverantwoord om de zaak op zijn beloop te laten.

Heel wat parlementsleden maakten opmerkingen over het buitengewoon onderwijs. Vorige week heb ik in de commissie reeds gezegd dat dit aspect niet zo uitgebreid aan bod komt in de beleidsnota. Het is wel de bedoeling een decreet op het buitengewoon onderwijs te maken. We kunnen met de commissie voor Onderwijs een studiedag inrichten, maar dat moeten we nog concreet afspreken.

De heer Van Baelen had het nogal uitgebreid over het decreet over de participatie. Dat omvat alle elementen : wie, wat en hoe. Ik ben het ermee eens dat daaraan een evaluatie moet worden gekoppeld. Ook de discussie over de VLOR heeft daarmee te maken.

Levenslang leren begint inderdaad in het basisonderwijs, met het leren leren. Dat is de eerste scha-

Vanderpoorten

kel. Dat zou een vanzelfsprekendheid moeten worden. Dat geldt nog lang niet voor iedereen. Het aanbod moet doorzichtig worden. Daarom werden in december de Edufora opgestart. Op sommige plaatsen werken ze al vrij goed en zijn de contacten tussen de verschillende aanbieders optimaal. Op andere plaatsen loopt het minder vlot. Dat lukt wel op termijn. We mogen niet alleen het economische aspect van het levenslang leren benadrukken. Heel wat mensen studeren in hun vrije tijd, zonder speciaal doel. We moeten dan ook voldoende aandacht schenken aan het deeltijds kunstonderwijs.

De kloof tussen het onderwijs en de beroepswereld blijft duidelijk aanwezig. Beide willen TSO en BSO herwaarderen, maar in de praktijk komt daar nog niet veel van terecht. We kunnen geen van beide iets verwijten. Ze hebben een sterk verschillende mentaliteit. Vooral uit Zuid-West-Vlaanderen krijgen we signalen dat men er iets wil aan doen. Een aantal organisaties bieden hun medewerking aan. We moeten de betrokkenen rond de tafel krijgen. Ik denk aan pilootprojecten die concrete voorstellen uitwerken.

Ik bezoek inderdaad veel scholen, en uiteraard wil ik iets doen met de ideeën en vragen die ik daar hoor. Als ik eenzelfde opmerking op verschillende plaatsen hoor, ga ik ervan uit dat er reden toe is. Als er iets fout loopt, wil ik dat onderzoeken.

De overheid zou te veel sturen, zei iemand. Dat is nooit mijn bedoeling geweest. De overheid moet natuurlijk wel een kader creëren en de kwaliteit bewaken. Verder moeten de scholen zelf alles invullen. We deinzen ervoor terug om de bestemming van de werkingsmiddelen op voorhand te bepalen. We willen de autonomie van de school en/of de gemeenschap zoveel mogelijk respecteren. We zullen in de toekomst bekijken hoe dat eraan toegaat. Als er ergens te veel problemen ontstaan, moeten we misschien meer sturen, maar dat is zeker niet het uitgangspunt. We vragen wel aan de inspectie om op sommige vlakken een oogje in het zeil te houden. We vragen bijvoorbeeld om de middelen die bestemd zijn voor het beroepsonderwijs te gebruiken voor de onderwijsvorm waar ze het hardst nodig zijn.

Op de discussie over het zwemmen zal ik niet meer ingaan.

Zorgverbreding wordt in alle scholen ervaren als een belangrijk element waarmee men erg tevreden is. Men is echter niet gelukkig met de manier waar-

op een en ander administratief moet worden uitgevoerd. Er is teveel papierwerk aan verbonden. Daarom zullen we volgend jaar het debat voeren in het parlement. Het is dan de bedoeling de middelen uit te breiden, maar vooral de administratie te vereenvoudigen voor de scholen. Hierbij moeten we echter de steun krijgen van de inrichtende machten en van de inspectie. Al die verschillende organisaties leggen immers vaak aparte regels en instructies op. Het geheel ervan is voor een heel aantal leerkrachten te veel.

De heer Van Dijck heeft onder andere ook verwezen naar de leerplannen die soms te snel moeten worden geïmplementeerd in het basisonderwijs. Die klacht heeft mij ook bereikt. Ik heb een aantal leerplannen gezien die niet duidelijk waren. De leerkrachten willen dan ook ofwel meer vrijheid zodat ze zelf de zaken kunnen invullen, ofwel duidelijkere richtlijnen. Ook hierover moeten we met de betrokkenen een debat voeren.

We spraken over het leren leren en de lonen. Bij participatie is het de bedoeling dat men het niet alleen heeft over rechten, maar uiteraard ook over plichten. Dit is mijns inziens de meerwaarde van een doorgedreven participatie, namelijk dat de betrokkenen hun verantwoordelijkheid leren opnemen. Dit geldt zeker voor jongeren.

De non-discriminatieverklaring wordt momenteel geëvalueerd en zal zeker worden bijgestuurd.

Het imagoprobleem van het TSO en BSO is in al die jaren gegroeid en zal daarom moeilijk op te lossen zijn. Zelfs met een intensieve campagne ten aanzien van het veld zal dit niet zo snel opgelost geraken. Een ander belangrijk aandachtspunt is de problematiek van de concentratiescholen. Hier moeten we denken aan bijkomende ondersteunende maatregelen voor scholen die het in het algemeen moeilijk hebben. Vooral deze scholen hebben onze steun nodig omdat we merken hier vaak de grootste leerwinst kan worden geboekt. Een school met schitterende studenten heeft uiteraard een goede faam en naam. Scholen met veel kansarmen die een duidelijke leerwinst boeken hebben echter veel meer gepresteerd. Ik denk dat we hier in de toekomst meer aandacht aan moeten besteden.

De problematiek van TSO en BSO in het algemeen is ook complex. We kunnen met het bedrijfsleven een aantal afspraken maken over een aantal materiële zaken, zoals die technologische centra. Ook de manier waarop de stages worden georgani-

Vanderpoorten

seerd is zowel voor leerkrachten als leerlingen erg belangrijk.

Er heeft ook iemand verwezen naar het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Jongeren gaan wel twee dagen naar school, maar vinden geen stageplaats waar ze de overige drie dagen kunnen gaan werken. Het systeem van het deeltijds BSO schiet dan uiteraard volledig zijn doel voorbij. Dit kan niet de bedoeling zijn. Het is niet zo eenvoudig om stages te vinden, en men zal daarover een gesprek met de bedrijven moeten voeren.

ICT houdt meer in dan computers. De meeste scholen hebben nu een aantal computers via het PC/KD-project. Dit wordt uiteraard voortgezet. Nu moeten de scholen daar vooral de nodige ondersteuning voor krijgen. Dit geldt ook voor het bijhouden van de software. De meeste scholen hebben ook nood aan iemand die deze zaak mee ondersteunt. Dit gebeurt nog te vaak op vrijwillige basis, en daar moet verandering in komen.

Er wordt overleg gepleegd over de problematiek van de Nederlands- en Franstalige scholen. Er zijn gesprekken aan de gang met de Franstalige collega's waarbij over verschillende elementen wordt gediscussieerd. Dit gaat zowel over de pedagogische inspectie als over het CLB en de organisatie van de lessen Nederlands. Over enkele weken zal ik hier waarschijnlijk meer over kunnen zeggen.

Mijn voorganger, de heer Baldewijns, heeft een actieplan opgesteld over het geweld. We zullen dat plan actualiseren en het daarna voorleggen aan de commissie. De kern van het actieplan, de preventie, blijft uiteraard behouden. Inspraak en regelvastheid waren daarbij zeer belangrijke gegevens. Men moet jongeren daarbij niet onderschatten. Als ze zelf regels opstellen, dan zijn die vaak ook streng.

Bij de democratisering van het hoger onderwijs heeft men gesproken over een initiatief van het Vlaams Parlement dat zal worden uitgewerkt. Daarbij zal men een stappenplan moeten opstellen omdat er budgettaire consequenties aan zijn verbonden. Samen met de sociale voorzieningen zal men die tijdens de volgende begroting moeten implementeren.

De aandacht voor laaggeletterdheid is belangrijk, ook inzake de taallessen Nederlands. Dat is natuurlijk niet alleen een zaak voor het onderwijs. Met de mensen van welzijn en stedenbeleid moeten we rond de tafel gaan zitten. De Vlaamse regering zal

hiervoor uiteraard middelen moeten vrijmaken, die niet volledig uit het budget voor onderwijs mogen komen. Het gaat immers om een kostelijke aangelegenheid. Om de wachtlijsten op te vullen is er bijvoorbeeld 300 miljoen frank nodig. Het is ook van belang te weten hoeveel uren men noodzakelijk acht voor de basiskennis van het Nederlands. Naargelang de bron heeft men het over 250 tot 900 uren op een vrij korte termijn. Tussen beide is er uiteraard een zeer groot verschil en zijn de budgettaire repercussies belangrijk. We moeten daarover een keuze maken en duidelijkheid scheppen.

De oriëntering moet vanaf de basisschool verbeteren. Leerlingen moeten vlugger in een studierichting terecht komen die voor hen geschikt is. Hierdoor vermijdt men het watervalstelsel. Dit probleem sleept echter al zeer lang aan. Het is niet zo makkelijk het op te lossen.

Men vroeg me ook wat de stand van zaken van de modularisering was. Volgende vrijdag ontvang ik de directies van de pilootscholen. We zullen nagaan of ze ver genoeg zijn gevorderd om in september van start te gaan. Die modularisering is een belangrijk instrument om de toegang naar het beroepssecundair onderwijs te vergemakkelijken. Over het BUSO en het deeltijds beroepssecundair onderwijs hebben we al gesproken. Over de 2,5 procent hebben we het ook al gehad. Dat geldt ook voor de oriëntering, de participatie en het basisonderwijs. Er zijn bijkomende middelen uitgetrokken voor beleids-ondersteuning van de directies. Het gaat om 2,4 miljard frank, maar de scholen beslissen zelfstandig waar dat geld aan wordt besteed.

Het is belangrijk dat er ook op andere vlakken wordt samengewerkt tussen onderwijs en welzijn. Vorige week hebben we het verslag van de enquête over drugs op school kunnen inkijken. Daaruit blijkt dat er hoe dan ook meer samenwerking moet komen tussen onderwijs en welzijn, en tussen welzijn, onderwijs en justitie. Ik denk dan aan de Bijzondere Jeugdzorg en dies meer. De samenwerking kan ook op lokaal vlak erg belangrijk zijn.

Wat artistieke opvoeding in het basis- en het secundair onderwijs betreft, moet er worden samengewerkt met het deeltijds kunstonderwijs en het regulier onderwijs met deeltijds kunstonderwijs. Beide sectoren zijn daartoe bereid. Op korte termijn kunnen enkele pilootprojecten worden opgestart. Voor de sport zijn er verschillende mogelijkheden. De infrastructuur kan worden opgesteld buiten de lesuren.

Vanderpoorten

De buitenschoolse kinderopvang kan anders worden gedefinieerd en de samenwerking tussen basisscholen, gemeentelijke sportdiensten en clubs kan worden bevorderd. Ook moeten er conclusies worden getrokken uit een onderzoek naar de manier waarop vandaag lichamelijke opvoeding wordt gegeven in de scholen.

Ziekenhuisonderwijs is ondergebracht bij het buitengewoon onderwijs. Eigenlijk gaat het om een zeer specifiek gegeven. Dat moet nog beter worden uitgebouwd. Op sommige plaatsen, zoals in Gasthuisberg, loopt dat uitstekend; elders is dat minder het geval. Ook over de rechtspositie van het personeel is gesproken. Het zal nog wat tijd in beslag nemen vooraleer dat wordt verholpen. Het is een ingewikkeld juridisch kluwen. Dat moet alleszins gebeuren.

De problematiek van de Nederlandstalige scholen in het Brusselse is driedig. Het is niet echt een probleem van bijkomende middelen, maar vooral van logistieke ondersteuning en ondersteuning van de leerkrachten. Die leerkrachten zijn vaak geconfronteerd met klassen met drie taalgroepen: Nederlandstaligen, Franstaligen en migranten. De leerkrachten voelen zich dikwijls erg onzeker. Sommige directies doen suggesties, maar het vraagt wel wat tijd om daaraan te remediëren.

De heer Ramon zei heel terecht dat er een positieve boodschap moet worden verspreid. Dat is ook onze taak. We mogen niet enkel praten over wat verkeerd loopt. Er gebeuren schitterende zaken, en dat moet ook in de kijker komen. Het stoort me soms dat de media dat niet doen – zij stellen dat het hun taak is aan te klagen wat scheef zit -, maar die negatieve berichtgeving zorgt er mee voor dat leerkrachten gedemotiveerd geraken en door anderen met de vinger worden gewezen. Dat leidt tot een vicieuze cirkel die moeilijk te doorbreken is.

Mevrouw Grouwels heeft een aantal specifieke vragen gesteld over de situatie in Brussel. We zullen daar overmorgen verder op ingaan tijdens een debat met mevrouw Deckers. We vinden het evident dat de schoolinfrastructuur wordt opengesteld. Dit is echter nog niet voor alle scholen het geval.

De heer Suykens heeft aandacht gevraagd voor de problematiek van het gemeenschapsonderwijs. We hebben een belangrijke stap gezet met de studie van de objectieve verschillen. We wachten de uit-

werking hiervan af. Op dat moment zullen belangrijke beslissingen moeten worden genomen.

Er wordt momenteel gewerkt aan de lijst van de uitvoeringsbesluiten. Stelselmatig worden er een aantal goedgekeurd. Over de lerarenopleiding heb ik het al gehad in het kader van de herwaardering van de leraar in het algemeen.

Spijtig genoeg kan de heer De Meyer het niet nalaten om af en toe een negatieve toon aan te slaan. Als u merkt dat het veld zich toenemend bekomert om overheidsbemoeienis, dan is dat ongegrond. U kunt de mensen op het veld geruststellen. Het is zeker niet onze bedoeling om ons met vanalles en nog wat te moeien. (*Applaus bij de VLD, de SP, AGALEV en VU&ID*)

De heer Gilbert Vanleenhove : Mevrouw de minister, u hebt nog niets gezegd over de ouderverenigingen.

Minister Marleen Vanderpoorten : Ik denk dat we uw verhaal zullen moeten inpassen in het algemene debat dat zal worden gevoerd over participatie. Het lijkt me niet logisch de ouderparticipatie daar nu uit te lichten. Als er ernstige concrete problemen zijn, dan moet daarvoor een tussenoplossing worden gevonden. Daar kan ik nu echter niet op antwoorden.

De heer Gilbert Vanleenhove : Dat zal op korte termijn moeten gebeuren.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Martens en door de heer Van Baelen werden tot besluit van de behandeling van deze beleidsnota met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten uiterlijk donderdag 2 maart 2000 om 17 uur zijn ingediend.

De bespreking is gesloten.

Wij zullen op woensdag 15 maart 2000 om 16 uur de hoofdelijke stemmingen over de moties en de beleidsnota houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur en 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 19.57 uur.*
